ឯកសារស្រាវជ្រាវ

RESEARCH PAPERS

N°=1

2015

Seminar of Research on

KEYS VALUES TO BUILD CAMBODIAN SOCIETY IN THE XXIst CENTURY

មាតិកា Content

- កាលវិភាគ Schedule

- ការបើកសិក្ខាសាលា៖ **គុណតម្លៃសម្រាប់ការកសាងសង្គមកម្ពុជាក្នុងសតវត្សទី២១**

CONFERENCE INAUGURALE : **Valeurs pour construire le CAMBODGE du XXIème siècle (**Mgr Olivier Schmitthaeusler)

I. **ឯកសារស្រាវជ្រាវ Research Documents**

១ សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងផលប្រយោជន៍រួម (សាស្ត្រាចារ្យ Stefania-Gandolfi ប៊ឺហ្គាម៉ូ ប្រទេសអ៊ីតាលី)

Human Dignity and Common Good

Prof. Stephania Gandolfo Bergamo/Italy ១១-២៧

២ បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់យុវជនដើម្បីកសាងសង្គមកម្ពុជាក្នុងបរិបទអាស៊ាន

សាស្ត្រាចារ្យ ង៉ែត សុខា ប្រធានដេប៉ាតឺម៉ង់សង្គមកិច្ចនៃវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល

Challenges for Cambodia's youth to build the society in

the ASEAN context by professor Ngeth Sokha....................................**២៨-៣៩**

៣ ព្រះពុទ្ធសាសនា៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី ២១ ដើម្បីកសាង

វិបុលភាពក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា និងសន្តិភាព (ព្រះតេជគុណ គូ សុភាព សាស្ត្រាចារ្យ

ទស្សនវិជ្ជានៃព្រះពុទ្ធសាសនា សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រភ្នំពេញ)

KEYS VALUES TO BUILD CAMBODIAN SOCIETY IN THE 21st CENTURY ៤០-៤២

៤ អ៊ីស្លាមសាសនា៖គុណតម្លៃសម្រាប់កសាងវិបុលភាពក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា

និងសន្តិភាពនៅកម្ពុជាក្នុងសតវត្សទី២១(ឯកឧត្តម អ៊ូងជី លីសាវី

ជាអ៊ីម៉ាំ ប្រចាំខេត្តកំពត)

Islam ៖ Some keys Values for the Cambodian Society

in this 21th Century to Build prosperity in harmony and peace?.................៤៣-៤៥

៥ គ្រីស្តសាសនា៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី២១ដើម្បីកសាង
វិបុលភាពក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នានិង សន្តិភាព លោកអភិបាល អូលីវីយេ មីផែលម៉ារីជ្មីតហាស្លេ
អភិបាលព្រះសហគមន៍កាតូលិកភូមិភាគភ្នំពេញ និងជានាយកនៃវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល
The Catholic religion: Valuable dignity for Cambodia society in the 21rt
century in order to build prosperity, reconciliation and peace........................៤៦-៥៦

៦ ទស្សនវិស័យ និងផែនការសកម្មភាពដើម្បីក្លាយជាតួអង្គអភិវឌ្ឍន៍នៃសង្គមកម្ពុជា
(លោក សន ជ័យ ប្រធានបណ្តាញគណនេយ្យភាពសង្គម)
Perspectives and Action Plan to Social development Actor in Cambodia
by SAN Chey, ANSA-EAP Perspectives and Action Plan to Social
development Actor in Cambodia..៥៧-៦០

II. **សិក្ខាសាលាដើម្បីសំយោគសិក្ខាសាលា និងពិភាក្សាក្រុម-Workshops** ៦១-៦៣

III. **សរុបសេចក្តី Final Statement** ៦៤-៦៧

IV. **ពិធីបិទសិក្ខាសាលា Conclusion Remarks**..៦៨-៧២

កាលវិភាគ Schedule

សិក្ខាសាលា ស្តីពី
គុណតម្លៃសម្រាប់ការកសាងសង្គមកម្ពុជាក្នុងសតវត្សទី២១
នៅវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល ខេត្តតាកែវ ថ្ងៃទី១៨-២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥

Seminar of Research on

Saint Paul Institute, Takeo, 18-20 May 2015

ម៉ោង/Time	សកម្មភាព/ប្រធានបទ/Event	អ្នកទទួលខុសត្រូវ/PR
ថ្ងៃទី១៖ ថ្ងៃទី១៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥/DAY1: MONDAY 18TH MAY 2015		
8:00-8:25	ការចុះឈ្មោះ Registration	បុគ្គលិកSPI/ SPI Staff
8:25-8:45	អញ្ជើញមកដល់នៃភ្ញៀវកិត្តិយស Arrival of Guests of Honor	បុគ្គលិកSPI/ SPI Staff
8:45-9:30	ការបើកសិក្ខាសាលា៖ **គុណតម្លៃសម្រាប់ការកសាងសង្គមកម្ពុជាក្នុងសតវត្សទី២១** Inaugural Conference	លោកអភិបាលអូលីវីយេស្មីតហស្លេរ អភិបាលព្រះសហគមន៍កាតូលិក ភូមិភាគភ្នំពេញ & នាយកវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល Bishop Olivier Schmitthaeusler, Bishop of Vicar Apostolic of Phnom Penh, Rector of the Saint Paul
9:30-10:00	សម្រាក និងអាហារសម្រន់/Coffee Break	បុគ្គលិកSPI/ SPI Staff
10:10-11:00	សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងផលប្រយោជន៍រួម Human Dignity and Common Good Prof. Stephania Gandolfo Bergamo/Italy	លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ Stephania Gandolfi (Bergamo ប្រទេសអ៊ីតាលី Prof. Stephania Gandolfi Bergamo/Italy)
12:15-14:00	សំរាក និងអាហារថ្ងៃត្រង់ Lunch Pause	

14:00-15:00	បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់យុវជនដើម្បីកសាងសង្គមកម្ពុជានៅក្នុងបរិបទអាស៊ាន សាស្ត្រាចារ្យ ង៉ែត សុខា Challenges for Cambodia's youth to build the society in the ASEAN context By professor Ngeth Sokha	សាស្ត្រចារ្យង៉ែត សុខា ជាប្រធាន ដេប៉ាតឺម៉ង់សង្គមកិច្ច នៃវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល) Prof. Ngeth Sokha from Saint Paul Institute with team of Students Social Work Department,
15:00-16:00	សិក្ខាសាលា (១)/ Workshop 1	
16:30-17:30	ការពិភាក្សាតុមូល (១)/ Round Table 1 Debate	
ថ្ងៃទី២៖ ថ្ងៃទី១៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥/ Day2 TUESDAY 19 MAY		
8:00-9:00	ព្រះពុទ្ធសាសនា៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី២១ ដើម្បីកសាងវិបុលភាព ក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា និងសន្តិភាព Buddhism: Some keys Values for the Cambodian Society in this 21th Century to build prosperity in harmony and peace? ព្រះតេជគុណ គូ សុភាព	ព្រះតេជគុណ គូ សុភាព សាស្ត្រចារ្យទស្សនៈវិជ្ជានៃព្រះពុទ្ធសាសនា សកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រ ភ្នំពេញ Vernaable Kou Sopheap National Buddhist University
9:00-10:00	ឥស្លាមសាសនា៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី២១ ដើម្បីកសាងវិបុលភាព ក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា និងសន្តិភាព Islam: Some keys values for the Cambodian Society in this 21th Century to build prosperity in harmony and peace? ឯ. អ៊ូងជី លីសារី	ឯកឧត្តម អ៊ូងជី លីសារ អ៊ីមាំប្រចាំខេត្តកំពត His Excellency Imam of Kampot Province
10:00-10:30	សម្រាក និងអាហារសម្រន់/Coffee Break	បុគ្គលិកSPI/ SPI Staff

10:30-11:30	គ្រិស្តសាសនា៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី២១ ដើម្បីកសាងវិបុលភាពក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា និងសន្តិភាព Christianity: Some keys Values for the Cambodian Society in this 21th Century to build prosperity in harmony and peace ?	លោកអភិបាល អូលីវីយេ នាយកវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល His Excellency Bishop Olivier Schmitthaeusler
12:00-14:00	សម្រាក និងអាហារថ្ងៃត្រង់ Lunch-Pause	
14:00-16:00	សិក្ខាសាលា (២)/ Workshop2	
16:30-17:30	ការពិភាក្សាតុមូល (១) Round Table2 Debate	
ថ្ងៃទី៣៖ ថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥/ DAY3: WEDNESDAY 20 MAY 2015		
9:00-10:00	ទស្សនវិស័យ និងផែនការសកម្មភាពដើម្បីក្លាយជាតួអង្គ អភិវឌ្ឍន៍ នៃសង្គមកម្ពុជា Vision and Action Plan to be effective actor of the development of the Cambodian Society	Youth Committee for Unity and Development (to confirmed)
10:0010:30	សម្រាក និងអាហារសម្រន់/ Coffee Break	បុគ្គលិកSPI
10:30-12:00	សិក្ខាសាលា(៣)/ Workshop3 ៦ក្រុមដើម្បីសំយោគសិក្ខាសាលា និងការពិភាក្សា 6 groups to synthesize conference and debate	សាស្រ្តាចារ្យង៉ែត សុខា និងនិស្សិតដេប៉ាតឺម៉ង់សង្គមកិច្ច
12:15-14:00	សំរាក និងអាហារថ្ងៃត្រង់/ Lunch Pause	
14.00-15.00	សំនួរ / ចម្លើយ- Questions/Answer	Prof.Sokha Ngeth from Saint Paul Institute with team of Students Social Works Department
15:00-15:30	សម្រាក និងអាហារសម្រន់/Coffee Break	បុគ្គលិកSPI/ SPI Staff
15:30-17:00	ការបិទវគ្គសិក្ខាសាលា /Closing Remarks ការប្រគល់វិញ្ញាបនបត្រ និងការថតរូបជុំគ្នា Giving Certificate and Group Photo	Mgr Olivier Schmitthaeusler
17:30	អាហារពេលល្ងាច/ Dinner	

មតិស្វាគមន៍របស់នាយកវិទ្យាស្ថាន
ថ្ងៃច័ន្ទ ១៨ ឧសភា ២០១៥ នៅវេលាម៉ោង ០៨:៤៥
"តម្លៃដ៏ថ្លៃថ្នូរជាគ្រឹះ ដើម្បីសាងសង់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នាសតវត្សទី ២១"
គ្រឹះស្ថានសន្តៈប៉ូល ក្រុងតាកែវ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
១៨-២០ ឧសភា ២០១៥
ដោយ លោកអភិបាល អូលីវីយេ ឝ្មិតហះស្លេរ
CONFERENCE INAUGURALE
Valeurs pour construire le CAMBODGE du XXIème siècle
Mgr Olivier Schmitthaeusler

សូមគោរពលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ Gandolfi ជាទីគោរព

សូមគោរពលោក លោកស្រីជាសាស្ត្រាចារ្យ ជាទីគោរព

សូមគោរពអស់លោកគង្វាលនិងបព្វជិត បព្វជិតាទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់

សូមគោរពអស់លោកនាយកវិទ្យាល័យ

សូមគោរពអស់និស្សិតនៃវិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូល ជាទីស្រឡាញ់

សូមគោរពអស់មិត្តអ្នកដែលអញ្ជើញចូលរួម ក្នុងសិក្ខាសាលាស្វែងរករបស់យើង។

ខ្ញុំមានកិត្តិយសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត និងមានអំណរជាអតិបរិមានឹងបើកសិក្ខាសាលាស្វែងរករបស់យើងនេះ ដែលមានប្រធានបទ "តម្លៃដ៏ថ្លៃថ្នូរ ជាគ្រឹះដើម្បីសាងសង់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅសតវត្សទី ២១"។

គ្រឹះស្ថានសន្តៈប៉ូលចាត់ចែងសិក្ខាសាលាបែបនេះជាលោកទី ២ ហើយ។

ខ្ញុំសូមអរគុណសាកលវិទ្យាល័យក្រុង Bergamo និងអាសនៈអង្គការ Unesco សម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស និងសមាគម Vittorino Chizzolini ដែលបានជួយឲ្យសិក្ខាសាលានេះអាចចាប់បដិសន្ធិឡើងបាន។

បីឆ្នាំកន្លងមក ខ្ញុំបានជួបអ្នកស្រី Stefania Gandolfi ។ ការជួបនោះជាមូលហេតុ ដែលយើងអាចជួបជុំគ្នាបាននៅថ្ងៃនេះ។ សូមអរគុណអ្នកស្រីសាស្ត្រាចារ្យជាពន្លឺកដែល អ្នកស្រីអញ្ជើញចូលរួមជាមួយយើងក្នុងសិក្ខាសាលាស្វែករក និងរិះគិតអស់រយៈពេលបីថ្ងៃខាងមុខនេះ។នៅឆ្នាំនេះ យើងបានលើកយកប្រធានបទបន្តពីការរិះគិតនៃសិក្ខាសាលានៅឆ្នាំកន្លងមក ដែលមានប្រធានបទ "ការចងចាំនិងអត្តសញ្ញាណ"។

នៅឆ្នាំនេះយើងត្រូវរិះគិតអំពីអ្វីដែលជាតម្លៃសំខាន់ដ៏ថ្លៃថ្នូរ ជាគ្រឹះដែលយើងត្រូវការ ជាចាំបាច់ និងដែលខានមិនបានដើម្បីសាងសង់សង្គមនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើងឲ្យបានសុខដុមរមនានិងបានប្រកបដោយសន្តិភាព។ យើងត្រូវរិះគិតដូច្នេះដើម្បីសាងសង់សង្គមនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើង ក្នុងបរិបទនៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចដ៏ជឿនលឿននាសព្វថ្ងៃជាពិសេស ដោយគិតគូរដល់ទីផ្សារសេរីនៃសមាគមអាស៊ាន

ដែលត្រូវបើកជាផ្លូវការនៅចុងឆ្នាំ ២០១៥ ខាងមុខនេះ។ យើងក៏ត្រូវបញ្ជូនបន្តតម្លៃសំខាន់ដ៏ថ្លៃថ្នូទាំងនោះដល់កូនចៅនិងដល់យុវជនយុវនារីតៗទៅ។

នៅថ្ងៃដើមដំបូងនេះ យើងនឹងពិនិត្យមើលសង្គមយើងនាបច្ចុប្បន្នកាល។ អ្នកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ Gandolfi នឹងជួយចាក់គ្រឹះជាមូលដ្ឋាននៃសិក្ខាសាលានេះ ដោយថ្លែងសេចក្តីស្តីអំពីកិត្តិយសរបស់មនុស្ស និងអំពីប្រយោជន៍រួម។ បន្ទាប់មក អ្នកស្រី Anne Lemaistre ជានាយិកានៃអង្គការ Unesco នៅភ្នំពេញ នឹងថ្លែងអំពីឧបសគ្គនិងអត្ថប្រយោជន៍ដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើង ត្រូវប្រឈមមុខក្នុងបរិបទសមាគមអាស៊ាន។ នៅទីបញ្ចប់ លោកសាស្ត្រាចារ្យ ង៉ែត សុខា និងនិស្សិតខ្លះៗ ដែលរៀនផ្នែកសង្គមវិជ្ជានៅវិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូល នឹងផ្តល់យោបល់អំពីឧបសគ្គនានា និងអត្ថប្រយោជន៍ដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាត្រូវប្រឈមមុខក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន។

នៅថ្ងៃទីពីរ យើងនឹងរិះគិតតាមសាសនាដ៏សំខាន់ៗ ដែលមាននៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើងគឺព្រះតេជគុណ គូ សុភាព ដែលបង្រៀននៅសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រមានពុទ្ធដិកាអំពីព្រះពុទ្ធសាសនា។ លោកអ៊ីម៉ាមនៃខេត្តកំពតនឹងមានប្រសាសន៍អំពីអ៊ីស្លាមសាសនា។ លោកឯកឧត្តម លី សារី និងខ្ញុំផ្ទាល់នឹងនិយាយអំពីគ្រីស្តសាសនា។ អស់លោកនឹងជួយឲ្យយើងរិះគិតតាមលទ្ធិសាសនានីមួយៗ អំពីតម្លៃដ៏ថ្លៃថ្នូរជាគ្រឹះដើម្បីឲ្យប្រទេសយើងអាចអភិវឌ្ឍដោយសុខដុមរមនាបាន។ នៅថ្ងៃបង្ហើយ យើងនឹងស្តាប់ សម្លេងនៃសង្គមស៊ីវិលតាមរយៈអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល គឺអង្គការ COMFREL ដែលរៀបរាប់អំពីការបោះឆ្នោតសេរី។ រីឯអង្គការ ANSA នឹងចែកយោបល់អំពីការប្រព្រឹត្តតាមរបៀបដែលនាំឲ្យប្រជាពលរដ្ឋអាចដឹងឮនូវអ្វីៗដែល រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេច។ យោបល់ទាំងនោះមុខជាផ្តល់ឱកាសបើកផ្លូវខ្លះៗ សម្រាប់ជួយឲ្យយើងរិះរកសេចក្តីពិត។ ហេតុទាំងនេះហើយទើបយើងទាំងអស់គ្នាអាចទៅជាអ្នកដែលយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងស្វាហាប់ដើម្បីសាងសង់ប្រទេសយើងដោយយកយុត្តិធម៌ និងការគោរពសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋម្នាក់ៗធ្វើជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ។

នៅពេលរសៀលជារៀងរាល់ថ្ងៃយើងនឹងបែកចេញជាក្រុមរិះគិតទាំងអស់៦ក្រុមដើម្បីឲ្យម្នាក់ៗមានលទ្ធភាពអាចរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការិះគិតនោះ គឺម្នាក់ៗអាចផ្តល់យោបល់បាន។ រួចយើងនឹងជួបជុំគ្នាជាអង្គប្រជុំរួមទូទៅ។

អស់លោក លោកស្រីជាទីគោរព !

យើងត្រូវចាប់អារម្មណ៍នឹងប្រធានបទដែលយើងបានជ្រើសរើសនេះជាបន្ទាន់ ដោយនឹកគិតដល់ការបើកទីផ្សាររួមក្នុងសមាគមអាស៊ាននៅថ្ងៃទី ៣១ ធ្នូខាងមុខនេះ។ រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសទាំងដប់នៃសមាគមអាស៊ាន តែងតែជួបជុំគ្នាជាញឹកញាប់ នាយករដ្ឋាភិបាលនៃប្រជាជាតិនានា ក៏តែងជួបជុំគ្នាតាមកម្រិតខ្ពស់ដែរ ដើម្បីរៀបចំការព្រមព្រៀងខាងនយោបាយ និងខាងសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងគោលបំណងបើកទីផ្សារការងារ និង

សម្រួលការចេញចូលនៃទំនិញក្នុងសមាគមអាស៊ាននេះ។ ចុះការកសាងប្រជាជននានា ដើម្បីឲ្យមនុស្សម្នាក់ៗអាចទទួលអ្នកដទៃបាន ទាំងគោរពសេចក្តីប្លែកៗពីគ្នា និងគោរពកិត្តិយសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតរបស់មនុស្សទៅជាយ៉ាងណា ?

ប្រទេសនានានៃសហភាពអឺរ៉ុប រស់នៅជាមួយគ្នាជាង ៦០ ឆ្នាំមកហើយតែត្រូវប្រឈមមុខនឹងវិបត្តិក្នុងសង្គម។ មានប្រទេសជាច្រើនចង់វិលត្រឡប់ទៅរកប្រយោជន៍របស់ខ្លួនវិញ។ ពេលសម្តេចប៉ាបហ្វ្រង់ស៊ីស្កូ ជាអភិបាលនៃព្រះសហគមន៍សកលធ្វើទស្សនកិច្ចទៅរដ្ឋសភាអឺរ៉ុប នាថ្ងៃ ២៥ វិច្ឆិកាកន្លងមកលោកដាស់តឿនសហភាពអឺរ៉ុបឲ្យស្ទុះឡើង សូមយកបុគ្គលមកដាក់នៅចំកន្លែងសំខាន់ជាងគេក្នុងការសម្រេចនានារបស់អស់លោក។ លោកបានត្រាស់ហៅយ៉ាងខ្លាំងឲ្យសហភាពអឺរ៉ុបគោរព កិត្តិយសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតរបស់មនុស្ស (រដ្ឋសភាអឺរ៉ុបនៅក្រុងស្រ្តាស្បួរ ថ្ងៃ ២៥ វិច្ឆិកា ២០១៤)។ តើយើងមានដែលភ្ញាក់ស្មារតីថាប្រសិនបើគ្មានដាក់មនុស្សនិងដាក់ការអភិវឌ្ឍទាំងស្រុងរបស់បុគ្គលទៅជាគោលដ៏សំខាន់ជាងគេគ្រប់ផែនការខាងសេដ្ឋកិច្ចនិងខាងនយោបាយទាំងប៉ុន្មានទោះបីគេបានរៀបចំនិងរិះគិតយ៉ាងជ្រៅយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ត្រូវរលំជាមិនខានឬទេ? នេះជាការប្រឈមមុខដ៏ធំ។ គ្រប់សាកលវិទ្យាល័យ និងអស់អ្នកស្វែងរកទាំងសង្គមស៊ីវិលទាំងអង្គការការពារសិទ្ធិមនុស្ស ហើយជាពិសេសសាសនាដ៏សំខាន់ៗនៅសមាគមអាស៊ានត្រូវខិតខំរិះគិតជាបន្ទាន់ គឺត្រូវកសាងចិត្តគំនិតមនុស្សទាំងអស់ ដោយចង់គោរពសិទ្ធិជាគ្រឹះរបស់មនុស្ស។

គួរឲ្យស្តាយណាស់ រដ្ឋាភិបាលប្រទេសយើងទាំងអស់គ្នា ក៏នៅតែជាប់ប្រទ្បាក់នឹងអំពើពុករលួយសកម្មជាប់នឹងការប្រកាន់ក្រុមគ្រួសារ។ រដ្ឋការទាំងប៉ុន្មាន មានរឿងបែបទាំងនោះជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ ព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលកើតឡើងនាឆ្នាំកន្លងមកនេះក៏បានបង្ហាញបញ្ហាផ្សេងៗឲ្យគេដឹងគ្រប់គ្នា គឺជាបញ្ហាដែលនៅតែកើតឡើងឥតឈប់ឈរ។ យើងសូមរំឭកអំពីបញ្ហាដ៏ធ្ងន់ធ្ងរជាងគេ (សូមអានសេចក្តីរាយការណ៍ខាងសេដ្ឋកិច្ច និងខាងនយោបាយរបស់លោកភិបាលអូលីវីយេ ឆ្មឹតហស្លែរ ទៅក្រុមអភិបាលព្រះសហគមន៍កម្ពុជា-ឡាវ ២០១៥)។

* ជម្លោះអំពីដីធ្លី ការបណ្តេញអ្នកតូចតាចជាងគេដោយអយុត្តិធម៌ ដើម្បីឲ្យក្រុមហ៊ុនអនាមិក រឹបអូសយកដីដែលមានជីវជាតិល្អជាងគេដោយរកតែប្រយោជន៍របស់ខ្លួនផ្ទាល់។
* មានរោងចក្រពាសពេញប្រទេសយើងមានកម្មករកម្មការិនីរាប់សែននាក់ ។តែថៅកែតែងតែរំលោភសិទ្ធិជាគ្រឹះនៃការងារ និងមិនសូវអនុវត្តតាមការណែនាំអំពីសុវត្ថិភាពនិងអនាម័យផង។
* ព្រៃព្រឹក្សាដ៏ល្អប្រណិតរបស់យើង ដែលមានដើមឈើដ៏មានតម្លៃខ្ពស់ តែងតែបាត់បង់ទៅដោយគ្មាននរណាអាចឃាត់បាន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់មនុស្សតែមួយក្រុមតូច។
* មានកម្មកររាប់សែននាក់ចេញទៅរកការងារនៅប្រទេសអាស៊ានផ្សេងៗ ហើយក៏ត្រូវរងគ្រោះជាញឹកញាប់ទាំងធ្លាក់ខ្លួនទៅជាទាសករទំនើប ដូចសម្តេចប៉ាប្រហ្វង់ស៊ីស្កូជាអភិបាលនៃព្រះសហគមន៍

សកលហៅទាសភាពបែបនេះ (សារស្ដីអំពីសន្តិភាព នៅថ្ងៃទី ១ មករា ឆ្នាំ ២០១៥)។

*មានកាស៊ីណូកើតកាន់តែច្រើនឡើងនៅតាមព្រំដែន ដែលបណ្ដាលឲ្យអស់លោកអ្នកដែលញៀន នឹងការល្បែងស៊ីសងបំផ្លាញជីវិតមនុស្សនិងក្រុមគ្រួសារជាច្រើន ហើយជាពិសេសធ្វើឲ្យអ្នកខ្លះបាន ចំណេញយ៉ាងអស្ចារ្យ។ អ្នកបានចំណេញទាំងនោះ ក៏ជាក្រុមតែមួយតូចដដែលនោះដែរ។

* មានធ្វើជំនួញមនុស្សគ្រប់ប្រភេទ ដែលប៉ះពាល់ភូមិដាច់ស្រយាល ដើម្បីលក់ដូរទាំងសរីរាង្គទាំង រូបកាយរបស់មនុស្សគ្មានទោស។

ប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើននាក់ក្នុងប្រទេសយើង ក៏តែងជួបប្រទះគ្រោះកាចបែបនេះក្នុងការរស់នៅប្រចាំ ថ្ងៃរបស់គេដែរ។ នេះជាមុខដ៏លាក់កំបាំងនៃការអភិវឌ្ឍន៍។ ប៉ុន្តែយើងមានអំណរដោយឃើញថា ប្រទេស យើងអភិវឌ្ឍយ៉ាងពិតប្រាកដ និងចម្រើនឡើងរហូតដល់ ៧,៤ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៤ នេះ។ ក្នុងឋានៈយើងជាអ្នក ទទួលខុសត្រូវលើការសិក្សានៅគ្រប់កម្រិតតាំងពីសាលាមត្តេយ្យរហូតដល់សាកលវិទ្យាល័យក្នុងឋានៈយើង ជានាយកអង្គការសិទ្ធិមនុស្ស អង្គការសម្រាប់ជួយយុវជនយុវនារី និងអង្គការអភិវឌ្ឍប្រទេសយើង ក្នុងឋានៈ យើងជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខាងសាសនា មានពុទ្ធសាសនា អ៊ីស្លាមសាសនា និងគ្រីស្តសាសនា យើងក៏ត្រូវ ទទួលចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការសាងសង់សមាគមអាស៊ានដែរ។

គ្រីស្តទូតយ៉ូហានប្រៀនប្រដៅយើងយ៉ាងខ្លាំងៗថា ៖"យើងមិនត្រូវស្រឡាញ់ត្រឹមតែបបូរមាត់ ឬពាក្យ សម្ដីប៉ុណ្ណោះទេតែត្រូវស្រឡាញ់តាមអំពើដែលយើងប្រព្រឹត្ត និងតាមសេចក្ដីពិតវិញ" (១យហ ៣: ១៨)

យើងត្រូវតែយកចិត្តទុកដាក់រិះគិតអំពីបញ្ហាទាំងនេះជាបន្ទាន់ ដោយនឹកគិតចង់យកបុគ្គល និង កិត្តិយសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតរបស់មនុស្ស មកដាក់នៅចំកណ្ដាលនៃការអភិវឌ្ឍន៍ គឺ ៖

- ត្រូវអប់រំយុវជនយុវនារីអំពីការប្រឈមមុខនៃអាស៊ាន
- ត្រូវខិតខំឲ្យយល់អំពីបញ្ហាសង្គមរបស់យើងដែលកំពុងតែអភិវឌ្ឍ
- ត្រូវប្រឈមមុខ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ក្រុមគ្រួសារ យុវជនយុវនារី កម្មករ ជនអន្តោប្រវេសន៍
- ត្រូវទទួលអ្នកដទៃ និងត្រូវសម្រុះសម្រួលប្រជាជននានា ដែលជួនការបានទាស់ទែងគ្នាយ៉ាង សាហាវកាលពីអតីតកាលមក។

សូមឲ្យសិក្ខាសាលាយើងនេះ ទៅជាឱកាសរិះគិតអំពីវិភាគទានរបស់យើងក្នុងការសាងសង់ប្រទេស យើងដោយសំអាងលើតម្លៃដ៏ថ្លៃថ្នូរខ្លះជាគ្រឹះ គឺយុត្តិធម៌សេចក្ដីពិតនិងសេចក្ដីស្រឡាញ់។ មនុស្សគ្រប់រូប ស្វះស្វែងចង់រស់នៅក្នុងសន្តិភាពនិងសុខដុមរមនា។ យើងត្រូវយកសន្តិភាពនិងសេចក្ដីសុខដុមរមនានោះ មកដាក់នៅចំកណ្ដាលនៃទីផ្សាររបស់សមាគមអាស៊ាន។ តើនរណានឹងដាក់សន្តិភាពនិងសេចក្ដីសុខ ដុមរមនានោះបានដូច្នេះ ? យើងសង្ឃឹមថាសិក្ខាសាលានេះទៅជាឱកាសឲ្យយើងជួយយកវិភាគទានរបស់

យើង ផ្ទាល់ដល់ការកសាងសមាគមអាស៊ាន ដូចជាយកដុំថ្មតូចមួយក្នុងការកសាងវិមានរួមដ៏ធំដូច្នោះដែរ។ សូមឲ្យសិក្ខាសាលានេះ លើកទឹកចិត្តទាំងគ្រូបង្រៀន ទាំងនិស្សិតយើងឲ្យសម្លឹងមើលអំពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមតាមរបៀបថ្មីផង។

ក្នុងសារលិខិតក្រោមចំណងជើងថាការចម្រើននៃប្រជាជននានាសម្តេចប៉ាបប៉ូលទី ៦បញ្ជាក់ថា មិនគ្រាន់តែបុគ្គលប៉ុណ្ណោះទេ តែប្រជាជាតិនានាដែរត្រូវជួបជុំគ្នាដោយមានមតិប្រកបដោយភាតរភាព។ លោកពន្យល់ទៀតថា៖"យើងត្រូវរួមសហការគ្នាដើម្បីកសាងអនាគតរួមនៃមនុស្សជាតិដោយស្តាប់គ្នា និងដោយស្រឡាញ់គ្នាទៅវិញទៅមកដែលជាការរួបរួមដ៏សក្ការៈ"។ ជាអាទិ៍ភារកិច្ចនេះជាភារកិច្ចរបស់អ្នកមានច្រើនជាងគេ។ ភារកិច្ចរបស់គេចាក់ឫសក្នុងភាតរភាពរបស់មនុស្ស និងក្នុងសាសនានានាហើយមានចំណុចបីយ៉ាង (ហ្វ្រង់ស៊ីស្កូជាអភិបាលព្រះសហគមន៍សកលទិវាសន្តិភាព ឆ្នាំ ២០១៤) គឺ ៖

- ភារកិច្ចនៃការរួមសាមគ្គី ដែលទាមទារឲ្យប្រជាជាតិដែលមានច្រើនជាងគេ ជួយប្រទេសដែលអន់។
- ភារកិច្ចនៃយុត្តិធម៌ក្នុងសង្គម ដែលទាមទារឲ្យតែងតាំងទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសដែលមានកម្លាំង និងប្រទេសទន់ខ្សោយ តាមរបៀបថ្មីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ។
- ភារកិច្ចនៃសេចក្តីស្រឡាញ់សាកលទូទៅ ដែលទាមទារការតែងតាំងមនុស្សលោកដែលមានលក្ខណៈជាមនុស្សសម្រាប់បុគ្គលទាំងអស់ គឺក្នុងពិភពលោកនោះបុគ្គលម្នាក់ៗឬប្រទេសនីមួយៗត្រូវមានអ្វី ចែកចាយដល់គេ និងទទួលពីគេបានដែរ។ ក្នុងពិភពលោកថ្មីនោះ មិនត្រូវឲ្យការចម្រើនរបស់ក្រុមណាមួយ ទៅជាឧបសគ្គរាំងការអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមឯទៀតៗជាដាច់ខាត។

ក្នុងសិក្ខាសាលាអស់រយៈពេលបីថ្ងៃខាងមុខនេះ យើងនឹងរិះគិតអំពីភាតរភាព និងអំពីការស្វែងរកសេចក្តីពិត។ យើងនឹងខិតខំស្វែងរកគោលការណ៍ដ៏សំខាន់ខ្លះដើម្បីជៀសវាងមិនឲ្យមានការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចដោយគ្មានការអភិវឌ្ឍន៍ខាងផ្លូវចិត្តគំនិតមនុស្ស និងបើកចិត្តគំនិតគេឲ្យចេះទទួលអ្នកដទៃដែលប្លែកពីខ្លួនទាំងគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ជាគ្រឹះរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។

ខ្ញុំអធិដ្ឋានសូមឲ្យការរិះគិតរបស់យើងទទួលបានលទ្ធផលល្អតាមបំណង។

ខ្ញុំសូមប្រកាសថា សិក្ខាសាលាស្រាវជ្រាវស្តីអំពី គុណតម្លៃដើម្បីកសាងសង្គមកម្ពុជានៅសតវត្សទី២១ នាឆ្នាំ ២០១៥ បើកហើយ។ សូមអរគុណ។

មតិស្វាគមន៍របស់នាយកវិទ្យាស្ថាន
ថ្ងៃច័ន្ទ ១៨ ឧសភា ២០១៥ នៅវេលាម៉ោង ០៨:៤៥
"តម្លៃដ៏ថ្លៃថ្នូរជាគ្រឹះ ដើម្បីសាងសង់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នាសតវត្សទី ២១"
គ្រឹះស្ថានសន្តៈប៉ូល ក្រុងតាកែវ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
១៨-២០ ឧសភា ២០១៥
ដោយ លោកអភិបាល អូលីវីយេ ឝ្មិតហស្លែរ

CONFERENCE INAUGURALE
LUNDI 18 mai 2015 – 8.45
Valeurs pour construire le CAMBODGE du XXIème siècle
INSTITUT CATHOLIQUE SAINT PAUL – TAKEO - CAMBODGE
Mgr Olivier Schmitthaeusler

Madame le Professeur Gandolfi
Mesdames et Messieurs les Professeurs,
Chers Pères et Chères Sœurs,
Messieurs les directeurs de Lycée,
Chers Etudiants de l'Institut Saint Paul,
Chers amis venus se joindre à notre séminaire de recherche,

C'est un honneur et une grande joie pour moi d'ouvrir ce séminaire de recherche sur le thème Valeurs pour construire le CAMBODGE du XXIème siècle
C'est la deuxième fois que l'Institut Saint Paul organise un tel séminaire.
Je remercie l'université de Bergame, la Chaire de l'Unesco pour les Droits de l'Homme et l'Association Vittorino Chizzolini qui ont permis à ce séminaire de voir le jour.
C'est grâce à une rencontre il y a quatre ans avec Madame Stefania Gandolfi, que nous sommes ici aujourd'hui. Immense merci à vous chère Madame le Professeur d'être parmi nous pour ces trois jours de recherche et de réflexions.
Le thème retenu pour cette année est dans la continuité de ce que nous avions mené comme réflexion lors du séminaire de recherche de l'an passé : Mémoire et Identité.

Cette année, il s'agira de réfléchir aux valeurs essentielles et indispensables que nous devons transmettre aux jeunes générations afin de construire la société cam–

bodgienne en harmonie et en paix dans un contexte de développement économique rapide en particulier à l'horizon du marché commun de l'Asean qui s'ouvrira officiellement à la fin de l'année 2015.

Cette première journée sera consacrée à porter un regard sur notre société actuelle.

Madame le Professeur Gandolfi nous aidera à poser les bases de notre séminaire avec un conférence sur la dignité humaine et le bien commun. Madame Anne Lemaistre, Directrice de l'Unesco à Phnom Penh évoquera les défis auxquels le Cambodge doit faire face dans le contexte de l'Asean. Enfin M. le Professeur Ngeth Sokha avec quelques étudiants du département de sociologie de Saint Paul, nous donnera son point de vue quant aux défis que les jeunes en particulier, rencontrent dans la société actuelle.

La seconde journée sera réservée aux principales religions présentes au Cambodge : Le bouddhisme, avec le Vénérable Kou Sopheap de l'Université de Panahsa, l'Islam avec l'Imam de la Province de Kampot, son Excellence Ly Sary et le Christianisme avec moi-même pour nous aider à réfléchir à l'enseignement de chacune de ces religions au regard de valeurs fondamentales pour que notre pays puisse se développer harmonieusement.

Le dernier jour, nous donnerons la voix à la société civile à travers deux organisations non-gouvernementales, COMFREL pour des élections libres et ANSA pour la transparence. Ce sera l'occasion d'ouvrir quelques pistes dans notre recherche de la vérité pour qu'ensemble nous devenions des acteurs passionnés pour construire notre pays sur des valeurs de justice et de respect des droits de chacun.

Chaque après-midi, nous aurons 6 groupes de travail afin que chacun puisse participer activement à la réflexion en donnant son opinion avant de nous retrouver en assemblée plénière pour un débat.

Mesdames et Messieurs,

Le thème choisi est urgent à prendre en compte avec l'ouverture imminente du marché commun de l'Asean le 31 décembre 2015.

Si les gouvernements des dix pays de l'ASEAN, aux fils des sommets et de multiples

réunions, préparent des accords politiques et économiques pour ouvrir le marché du travail et faciliter les importations et exportations de marchandises, qu'en est-il de la construction des peuples pour que chacun puisse accepter l'autre dans sa différence et respecter la dignité transcendante de l´Homme?

L'Europe, après plus de 60 ans de "vie commune", est confrontée à des crises sociétales de replis identitaires. Lors de sa visite au parlement Européen, le 25 novembre dernier, le Pape François a appelé l'Europe à un sursaut pour mettre la personne humaine au centre des ses décisions et a lancé un appel urgent au respect de la dignité transcendante de l'homme. (Parlement Européen, Strasbourg, 25 novembre 2014)

Sommes-nous conscients que tous les plans économiques et politiques aussi élaborés soient-ils s'écrouleront, si l'homme et son développement intégral ne sont pas la clé de voûte du système ?

Voilà un grand défi me semble-t-il auquel les universités et leurs chercheurs, la société civile et ses ongs de défense des droits de l´homme et en particulier les grandes religions des pays de l´Asean devrait s'atteler : construire les cœurs et les esprits dans le respect des droits fondamentaux de l'homme.

Nos gouvernements sont encore malheureusement entachés par la corruption active, le népotisme. « Les affaires » sont le pain quotidien de nos administrations.

L´actualité de cette année passée a une fois de plus mis au grand jour des problèmes récurrents. Pour ne citer que les plus criants (cf. Mgr olivier SCHMITTHAEUSLER, Rapport économie et politique – Cambodge – Celac 2015) :

- les conflits fonciers, avec les expulsions injustes des plus petits pour que de grands conglomérats obscurs récupèrent les meilleures terres pour leurs profits propres ;
- les usines tapissent nos pays avec des centaines de milliers d'ouvriers dont les droits fondamentaux du travail, le respect des règles de sécurité et d'hygiène sont tant malmenés ;
- nos belles forêts riches d'essence précieuses disparaissent sous nos yeux impuissants, pour là encore, le profit de quelques uns ;
- des centaines de milliers d'ouvriers partent vers d'autres pays de l'ASEAN et

sont bien souvent victimes de ce que le Pape François appelle l'esclavage moderne (Message pour la Paix, 1er Janvier 2015) ;

- les casinos fleurissent à nos frontières pour assouvir l'addiction destructrice de tant de vies et de familles, de malheureux joueurs, mais surtout pour faire les bénéfices énormes de quelques uns (toujours les mêmes d'ailleurs) ;
- les trafics humains en tout genre touchent les villages les plus retirés pour acheter organes et corps innocents.

C'est la réalité quotidienne de beaucoup de nos concitoyens. C'est la face cachée du développement effectif et réel dont nous sommes les heureux témoins avec près de 7,5% cette année 2014 encore.

En tant que responsable de l´enseignement à tous les niveaux depuis l´école maternelle jusqu'à l´université, en tant que directeurs d´ONG pour les droits de l´homme, la jeunesse et le développement du pays, en tant que responsables religieux, bouddhistes, musulmans et chrétiens, nous devons prendre notre part active à la construction de l´Asean.

L'apôtre Jean nous dit avec vigueur : "N'aimons pas en paroles ni par des discours, mais par des actes et en vérité." (1 Jn 3,18).

La formation des jeunes générations aux enjeux de l´Asean, la compréhension des problèmes de nos sociétés en développement, les défis pour la famille, les jeunes, les travailleurs, les pauvres, les migrants, l'ouverture à l'accueil des autres et à la réconciliation entre les peuples, qui parfois ont un lourd passé historique, sont des questions que nous devons prendre en compte de façon urgente en replaçant au centre la personne humaine et sa dignité transcendante.

Que ce séminaire soit une occasion pour réfléchir à notre contribution pour construire notre pays sur des valeurs fondamentales de justice, de vérité et de charité.

La paix et l'harmonie qui sont au centre des aspirations de tout Homme, doivent être mis au coeur de ce marché économique commun. Mais qui les mettra ?

Espérons que ces trois jours seront une occasion d´apporter notre pierre à cet édifice commun et stimuler nos enseignants et nos étudiants à porter un regard nouveau sur le vrai développement économique et social.

Le pape Paul VI affirmait dans sa lettre encyclique Populorum progressio (26 mars

1967), que non seulement les personnes mais aussi les nations doivent se rencontrer dans un esprit de fraternité. Et il explique : « Dans cette compréhension et cette amitié mutuelles, dans cette communion sacrée, nous devons [...] œuvrer ensemble pour édifier l'avenir commun de l'humanité ».

Ce devoir concerne en premier lieu les plus favorisés. Leurs obligations sont enracinées dans la fraternité humaine et surnaturelle et se présentent sous un triple aspect : (Pape François, Journée pour la Paix 2014)

- le devoir de solidarité, qui exige que les nations riches aident celles qui sont moins avancées ;
- le devoir de justice sociale qui demande la recomposition en termes plus corrects des relations défectueuses entre peuples forts et peuples faibles ;
- le devoir de charité universelle, qui implique la promotion d'un monde plus humain pour tous, un monde dans lequel tous aient quelque chose à donner et à recevoir, sans que le progrès des uns constitue un obstacle au développement des autres.

Notre travail pour ces trois jours sera, dans la fraternité et la recherche de la vérité, d'essayer de donner quelques repères essentiels pour que le développement économique ne se fasse pas sans un développement des esprits et des coeurs et une ouverture à l'autre dans sa différence dans le respect des droits fondamentaux de chacun.

Je souhaite que nos travaux soient fructueux.

Je déclare le séminaire de recherche 2015 ouvert.

Merci pour votre attention

I- ឯកសារស្រាវជ្រាវ Research Documents

១ សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និង សមិទ្ធិ កម្មទ្រព្យសម្បត្តិរួម

Dignité de la personne et réalisation du bien commun"

Prof. Stephania Gandolfo Bergamo/Italy

សិទ្ធិដែលគ្មានភាពថ្លៃថ្នូរ គឺគ្រាន់តែជាភាពអប្បបញ្ញាហើយភាពថ្លៃថ្នូរដែលគ្មាន គឺគ្រាន់តែជាការខ្វះវិចារណញ្ញាណ (ប្លែសប៉ាស្កាល់,ភាពបណ្ដុំនៃគំនិត)។តាមទស្សនវិទូប៉ូលរីកឺរ (Paul Ricoeur) គោលគំនិតនៃសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរសំដៅចំពោះគំនិតដែលថាអ្វីៗគឺ បណ្ដាលមកពីមនុស្សដោយហេតុតែវាមានសភាវៈជាមនុស្ស។ តាមការពិតឫសគល់នៃពាក្យ Dignitas សំដៅទៅលើអ្វីដែលថ្លៃថ្នូរ គុណធម៌ កិត្តិយស ការពិចារណា ការរាប់អាន ហើយជួនកាលពាក្យ dignitas ធ្វើឲ្យយើងគិតដល់ការគោរពដែលមនុស្សម្នាក់សមនឹងទទួលបាន និងជួនកាលសំដៅទៅលើការគោរពចំពោះខ្លួនឯងវិញ។

សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរមិនមែនជាឧត្តមគតិ និងមិនមែនជាវត្ថុបំណង។ វាជាគោលការណ៍ដែលដឹកនាំជីវិតមនុស្សម្នាក់ៗ ហើយក្នុងនាមជាគោលការណ៍ ភាពថ្លៃថ្នូរមិនអាចដូរទិញបាន ពីព្រោះវាពិចារណាទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងភាពខុសប្លែកពីគេ នៅក្នុងសមត្ថភាពតាំងចិត្ត និងយោងទៅនឹងអ្នកដទៃផងដែរ។ វាជាគោលការណ៍ដែលតាមរយៈនោះ បុគ្គលម្នាក់មិនដែលអាចត្រូវចាត់ទុកថាជាវត្ថុមួយ ឬជាមធ្យោបាយមួយឡើយ ប៉ុន្តែវាជាគោលដៅមួយ និងជាអង្គភាពសង្ឃន្និកៈមួយ។អ្វីដែលអាចធ្វើឲ្យអ្វីមួយក្លាយជាវត្ថុដែលវិសេសជាងគេបំផុត មិនមានតម្លៃ មិនដាច់ខាតប៉ុណ្ណោះទេ ពោលគឺជាតម្លៃមួយ ប៉ុន្តែវាជាគុណសម្បត្តិសង្ឃន្និកៈមួយដែរ ពោលគឺជាសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរមួយ ។ មនុស្សជាតិក៏ជាសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរមួយដែរ៖ មនុស្សមិនអាចត្រូវចាត់ទុកថាជាមធ្យោបាយសាមញ្ញមួយទេ ប៉ុន្តែត្រូវចាត់ទុកជាគោលដៅមួយជានិច្ច៖ គឺគោលដៅនេះហើយដែលផ្ទុកនូវភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។

ជាតុពិតទៅ ភាពថ្លៃថ្នូរគឺជាគុណសម្បត្តិមួយ ពីព្រោះវាអះអាងពីមនុស្ស អះអាងពីធនធាន និងគុណសម្បត្តិ សង្ឃន្និកៈ និងដូច្នេះគឺជាកម្លាំងនៃគំនិតដែលធ្វើឲ្យមនុស្សក្លាយជាគុណសម្បត្តិមួយដែលត្រូវគោរព និងជាគុណសម្បត្តិឯកឯងមួយដែលត្រូវការការពារ។ សម្រាប់ប៉ាស្កាល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរស្ថិតនៅក្នុងគំនិត "មនុស្សគ្រាន់ជាដើមត្រែងមួយដើមប៉ុណ្ណោះ ជារុក្ខជាតិដែលខ្សោយជាងគេនៃធម្មជាតិ ប៉ុន្តែជាដើមត្រែងដែលគិតពិចារណា។ សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សទាំងអស់ស្ថិតនៅក្នុងគំនិត។ នៅចំណុចនេះហើយ

ដែលយើងត្រូវលើកឡើង គឺមិនមែនលម្អ ឬរយៈពេលដែលយើងនឹងអាចបំពេញនោះទេ។ ដូច្នេះយើងត្រូវខំប្រឹងគិតពិចារណាឲ្យបានល្អ៖ នេះហើយជាគោលការសីលធម៌។ ដើម្បីឲ្យស្ថិតស្ថេរនៅក្នុងពិភពមួយដែលរាល់ទំនាក់ទំនងទាំងអស់ចូលទៅក្នុង "ប្រព័ន្ធទំនិញ" ក្នុងពិភពដែលអ្វីៗអាចទិញនិងលក់បាន នោះសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សគឺស្ថិតនៅក្នុង "លំដាប់ដែលគ្មានតម្លៃ"។

គោលគំនិតនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរទាក់ទងទៅនឹងគោលគំនិតការគោរព និងការប្រមាថដែលទាមទារការទទួលស្គាល់ដែលគោរពខ្លួនឯង និងគោរពអ្នកដទៃ។ វាទទួលឥទ្ធិពលពីចំណង់នៃភាពអាចគោរពបាននិង បង្ហាញពីមនោសញ្ចេតនាដែលបុគ្គលមានដោយផ្តើមចេញពីគុណសម្បត្តិផ្ទាល់របស់ខ្លួន។ ការគោរពផ្តោតទៅលើការការពារទិដ្ឋភាពចំណុះគ្នា និងច្រើនប្រការរបស់មនុស្សចាប់តាំងពីបូរណភាពខ្លួនប្រាណរហូតដល់បូរណភាពចរិយា និងវឌ្ឍនភាពបុគ្គល ជាគោលគឺការគោរពដោយឥតលក្ខខ័ណ្ឌ មិនពាក់ព័ន្ធ នឹងអាយុ ភេទ ស្ថានភាពសុខភាពរាងកាយ និងផ្លូវចិត្ត លក្ខខ័ណ្ឌសង្គម សាសនា និងសាវតាជាតិឡើយ ។

សេចក្តីថ្លៃថ្នូរមានការទទួលស្គាល់ផ្នែកនយោបាយរបស់ខ្លួន និងគតិយុត្តិនៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សជាសាកលឆ្នាំ១៩៤៨ ដែលទទួលស្គាល់ថា មនុស្សគ្រប់រូបមាន "សេចក្តីថ្លៃថ្នូរដែលជាប់នឹងខ្លួន"(បុព្វកថា)។ នៅក្នុងបុព្វកថាគេចែងថា សេចក្តីថ្លៃថ្នូរជា "មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃសេរីភាព យុត្តិធម៌ និងសន្តិភាពនៅក្នុងពិភពលោក" ហើយគេបានបញ្ជាក់ពីភាពជាសាកលរបស់វាដែលស្តែងឡើងនៅក្នុងយុគភាពនៃសិទ្ធិ ហើយសិទ្ធិទាំងនេះក៏បើកទស្សនវិស័យមួយចំពោះសមិទ្ធិកម្មនៃសហគមន៍ និងសង្គមទាំងអស់ ។

មាត្រាមួយនៃសេចក្តីប្រកាសបានចែងថា៖ មនុស្សទាំងអស់កើតមកមានសេរីភាព និងស្មើភាពគ្នាទាំងលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនិងសិទ្ធិ។ ពួកគេមានហេតុផល និងសម្បជញ្ញៈ និងត្រូវធ្វើទង្វើផ្សេងៗចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមកនៅក្នុងស្មារតីភាតរភាព"។ មាត្រានេះទទួលស្គាល់ពី "លក្ខខណ្ឌរបស់មនុស្សរវាងទង្វើ និងកាតព្វកិច្ច និងភារកិច្ចគ្មានអវសាននៃសិទ្ធិមនុស្ស និងភាពមិនដាច់ខាតនៃទិដ្ឋន័យ និងភាពដាច់ខាតនៃការទាមទាររហូតដល់ភាតរភាព ដែលចូលមិនដល់"។ ហេតុដូចនេះ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរគេមិនអាចកែប្រែបានទេ ហើយអំណាចសាធារណៈនីមួយៗត្រូវគោរពសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនោះ ពីព្រោះវាជាកត្តារួមរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ និងគូសបង្ហាញពីលក្ខន្តិកៈថ្មីមួយរបស់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរនោះ"។

សេចក្តីថ្លៃថ្នូរគឺជាការប្រឆាំងដែលបុគ្គលម្នាក់ធ្វើចំពោះអ្វីដែលបដិសេធវា។ ការប្រឆាំងនេះសមាមាត្រទៅនឹងកម្រិតនៃការប្រមាថមើលងាយនិងការគំរាមដែលវាយប្រហារទៅលើវា៖កាលណាមនុស្សជាតិកាន់តែមានការប្រមាថធ្ងន់ធ្ងរ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរកាន់តែលេចឡើងជាកម្លាំងនៃការតស៊ូដែរ។ គេត្រូវតែតស៊ូជានិច្ចដើម្បីចេញពីស្ថានភាពនានាដែលប្រមាថដល់ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរតាមរយៈសមត្ថភាពនៃការតូចចិត្តពីព្រោះការតូចចិត្តគឺជាទិដ្ឋភាពមួយទៀតនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនិងការគោរព ដែលយើងម្នាក់ៗត្រូវផ្តល់ឲ្យវានៅក្នុងទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកដទៃ។ វាក៏ជាកត្តាសំខាន់ដែលត្រូវអះអាងថា ការស្អប់រួមនឹងគត្តិសព្ទ បង្កើតទៅជាធនធានមួយសម្រាប់ជីវិតនៅក្នុងសង្គម នៅពេលដែលការត្រួតពិនិត្យសម្បជញ្ញៈឯកត្តបុគ្គល និងស្ថាប័នសាធារណៈក្លាយទៅជាទន់ខ្សោយ ។ ប៉ុន្តែសេចក្តីថ្លៃថ្នូរគឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់មនុស្សទាំងអស់ ដែលយល់ព្រមទទួលស្គាល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ហើយការទទួលស្គាល់នេះ មានន័យថាជឿជាក់ទៅលើមនុស្សជាតិ និងចាត់ទុកថាដូចជាកន្លែងមួយដែលបានរស់នៅដោយអ្នកដទៃម្នាក់ ឬទាំងអស់គ្នា។ មុខរបស់អ្នកដទៃនាំឲ្យខ្ញុំសម្លឹងមើលផុតពីខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់។ នេះជាការអំពាវនាវដែលជាសក្ខីភាពនៃភាពផុយស្រួយរបស់អ្នកដទៃ និងដែលកោះហៅទំនួលខុសត្រូវរបស់ខ្ញុំចំពោះគេ។ តាមការពិត "សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ជាការឆ្លុះបញ្ចាំងពីការជឿជាក់លើខ្លួនឯង ដែលអាចមើលឃើញនៅក្នុងទឹកមុខរបស់អ្នកដទៃ៖ វាជាគុណសម្បត្តិ រូបភាពរបស់ខ្លួនឯង និងសន្ទស្សន៍នៃផលប្រយោជន៍ដែលមនុស្សម្នាក់ៗសំដៅទៅដល់ នៅក្នុងការប្រឈមមុខទៅនឹងតម្លៃធំជាងគេ ទៅនឹងរូបផ្តល់រង្វាន់ ទៅនឹងតម្រុយផលប្រយោជន៍ដែលសង្គមបញ្ជូនឲ្យ នៅពេលដែលសង្គមក្តោបក្តាប់មនុស្ស"។

មានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរបីកម្រិតដែលឆ្លាស់គ្នា៖ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរប្រាណវិជ្ជា ដែលពាក់ព័ន្ធនៃភាពនៅរួមជាមួយនិងលំដាប់មនុស្ស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរអត្តវិស័យដែលគេយល់និងបែបបាតុភូតវិទ្យា និងចុងក្រោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរវត្ថុវិស័យ ដែលអភិវឌ្ឍឡើងនៅក្នុងបទពិសោធន៍ដែលបានឆ្លងកាត់ និងដែលចង្អុលបង្ហាញពីទស្សនវិស័យសីលធម៌"។

នៅទីនេះខ្ញុំកំណត់ត្រឹមសេចក្តីថ្លៃថ្នូរប្រាណវិទ្យាដែល ជាមូលដ្ឋានសំខាន់នៃជីវិតរបស់មនុស្សម្នាក់ៗនៃយើង ជាទ្រព្យដែលចែករំលែកដោយគ្រប់គ្រួសារមនុស្ស ជាទ្រព្យបុគ្គល។ វាមិនមែនជាទំនិញមួយទេ ប៉ុន្តែជា មុខមួយហើយក្នុងឋានៈបែបនោះ វាក៏ជាទ្រព្យសមូហភាពមួយដែរ។ យោងទៅតាម ឡឺវីណាស៍ គឺជាមុខមួយ ដែលក្លាយទៅជានាមអសាធារណ៍របស់មនុស្ស។ ជាសភាវៈមួយដែលអភិសមាចារញ៉ាំងឲ្យយើងទៅរកហើយដែលញ៉ាំងយើងឲ្យធ្វើការសង្កេតនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌជាក់ស្តែង ដើម្បីមើលឃើញថាតើសេចក្តីថ្លៃថ្នូរអ្វីដែលយើងគ្រោងទុកឲ្យវា ប្រសិនបើវាគ្មានទីជម្រក ប្រសិនបើវាផុយស្រួយប្រសិនបើវារស់នៅក្រោមសហគមន៍ និងប្រឈមមុខនឹងការបាត់បង់អត្ថន័យនៃជីវិតរបស់វា។ឥរិយាបថសីលធម៌ត្រូវតែញុះយើង

នៅពេលយើង នៅចំពោះស្ថានភាព នៅពេលដែលវានៅចំពោះមុខយើង នៅក្នុងសង្កាត់យើងមានជនក្រីក្រដែលជាសាក្សី នៃជំងឺសង្គមបន្តជាប់គ្នាដែលនៅក្នុងនោះពួកគេបង្ខំចិត្ត រស់នៅ។ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរគឺជាមុខទី១ នៃអភិសមាចារ វាគឺជាទិន្នន័យមួយ និងភារកិច្ចមួយ ជាការសន្មត់ជាមុនដែលដឹកនាំការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស វាក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយ និងការតស៊ូមួយ ពីព្រោះដើម្បីឲ្យបានវា គេត្រូវតែប្រយុទ្ធតស៊ូជានិច្ច វាក្លាយជាគត្តិយសជាការតាំងតំណែងដែលអាចឈ្នះ ប៉ុន្តែយើងក៏អាចបាត់បង់បានដែរ ។

ចំណងនៃភាពថ្លៃថ្នូរឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងភាពផ្ទុយគ្នាជាស៊េរីមួយ ដូចជាសេរីភាពនិងសមភាពបុគ្គល និងពលរដ្ឋ ឯកជននិងសាធារណៈ ភាគច្រើននិងភាគតិច យុត្តិធម៌និងអធិបតេយ្យរបស់រដ្ឋ១០។ នោះគឺជាបញ្ញិកាមួយប្រភេទដែលហាក់ដូចផ្ទុយគ្នា៖ យោងតាមបញ្ញិកាទី១ ភាពថ្លៃថ្នូរគឺជាកេតនភណ្ឌសាកលរបស់បុគ្គល យោងតាមបញ្ញិកាទី២ ភាពថ្លៃថ្នូរគឺជាការទាក់ទងនឹងការទទួលស្គាល់ និងទំនាក់ទំនងនឹងអ្នកដទៃ និងក្រុមមួយសង្គមមួយនិងជីវិតរស់នៅរួមគ្នា។ ហើយបញ្ញិកាទាំងពីរនេះគឺបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់រវាងគ្នានឹងគ្នាពីព្រោះបញ្ញិកាទាំងពីរនេះបាញ់ឆ្ពោះទៅរកសេរីភាព។ តាមការពិតភាពថ្លៃថ្នូរ គឺជានាមមួយទៀតនៃសេរីភាពដែលប្រែក្លាយយើងទៅជា ប្រធាននៃសិទ្ធិ ជាតួអង្គ ជាពលរដ្ឋសកម្ម និងដែលមានទំនួលខុសត្រូវនៃសង្គម។ ដោយហេតុផលនេះហើយ រាល់អាកប្បកិរិយាដែលរំលោភបំពានលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ គឺសុទ្ធសឹងជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។

សេចក្តីថ្លៃថ្នូរគឺ សេចក្តីខុសប្លែកគេ ពីព្រោះវាធ្វើឲ្យមនុស្សប្លែកពីគេ និងស្វយ័តក្នុងការជ្រើសរើសដោយសេរីនូវខ្លឹមសារដែលគេចង់ផ្តល់ឲ្យជីវិតរបស់ពួកគេ។ សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្ញុំ គឺខុសពីគេ ពីព្រោះខ្ញុំជាមនុស្សតែម្នាក់ឯងគត់ដែលដឹងថាសេចក្តីថ្លៃថ្នូរមានដល់ណា ប៉ុន្តែគឺជាស្ថាប័ននានាទេដែលត្រូវការការពារខ្ញុំនិងជានាចំពោះខ្ញុំ ។ មានចំណងមួយរវាងបុគ្គលនិងវប្បធម៌ ហើយយោងតាម ឡឺវីណាស៍ យើងឆ្លងកាត់ពី "ខ្ញុំត្រូវតែ" ទៅជា "ខ្លួនខ្ញុំត្រូវតែចំពោះឯង" អ្នកដទៃស្ថិតនៅក្នុងខ្លួនខ្ញុំ[១១] ។

ការឱនថយនៃភាពថ្លៃថ្នូរក្នុងសង្គម

នៅពេលដែលគេនិយាយពីភាពថ្លៃថ្នូរ ជួនកាលគឺសំដៅទៅរកគត្តិយសវិញទេ។ប៉ុន្តែកត្តិយសដូចដែល ស៊ីម៉ូន វ៉ៃយ បានឲ្យកត់សម្គាល់ គឺជា "តម្រូវការចាំបាច់របស់ព្រលឹងមនុស្ស" ដែលមានផ្ទុយនៅការគោរព ពីព្រោះការគោរពនេះ"ដូចគ្នាចំពោះមនុស្សទាំងអស់ និងមិនចេះប្រែប្រួល "ចំណែកឯគត្តិយសមានការទំនាក់ទំនងទៅនឹងមនុស្សណាម្នាក់ជាក់លាក់ មិនត្រឹមតែដូច្នេះទេ ប៉ុន្តែត្រូវបានឃើញនៅភាពជិតខាងសង្គម។ ជាការពិតណាស់ការសង្ឃឹមលើខ្លួនឯងគឺមិនអាចញែកចេញដាច់ពីការសង្ឃឹមក្នុងសង្គមទេ។ ការទទួលស្គាល់ភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សនៅកម្រិតសិទ្ធិមនុស្សនៅតែជាអរូបីកម្ម ល្គឹកណាដែលគេមិនលើកពីតម្លៃរូបីយ៍របស់មនុស្សម្នាក់ៗ នៅក្នុងសង្គមជាក់លាក់ណាមួយ៖ ដើម្បីអភិវឌ្ឍរូបភាពវិជ្ជមានមួយរបស់ខ្លួនឯងតើ

គេមិនត្រូវទទួលស្គាល់ចំពោះយើង នូវតម្លៃមួយនៅក្នុងវិស័យណាមួយទេឬ?១២។

ភាពថ្លៃថ្នូរគឺជាការទំនាក់ទំនងពីព្រោះគេត្រូវមានភាពថ្លៃថ្នូរជានិច្ចចំពោះអ្វីមួយ ឬចំពោះនរណាម្នាក់ដែលធៀបនឹងគេនោះ យើងយកខ្លួនយើងទៅធៀប។ ឪពុកម្តាយត្រូវតែមានភាពថ្លៃថ្នូរនឹងកូន កូនត្រូវតែថ្លៃថ្នូរជាមួយឪពុកម្តាយ គ្រូនឹងសិស្សត្រូវបង្ហាញថាខ្លួនមានភាពថ្លៃថ្នូរចំពោះភារកិច្ចអប់រំ ពួកគេមានកាតព្វកិច្ចលើភាពថ្លៃថ្នូរទៅវិញទៅមក។ ភាពថ្លៃថ្នូរមួយដែលឈរលើសិទ្ធិ មានន័យលុះត្រាតែយើងចេះធ្វើខ្លួនទៅតាមកាតព្វកិច្ចរបស់យើង គឺសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនោះហើយ ដែលអនុញ្ញាតឲ្យយើងតស៊ូប្រឆាំងនឹងរាល់ការប្រែប្រួលនានាឲ្យយើងទាមទារការគោរពសម្រាប់មនុស្សទាំងអស់គ្នា ហើយក៏សម្រាប់ខ្ញុំ ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌពូជអំបូរពណ៌សម្បុរ ភេទ សាសនា អាយុ ។ល។ (មាត្រា២ នៃសេចក្តីប្រកាសសិទ្ធិមនុស្សជាសាកល)១៣ ។

ទិដ្ឋភាពទំនាក់ទំនងមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងសមត្ថភាពសន្ទនា ការគោរព និងលើកតម្កើងនានាដើម្បីកុំបំលែង ភាពវប្បធម៌ សាសនា ជាតិពន្ធុ សង្គម និងនយោបាយទៅជាអបរិយាប័ន្ននិងការរើសអើងច្រើនយ៉ាង ។ ភាពថ្លៃថ្នូរ "អភិវឌ្ឍឡើងនៅក្នុងការវិវត្តក្នុងលំដាប់សង្គមវប្បធម៌ សេដ្ឋកិច្ចនិងគតិយុត្តិ ពីបុគ្គលទៅជាពលរដ្ឋ ជាការទទួលស្គាល់បន្តិចម្តងៗ និងរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្មសិទ្ធិចំពោះអ្នកដទៃ និងចំពោះរដ្ឋ១៤។ វាជាកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋ និងសហគមន៍អន្តរជាតិដែលត្រូវធានាសិទ្ធិទាំងអស់។ ភាពថ្លៃថ្នូរតំណាងឲ្យភាពសំយោគនៃសេរីភាព និងសមភាពដែលបង្កើតទៅជាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ១៥។ គឺជាគុណធម៌គ្រឹះរបស់បុគ្គល និងរបស់ជីវិតទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេ។ ភាពថ្លៃថ្នូរសង្គមសង្កត់ធ្ងន់ និងពង្រឹងប្រព័ន្ធទំនាក់ទំនងមួយដែលហ៊ុមព័ទ្ធបុគ្គល និងដែលផ្តល់ឲ្យបុគ្គលនោះនូវកម្លាំងធ្វើប្រតិកម្ម។ ដូចនេះសេចក្តីថ្លៃថ្នូរក្លាយជាមូលដ្ឋានគ្រឹះរូបីនៃភាពជាពលរដ្ឋ ដែលត្រូវគេមើលឃើញថាជាការអនុវត្តសិទ្ធិដែលជារបស់មនុស្សម្នាក់ៗ។ ការរំលោភសិទ្ធិទាំងនេះ គឺជាការរំលោភគោលការណ៍នៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ហើយក្នុងចំណោមសិទ្ធិទាំងអស់ជាពិសេសសិទ្ធិវប្បធម៌ "ដាក់ឲ្យប្រឈមដោយផ្ទាល់នូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងត្រូវទទួលស្គាល់ចំពោះមនុស្សគ្រប់រូបរួមទាំងជនក្រីក្រផងដែរ។ ពួកវាការពារជាពិសេសទិដ្ឋភាពនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនេះ ដែលជាអត្តសញ្ញាណ"១៦។ ជីវិតមួយគ្មានភាពថ្លៃថ្នូរគ្មានការគោរពគឺជាជីវិតមួយដែលត្រូវបានបំផ្លាញសមត្ថភាពតបស្វ័យសម្រេច បញ្ចេញមតិ និងជ្រើសរើសការអភិវឌ្ឍផ្ទាល់របស់ខ្លួន ។ ជីវិតនយោបាយនិងជីវិតសង្គម គឺជាលក្ខណៈមួយ និងជាការស្តែងចេញនូវភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលវាឈរនៅលើភាពជាក់ស្តែងនៃសិទ្ធិសម្រាប់បុគ្គលម្នាក់ៗ៖ តើជនជាតិភាគតិច ជនភៀសខ្លួនអ្នកសុំសិទ្ធិជ្រកកោន ជនផ្លាស់ទីដែលធ្វើសក្ខីកម្មពីការរំលោភជាច្រើនទៅលើសិទ្ធិទាំងនេះមានតួនាទី និងការទទួលស្គាល់អ្វីទៅ? ស្ទើរតែជានិច្ចជាកាលទៅហើយ ដែលពួកគេត្រូវបានគេដាក់នៅក្រៅសហគមន៍ហើយរស់នៅដោយគ្មានសហគមន៍ មានន័យថារស់នៅដោយគ្មានភាពថ្លៃថ្នូរ។ កន្លែងតែមួយគត់ដែលសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ

បុគ្គល និងសង្គមអាចអនុវត្តបាន និងអាចត្រូវគេគោរព គឺជីវិតសង្គម និងនយោបាយពីព្រោះគឺនៅទីនេះ ហើយដែលអធិបតេយ្យលាតត្រដាងឡើង។ មានអធិបតេយ្យ ប្រសិនបើមានការចូលរួមនៅក្នុងសហគមន៍ ប្រសិនបើមានការប្រែក្លាយសិទ្ធិមនុស្សទៅជាសកម្មភាពរូបី ប្រសិនគេអាចរស់នៅទីកន្លែងដែលយើងតាំងនៅ ប្រសិនបើមានការទទួលស្គាល់ទៅវិញទៅមកមួយរវាងបុគ្គល និងសាមគ្គីភាពមួយរវាងសង្គមនានា។

អធិបតេយ្យគឺជាការអនុវត្តនូវសារពើនៃសិទ្ធិមនុស្ស (ជាមួយនឹងសេរីភាពនិងទំនួលខុសត្រូវដែលនៅជាប់ជាមួយ) ដោយបុគ្គលនានានៅក្នុងសហគមន៍នយោបាយ ដែលត្រូវបានកំណត់ថាជាសហគមន៍ប្រជាធិបតេយ្យ[១៧]។ ចំណោមនយោបាយនៃភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស គឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយ និងជាការសន្យាសង្គមមួយសម្រាប់មនុស្សទាំងអស់គ្នា ពីព្រោះយើងទាំងអស់គ្នាត្រូវតែជាកូនបំណុលនៃសិទ្ធិ និងតស៊ូប្រឆាំងដើម្បីសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរការងារ លំនៅស្ថាន និងស្បៀងអាហារ។ល។ តាមរយៈការវាយតម្លៃសមិទ្ធិកម្មនៃសិទ្ធិជាសារវន្ត ដែលគេអាចវាស់វែងដឹងពីគុណភាពគោលនយោបាយបាន។ គ្មានស្ថាប័នណាមួយគ្មាន "ច្បាប់" សេដ្ឋកិច្ច សង្គម វប្បធម៌ ឬហេតុផលរដ្ឋណាអាចស្ថិតនៅពីលើសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ឬបោះបង់ចោលសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរនេះបានទេ។

សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរស្ដែងឡើងនៅក្នុងសមិទ្ធិកម្មនៃទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពមួយ ថ្មីៗនេះសញ្ញាណនៃ "ទ្រព្យសមូហភាព" បានទទួលឡើងវិញនូវតួនាទីដ៏សំខាន់បំផុតនៅក្នុងការពិចារណា ស្ដីពីអធិបតេយ្យភាពប្រជាជន និងស្ដីពីអភិបាលកិច្ចប្រជាធិបតេយ្យ[១៨]។ សញ្ញាណនេះត្រូវបានគេលើកឡើងយ៉ាងខ្លាំងនៅកម្រិតផ្សេងៗ នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សារបស់អ្នកឯកទេសមុខវិជ្ជាសេដ្ឋកិច្ច ច្បាប់ និងទស្សនវិទូដែលបានឃើញភាពចាំបាច់ក្នុងការស្វែងរកឲ្យឃើញនូវគោលគំនិតមួយ ដែលអាចនឹងតំណាងឲ្យការកែប្រែគំរូនៅក្នុងការកំណត់គោលនយោបាយនានាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍដោយបរិយាប័ន្នមួយ[១៩]។ សញ្ញាណនេះស្ថិតនៅក្នុងបរិបទអន្តរជាតិមួយ ដែលនៅក្នុងនោះកម្មសិទ្ធិ/ផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចកាន់តែបានចំណេញឥទ្ធិពលនៅក្នុងការពិចារណាស្ដីពីការអភិវឌ្ឍ។

នៅក្នុងសម័យកាលមួយដែលសង្គមអន្តរជាតិ កំពុងត្រៀមខ្លួនធ្វើការឯកភាពទៅលើគោលដៅថ្មីៗសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍយូរអង្វែងនោះ (Sustainable Development Goals) សម្ដេចប៉ាបហ្វ្រង់ស៊ីសកាលពីឆ្នាំ ២០១៤ បានកោះអញ្ជើញអ្នកទទួលខុសត្រូវនយោបាយ អ្នកសេដ្ឋកិច្ច និងចិន្តបណ្ឌិតដែលមានឥទ្ធិពលមួយក្រុមឲ្យចូលរួមក្នុង សន្និសិទមួយដែលមានចំណងជើងថា "ទ្រព្យសមូហភាពពិភពលោក៖ ឆ្ពោះទៅរកសេដ្ឋកិច្ចមួយដែលកាន់តែមានបរិយាប័ន្ន[២០]។ សម្ដេចប៉ាប ហ្វ្រង់ស៊ីស បានធ្វើការថ្កោលទោសចំពោះការកាត់បន្ថយនិយមនវិទ្យា នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលសំដៅទៅរកប្រពៃណីមួយនៃលទ្ធិសង្គមកាតូលិកដែលផ្សារភ្ជាប់បរិយាប័ន្នសេដ្ឋកិច្ចទៅនឹង សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។

សម្តេចបានរំឮកថា ជារឿយៗមនុស្សត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាមធ្យោបាយមួយក្នុងលំដាប់សេដ្ឋកិច្ច ពុំមែនជាហេតុផលដើម្បីឲ្យសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចមានដំណើរការឡើយ[២១] ជាពិសេសប្រសិទ្ធភាព និង ល្បឿននៃអន្តរការណ៍ហរិញ្ញវត្ថុមិនគួរណាក្លាយទៅជាគោលដៅចុងក្រោយ ប៉ុន្តែគួរតែជាតម្លៃកណ្តាលដែលចាំបាច់ត្រូវតែមានភាពសុខដុមជាមួយនឹងគុណតម្លៃជាសារវន្ត ដូចជាការបន្ថែមការប្រុងប្រយ័ត្នស្លេះភាព និងទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពនៅក្នុងអត្ថន័យ នៃសេវាកម្មមួយសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍមនុស្សដែលមានសមាហរណកម្ម[២២] ។ ផ្ទុយពីសាកលភាវូបនីយកម្មមួយ ដែលនាំមកនូវភាពប្រសព្វសេដ្ឋកិច្ចយឺត ប៉ុន្តែបន្តិចម្តង សន្សឹមៗរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ។ នៅចុងក្រោយសម្តេចប៉ាបបានលើកឡើងពីភាពចាំបាច់នៃចក្ខុវិស័យមួយពេញលេញរបស់មនុស្ស និងពិភពលោកដែលជាធាតុសារវន្តនានានៃរាល់សកម្មភាពសេចក្តីសម្រេច នយោបាយនិងសង្គម។

សញ្ញាណនៃទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពទាមទារម៉្យាងនៅគំរូឆ្លាស់មួយ របៀបនៃការរៀបចំ ការចូលរួម និង អភិបាលកិច្ចដែលចុងក្រោយ អាចឲ្យគេសង្ឃឹមពីការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយបរិយាប័ន្នមួយ ដែលឈរនៅលើភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សដែលជាសារជាតិនៃសិទ្ធិមនុស្ស ។

និយមន័យ "ទ្រព្យសម្បត្តិរួម" [២៣]

ដោយយោងទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព វាជាការសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវបញ្ជាក់លម្អិតពីចរិតលក្ខណៈដែលញ៉ាំងឲ្យសញ្ញាណនេះ សំខាន់ដើម្បីចងក្រងរចនានូវអភិបាលកិច្ចប្រជាធិបតេយ្យដែលកែប្រែជាថ្មី ផ្អែកលើការចូលរួមសកម្មរបស់សហគមន៍ ។

សញ្ញាណ "ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព" អាចត្រូវចាត់ទុកថាជាគោលគំនិតសីលធម៌ ជាចក្ខុវិស័យសីលធម៌មួយនៃអ្វីដែលស្ថិតនៅក្នុងផលប្រយោជន៍នៃសង្គម។ ម៉្យាង "ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព" ត្រូវបានកំណត់និយមន័យថា ជាទ្រព្យដែលកំណត់ដោយគោលដៅរួមមួយ ទោះជាសាធារណៈឬឯកជនក្តីនិងចាំបាច់ដើម្បីសមិទ្ធកម្មនៃសិទ្ធិជាសារវន្តរបស់មនុស្សទាំងអស់[២៤]។ ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពត្រូវបាន "បង្កើតឡើងដោយទ្រព្យសម្បត្តិដែលមនុស្សចែករំលែកគ្នាជាសជ្ឈន្តិកៈ និងបញ្ចូលទៅមករវាងគ្នានិងគ្នា ដូចជាគុណតម្លៃ គុណធម៌ជាពលរដ្ឋ និងអត្ថន័យនៃយុត្តិធម៌"[២៥]។ វាគឺជាសមាគមសាមគ្គីមួយនៃបុគ្គលលើសពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ឯកត្តជននៅក្នុងសារពើរបស់វា។ ជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវក្លាយទៅជាសហគមន៍មួយទ្រព្យសម្បត្តិដែលគេឈានទៅដល់នៅក្នុងទំនាក់ទំនងទៅវិញទៅមកដែលនៅក្នុងនោះ និងតាមរយៈនោះមនុស្សចូលទៅដល់សុខមាលភាពរបស់ពួកគេ។ "ទ្រព្យសម្បត្តិរួម" ក៏ត្រូវកំណត់ថា "ទ្រព្យធនជានមិនមែនឯកជនហើយមិនមែនជាសាធារណៈ និងចែករំលែកគ្រប់គ្រងដោយសហគមន៍មួយ ដែលកំណត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យនោះ (សិទ្ធិទទួលបាន សិទ្ធិចែករំលែក សិទ្ធិធ្វើចរាចរណ៍...)[២៦] ហេតុដូចនេះទ្រព្យ

សម្បត្តិរួមគឺនៅជាប់នឹងទំនាក់ទំនងដែលមានស្រាប់ រវាងសមាជិកនានានៃសង្គមមួយដែលភ្ជាប់ទាក់ទិនរវាងគ្នានឹងគ្នានៅក្នុងការខំប្រឹងប្រែងរួមមួយ។ ដូច្នោះជាសង្ឃន្និកៈទ្រព្យសម្បត្តិប្រភេទនេះ គឺសមូហភាពនៅក្នុងផលិតកម្មរបស់វា ព្រមទាំងនៅក្នុងអត្ថប្រយោជន៍របស់ពួកវា[២៧]។

ជាទូទៅសញ្ញាណទ្រព្យសម្បត្តិរួមត្រូវកំណត់ដោយចរិតលក្ខណៈដូចខាងក្រោម៖

-ទិដ្ឋភាពសមូហភាព៖ លើទស្សនៈនៃ "ទ្រព្យសម្បត្តិរួមមិនមែនត្រឹមតែជីវិតសុខដុមរបស់បុគ្គលមនុស្សទេ ដែលសំខាន់នោះប៉ុន្តែក៏ជាភាពសុខដុមនៃជីវិតដែលមនុស្សមានជាសមូហភាពដែរ[២៨]។ វាមិនមែនជាទ្រព្យបុគ្គល មិនមែនជាទ្រព្យមួយដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ក្រុមតូចមួយដែរ[២៩]។ ដូច្នេះទ្រព្យសមូហភាពអះអាងបញ្ជាក់ឡើងវិញ ពីទិដ្ឋភាពសមូហភាពក្នុងនាមជាសហគ្រាសសង្គមសមូហភាព។

-នានាភាព៖ យើងមិនអាចកំណត់និយមន័យទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពតែតាមរយៈនានាភាពនៃបរិបទ និងទស្សនទាននៃសុខមាលភាព និងជីវិតសមូហភាពទេ។ ដូច្នេះសហគមន៍នីមួយៗនិងមានការយល់ផ្ទាល់ទៅលើបរិបទពិសេសមួយនៃទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព[៣០]។ ដោយហេតុតែនានាភាពនៃការបកស្រាយ វប្បធម៌នៃអ្វីៗដែលបង្កើតទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពមួយ គោលនយោបាយសាធារណៈត្រូវតែយកចិត្តទុកដាក់ និងអនុគ្រោះដល់នានាភាពនៃបរិបទ ចក្ខុវិស័យចំពោះពិភពលោក និងប្រព័ន្ធចំណេះដឹងដោយទាំងគោរពសិទ្ធិជាសារវន្ត[៣១] ។

-ដំណើរការចូលរួម៖ គោលគំនិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការចូលរួម ដែលការចូលរួមនេះជាទ្រព្យសមូហភាពថ្មីមួយដែរ។ សកម្មភាពចែករំលែកគឺមានភាពសង្ឃន្និកៈ ព្រមទាំងជាឧបករណ៍សម្រាប់ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ[៣២]។ ដូច្នេះទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព ចាំបាច់ត្រូវមានដំណើរការបរិយាប័ន្នមួយនៃការរចនាបង្កើត និងប្រតិបត្តិគោលនយោបាយសាធារណៈ។ ដាក់ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហ-ភាពហួសពីការបែងចែកមែកធាង រវាងមជ្ឈដ្ឋានសាធារណៈ និងមជ្ឈដ្ឋានឯកជនត្រូវការការរចនា និងងាកទៅរកទម្រង់ថ្មីៗ (និងស្ថាប័ន) នៃប្រជាធិបតេយ្យបែបចូលរួម ។

-អភិសមាចារនិងទំនួលខុសត្រូវ៖ ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពគឺទ្រព្យសម្បត្តិ សំខាន់លើភាពមានរូបរាងជាជាងការដែលមានកម្មសិទ្ធិ[៣៣]។ គោលគំនិតនេះប្រានចោលទាំងស្រុងនៅចំណុចប្រសព្វនៃប្រធានវត្ថុព្រមទាំងនូវរាល់គោលវិធីសេដ្ឋកិច្ចកាត់បន្ថយនិយមនិងបរិមាណ។ គំរូជាប្រពៃណីបង្ហាញពី "តក្កវិជ្ជានៃការមានកម្មសិទ្ធិ" ដែលបដិសេធមិនបង្ករជាបញ្ហាដល់លក្ខខណ្ឌនៃលទ្ធភាព នៃសកម្មភាពរបស់បុគ្គលឯកជននៅក្នុងពិភពលោក។ ផ្ទុយពីនេះសញ្ញាណនៃទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពដែលនៅក្នុងរង្វាស់ខ្លះអាចបង្កើតទៅជាការប្រែប្រួលគំរូនោះ ដាក់ឲ្យនៅចំកណ្ដាលឡើងវិញនូវគុណតម្លៃនិងសេចក្ដីថ្លៃ

ផ្ទៃរបស់មនុស្ស ក្នុងនាមជាតុជាសារវន្តសម្រាប់សមិទ្ធកម្មសុខមាលភាព។ ដោយផ្អែកលើការទំនាក់ទំនងដែលមនុស្សបង្កើតជាមួយធនធានទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព តំណាងឲ្យទាំងប្រពន្ធ័គុណតម្លៃ និងទំនួលខុសត្រូវចែករំលែកមួយ ជាមួយនឹងការសន្យាដែលអនុគ្រោះដល់ការសាមគ្គីភាព។ "បុគ្គលម្នាក់ៗទាំងជាឯកត្តជន និងនៅក្នុងចំណោមតួអង្គបីប្រភេទ ជាជនស៊ីវិល សាធារណៈ និងឯកជនមានចំណែកទទួលខុសត្រូវចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព ដែលអាចត្រូវកំណត់ថាជាការទទួលបានសិទ្ធិមនុស្សរបស់មនុស្សម្នាក់ដែលគេមិនអាចបង្កើតឡើងបាន ដោយគ្មានប្រព័ន្ធសង្គមដែលញ៉ាំងឲ្យបានជាអតិបរមានៅសេរីភាពរួម និងទំនួលខុសត្រូវរួម"[៣៤]។

ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព អត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ និងភាពថ្លៃថ្នូរ

ទិដ្ឋភាពសមូហភាពនៃទ្រព្យសមូហភាព តំណាងឲ្យចំណុចសារវន្តនៃដំណើរការធ្វើឲ្យស័ក្តិសមឡើងវិញ នៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរបុគ្គលឬសមូហភាព។ តាមការពិតទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពកើតឡើងទៅតាមភាពចាំបាច់ក្នុងការធានាការចូលរួមរបស់សហគមន៍ នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានសម្ភារនិងចំណេះដឹងដែលមានន័យថាជាការបញ្ជាក់អះអាងឡើងវិញនៅចំណាងសាមគ្គីភាពសង្គមដែលធ្វើឲ្យទន់ខ្សោយ ឬមានផលប៉ះពាល់ដើម្បីបង្កើតចំណាងថ្មីវិញ[៣៥]។ ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព តាមពិតទៅជាធនធានទាំងឡាយដែលជាមួយនឹងធនធាននោះ មនុស្សមួយក្រុមរក្សាទំនាក់ទំនងរស់រវើកមានន័យថាទម្រង់អាចស្គាល់នៃគំនិត ការពិភាក្សានិងការធ្វើសេចក្តីសម្រេច[៣៦] ដោយបង្ហាញទម្រង់នៃចំណេះដឹងមួយ សញ្ញាណនេះក៏បង្ហាញ ទម្រង់នៃសម្បជញ្ញៈដែលនៅក្នុងនោះចំណេះដឹងកើតឡើងជារចនាសម្ព័ន្ធ។ ការងារនៅជុំវិញសមូហភាពច្រើន(ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពនានា)ក្លាយទៅជាការងារនៅជុំវិញសមូហភាពមួយ(ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពមួយ)ដែលជាការបង្ហាញនូវឆន្ទៈនៃសម្បជញ្ញៈជាច្រើន ដែលស្ថិតនៅក្នុងសហគមន៍ ឬសមូហភាពមួយដូចគ្នា។

ចាំបាច់សម្រាប់សមិទ្ធកម្មនៃសិទ្ធិជាសារវន្តរបស់មនុស្ស ជាពិសេសសិទ្ធិវប្បធម៌ ទ្រព្យសមូហភាពអាចត្រូវចាត់ទុកថាជាមន្ទីរពិសោធនៃការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាព សេរីភាព និងទំនួលខុសត្រូវរួម នេះបើយោងទៅតាមគំរូមួយនៃការអភិវឌ្ឍដែលឈរនៅលើសិទ្ធិមនុស្ស[៣៧]។ ទ្រព្យសមូហភាពជាកាតាលីករ និងតំណាងឲ្យអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌របស់សហគមន៍មួយ ខ្លឹមសាររបស់វានិយមន័យរបស់វានៅក្នុង និងតាមរយៈនោះវាទទួលស្គាល់ខ្លួនឯង បង្កើតខ្លួនឯង និងបង្កើតខ្លួនឯងឡើងវិញ[៣៨]។ ប៉ុន្តែទ្រព្យទាំងនេះ ក្លាយទៅជាបរិបទសមិទ្ធកម្មនៃសិទ្ធិជាសារវន្ត និងជាងនេះទៅទៀត សិទ្ធិវប្បធម៌ដែលបង្ហាញពីសេចក្តីរបស់មនុស្ស និងសហគមន៍។ ជាការចាំបាច់ដែលសិទ្ធិវប្បធម៌ត្រូវបានគេគោរព ហើយទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាពត្រូវ បង្កើតឡើងដើម្បីឲ្យអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌អាចមានសមិទ្ធិកម្មជា "សំណុំនៃភាពយោងវប្បធម៌ ដែលតាមរយៈនោះ បុគ្គលម្នាក់ៗ ទាំងម្នាក់ឯងឬសមូហភាព កំណត់និយមន័យខ្លួនឯង បង្កើតខ្លួនឯងនូវទំនាក់ទំនងនិងចង់ឲ្យ

គេទទួលស្គាល់នៅក្នុងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួន[៣៩] ។

ទ្រព្យសម្បត្តិសមមូហភាពក្លាយទៅជាមន្ទីរពិសោធគ្មានដំបូល ដែលអនុញ្ញាតឲ្យមាន "មានការងារស្ថាប័ន" ពិតប្រាកដមួយដើម្បីកំណត់គោលនយោបាយសាធារណៈ ដែលគោរពសិទ្ធិសារវន្តជាពិសេសសិទ្ធិវប្បធម៌ដែលជាការសម្តែងនូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។ ដូច្នេះភាពជាសមូហភាពអាចត្រូវចាត់ថាជាគោលការណ៍ថ្មីមួយ នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យបែបចូលរួម ដែលចេញពីនោះគេអាចបង្កើតទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព និងយោងទៅទ្រព្យទាំងនោះ ដើម្បីអភិរក្សវាទុកពង្រីកនិងធ្វើឲ្យវារស់រានបាន[៤០]។ ទ្រព្យទាំងនេះក្លាយទៅជាការសម្តែងអត្តសញ្ញាណនៃសហគមន៍មួយ និងអនុញ្ញាតឲ្យមានការគោរពសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួន។ "គ្មានស្ថាប័នណា ច្បាប់សេដ្ឋកិច្ច សង្គម វប្បធម៌ ឬហេតុផលរដ្ឋណាអាចស្ថិតនៅលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ឬបោះបង់វាចោលនោះទេ ។ តួអង្គត្រូវតែចេះចែករំលែកគោលការណ៍នានា និងអំណាចធ្វើឲ្យមានអន្តរកម្មចំពោះនានាភាព ដើម្បីបង្កើតបានលក្ខខណ្ឌនានានៃការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយសមធម៌ ដែលនៅក្នុងនោះរាល់បុគ្គលដែលត្រូវគេទទួលស្គាល់នៅក្នុងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងនៅក្នុងអត្តសញ្ញាណ អាចអភិវឌ្ឍខ្លួនបាននៅក្នុងជាលិការនៃអន្តរកម្មបាន"[៤១]។ នេះអាចកើតឡើងជាក់ស្តែងបាននៅក្នុងការចូលរួមរបស់តួអង្គទាំងអស់នៅក្នុងការកំណត់ពីទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព។ តាមរយៈដំណើរការបែបចូលរួមនេះប៉ុណ្ណោះដែលសហគមន៍មួយអាចធ្វើឲ្យស័ក្តិសមនឹងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរផ្ទាល់របស់ខ្លួន និងបង្កើតសង្គមមួយដែលថ្មីផ្អែកទៅលើគុណតម្លៃ និងទៅលើអត្តសញ្ញាណនៃសហគមន៍ដូចគ្នានេះ។

១ សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងសមិទ្ធិកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរួម

Dignité de la personne et réalisation du bien commun”

Prof. Stephania Gandolfo Bergamo/Italy

Selon le philosophe Paul Ricoeur le concept de dignité renvoie à l’idée que « quelque chose est dû à l'être humain du fait qu'il est humain » . En fait l’ethimologie du mot dignitas dit ce qui rend digne, dit vertu, honneur, considération, estime, et la dignitas nous renvoie tantôt au respect que mérite une personne humaine, tantôt au respect dû à soi-même.

La dignité n’est ni un idéal ni un objectif; elle est un principe qui preside la vie de chacun et, en tant que principe, elle n’est pas négociable parce que il prende en compte la personne considerée dans sa singularité, dans sa capacité de se determiner et de se referer aux autres en conséquence. Un principe selon lequel une personne ne doit jamais être traitée comme un objet ou comme un moyen, mais comme un fin et une entité intrinsèque. « Ce qui permet que quelque chose soit un fin en soi n’a pas seulement une valeur relative , c’est-à-dire un prix, mais il a aussi la une valeur intrisèque et c’est-à-dire une dignité” … “L’umanité est elle même une dignité: l’homme ne peut pas être traité comme un simple moyen mais toujours comme un fin: En cela consiste sa dignité” .

La dignité est, en soi, valeur, parce qu’elle dit l’humain, elle dit la ressource et la valeur intriséque et donc force de la pensé qui fait de l’homme une valeur à respecter et une valeur immanente à protéger. Pour Pascal la dignité consiste dans la pensée « L’homme n’est qu’un roseau, le plus faible de la nature mais c’est un roseau pensant. Toute notre dignité consiste en la pensée. C’est là qu’il nous faut relever et non de l’espace et de la durée que nous ne saurions remplir. Travaillons donc à bien penser : voilà le principe de la morale»

Dans un monde où toute relation, pour être viable, entre dans le « système de la marchandise », là où tout s’achète et où tout se vend, la dignité humaine est de «l’ordre du sans prix » .

La concept de dignité est liée à celui de respect et d’humiliation qui implique la reconnaissance respectueuse de soi même et de l’Autre; elle est inspirée par un désir de respectabilité et traduit le sentiment que la personne a de sa propre valeur. Le respect vise à protéger les aspects interdépendants et multiples de la personne allant de son intégrité corporelle, à son intégrité morale et à son épanouissement personnel; un respect inconditionné, indépendamment de l’âge, du sexe, de l’état de santé physique ou mentale, de la condition sociale, de la religion ou de l’origine ethnique.

La dignité trouve sa reconnaissance politique et juridique dans la Déclaration Universelle des Droits de l'Homme de 1948 qui réconnaît que tous les êtres humains possèdent une

"dignité inhérente" (Préambule) ". On lit dans le Preambule que la dignité constitue « le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde » et on souligne son universalité qui se traduit dans la parité des droits et ces droits ouvrent aussi une perspective à la réalisation de toutes les communautés et les sociétés.
L'article premier de la Déclaration cite: "Tous les êtres humaines naissent libres et égaux en dignité et en droits. Ils sont doués de raison et de conscience et doivent agir les uns envers les autres dans un esprit de fraternité". Cet article reconnaît "la condition de l'homme entre le fait et le devoir et la tâche sans fin des droits de l'homme entre le relatif du donné et l'absolu de l'exigence, jusqu'à l'inaccessible fraternité" . La dignité est donc intangible et chaque pouvoir public doit la respecter parce que elle constitue le denominateur commun de chaque personne et en trace un nouveau statut.

La dignité est la résistence que une personne oppose à ce qui le nie. Cette résistence est proportionné à la mesure de l'offence et de la ménace qui le frappe : Plus l'humanité est outrangée plus la dignité s'exprime comme force de résistence. Il faut toujours lutter pour sortir des situations qui offendent la dignité par la capacité de s'indigner parce que l'indignation est un autre aspect de la dignité et du respect que chacun de nous doit lui donner dans la relation avec les autres. Il est important aussi prouver la honte qui, avec la reputation, constitue une ressource pour la vie en société au moment où les controls de la conscience individuelle et de l'institution publique deviennent faibles .

Mais la dignité appartienne à tous ceux qui acceptent de la reconnaître, et la reconnaître signifie croire dans l'humanité et la percevoir comme un lieu habité par tout Autre et par tous les autres. Le visage de l'Autre m'ouvre sur un au-delà de moi-même. C'est un appel qui témoigne de la fragilité de l'autre et qui convoque ma responsabilité à l'égard de lui. En fait « la dignité est le reflet de l'estime de soi visible dans le regard d'autrui : elle est valeur, image de soi et indice d'utilité que chacun se confère dans sa confrontation aux valeurs dominantes, aux images gratifiantes, aux repères d'utilité que la société véhicule quand elle enveloppe l'être humain » .

Il y a trois niveaux de la dignité croisés entre eux : « la dignité ontologique liée à l'appartenance à l'ordre humain, la dignité subjective ressentie, phénoménologique et enfin la dignité objective, développée dans le vécu et qui désigne la perspective éthique ».

Je me limite ici à la dignité ontologique qui est une pierre angulaire de la vie de chacun de nous, un bien partagé par toute la famille humaine, un bien personnel, elle n'est pas une marchandise mais un visage, et en tant que tel elle est aussi un bien commun. Un visage qui, selon Levinas , devienne le nom propre de l'être humain. Un être vers lequel l'éthique nous provoque et nous invite a l'observer dans ses conditions concrètes pour voir quelle dignité on réserve à lui s'il est sans abri, s'il est fragile, s'il vit en dehors de la communauté et risque de perdre le sens de sa vie. L'attitude éthique doit nous provoquer quand on est

en face à ces situations, quand devant nous, dans nos quartiers il y a des pauvres qui sont les témoins des maux sociaux et d'une marginalité continue dans laquelle il sont obligés à vivre. La dignité est la première facette de l'éthique, elle est un donné et une tâche, un présupposé qui commande le respect des droits de l'homme, elle est aussi un devoir et un combat parce que pour l'avoir il faut toujours lutter, elle devient honneur, investiture qui se gagne mais que l'on peut aussi perdre.

Le noeud de la dignité se reflet dans une série d'opposition telles que la liberté et l'égalité, la personne et le citoyen, le privé et le public, la majorité et les minorités, la justice et la souveraineté de l'Etat . Il s'agit d'une sorte de registres qui semblent s'opposer : selon le premier registre la dignité est l'attribut universel de la personne, selon le second la dignité est lié à la reconnaissance et à la relation à l'Autre, au group, à la société et à la vie en commun. Et ces deux registres sont bien articulés entre eux parce que tous les deux pointent vers la liberté. En fait la dignité est un autre nom de la liberté qui nous transforme en sujet de droit, en acteur, en citoyens actifs et responsables de la société. Pour cette raison les comportements qui violent la dignité sont des crimes contre l'humanité.

La dignité est singularité parce que elle rend la personne unique et autonome de choisir en toute liberté le sens qu'elle veut donner à sa vie. "Ma" dignité est singulière parce que je suis seul à savoir ce qu'il en est de la dignité mais ce sont les institutions qui doivent me protéger et me garantir. Il y a un lien entre les personnes et les cultures et, d'accord avec Levinas, on passe de "je dois" à "je me dois" à "je me dois à toi"; l'Autre fait partie de moi.

La déclination sociale de la dignité

Quand on parle de dignité parfois c'est de l'honneur qu'il s'agit. Mais l'honneur, comme le fait remarquer Simone Weil, est «ce besoin vital de l'âme humaine » qui n'est pas comblé par le respect, car celui-ci est « identique pour tous et immuable » tandis que « l'honneur a rapport à un être humain considéré non pas simplement comme tel mais vue dans son entourage social. En fait "l'estime de soi est inséparable de l'estime sociale. La reconnaissance de la dignité de la personne au niveau des droits de l'homme reste une abstraction tant qu'on n'aborde pas la valeur concrète de chacun dans une société donnée: pour développer une image positive de soi ne faut-il pas qu'on nous reconnaisse une valeur dans un domaine ou un autre? .

La dignité est relationnelle, car il s'agit toujours d'être digne de quelque chose ou de quelqu'un par rapport à qui on se situe. Les parents doivent être dignes de leurs enfants, les enfants dignes de leurs parents, les professeurs et les élèves doivent se montrer dignes de la tâche éducative, ils ont des devoirs de dignité réciproques. Une dignité fondée sur les droits n'a de sens que si nous savons être à la hauteur de nos devoirs. C'est la dignité "qui nous permet de résister à toutes les alienations, d'exiger le respect pour tous et aussi pour moi sans conditions de race, de couleur, de sexe, de religion, d'age ecc. (art. 2 de la DUDH).

La dimension relationnelle est liée à la capacité de dialogue, au respect et à la promotion

de la diversité pour ne pas transformer les diversités culturelles, religieuses, ethniques, sociales et politiques en exclusions et discriminations multiples. La dignité "se developpe dans l'evolution, d'ordre sociale, culturelle, économique et juridique, de personne à citoyen, avec la reconnaissance progressive et la constituinalisation de ses droits envers les autres et envers l'Etat" . Et c'est à l'Etat et à la communauté internationale de garantir tous les droits. La dignité represente une sinthèse de liberté et egalité qui fondent la démocratie . Elle est une vertue fondative de la personne et de sa vie de relation. La dignité sociale souligne et renforce un système de relations qui enveloppe la personne et qui lui donne la force d'agir; ainsi elle devient le fondement concret de la citoyenneté vue comme excercise de droits qui appartiennent à chacun. La violation des droits est une violation du principe de la dignité et parmi tous les droits en particulier les droits culturels "mettent directement en jeu la dignité humaine et doivent être reconnus à tous y compris aux plus démunis. Ils protègent spécifiquement cette dimension de la dignité qui est l'identité" . Une vie sans dignité, sans respect est une vie qui detruit les capacités d'agir, d'autodetermination, de s'exprimer, de choisir son propre développement.

La vie politique e la vie sociale sont une condition et une expression de la dignité humaine a condition qui se basent sur l'effectivité des droits pour chaque personne: mais quel role et quelle reconnaissance ont les minorités, les refugiés, les demandeurs d'asile, les migrants qui temoinent les violations multiples de ces droits? Presque toujours ils sont placés en dehors de la communauté et être sans communauté signifie être sans dignité. Le seul lieu où la dignité personnelle et sociale peuvent s'exercer et être respectées est la vie sociale e politique parce que c'est ici que la souveraneité se déploit. Il y a souveraineté s'il y a partecipation à la communauté, s'il y a une traduction des droits de l'homme en actions concrètes, si on peut habiter le lieu où on vit, s'il y a une reconnaissance reciproque entre les personnes et une solidarité entre les sociétés. La souveraineté est l'exercice de l'ensemble des droits de l'homme, (avec les libertés et les responsabilités qu'ils impliquent) par des personnes au sein de communautés politiques, qui sont ainsi définies comme démocratiques . Cette inscription politique de la dignité humaine constitue un defi et un engagement social pour tous parce que nous tous devons être débiteurs des droits et lutter pour une dignité du travail, du logement, de l'alimentation, etc. C'est par l'évaluation de la réalisation des droits fondamentaux que l'on peut mesurer la qualité des politiques. Nulle institution, nulle « loi » économique, sociale, culturelle ou raison d'Etat, ne peut se placer au-dessus de la dignité des personnes, ou la mettre entre parenthèses.

La dignité s'exprime dans la réalisation d'un bien commun

La notion de « bien commun » a récemment réacquis un rôle de première importance dans la réflexion sur la souveraineté populaire et sur la gouvernance démocratique . Cette notion a été amplement reprise à plusieurs niveaux dans les débats d'experts des disciplines économiques, de juristes et philosophes qui ont constaté la nécessité de redécouvrir

un concept qui pourrait représenter un changement de paradigme dans la définition des politiques pour un développement inclusif .

Cette notion s'inscrit dans un contexte international dans lequel les priorités/intérêts économiques ont gagné de plus en plus d'influence dans les réflexions sur le développement. Dans une époque où la société internationale se prépare à l'approbation des nouveaux objectifs pour un développement durable (Sustainable Development Goals), le Pape François, en 2014, a convoqué à une conférence du titre « Le bien commun mondial : Vers une économie plus inclusive » un groupe de responsables politiques, économistes et autres penseurs influents . Le Pape François a condamné le « réductionnisme anthropologique» dans l'économie, faisant écho à une tradition de la doctrine sociale catholique qui relie l'inclusion économique à la dignité humaine. Il a rappelé que les êtres humains sont souvent traités comme des moyens d'ordre économique et non pas comme la raison pour laquelle l'activité économique se déroule . Surtout, l'efficacité et la vitesse des transactions financières ne devraient pas être les buts ultimes, mais des valeurs intermédiaires qui doivent nécessairement être harmonisés avec les valeurs fondamentales tels que la hausse de précaution, la stabilité et le bien commun, dans le sens d'un service pour un développement humain intégré . Contrairement à une mondialisation qui apporte une convergence économique lente mais progressive entre les Etats, le Pape a enfin souligné la nécessité d'une vision complète de l'être humain et du monde, éléments fondamentaux de toute action/décision politique et sociale.

La notion du bien commun suggère d'une certaine façon un model alternatif, un mode d'organisation, de participation et de gouvernance qui pourrait laisser finalement espérer un développement inclusif fondé sur la dignité humaine, essence des droits de l'homme.

Définitions du « bien commun »

En se référant au bien commun, il est important de spécifier les caractéristiques qui rendent cette notion importante pour la conception d'une gouvernance démocratique renouvelée, fondée sur la participation active de la communauté.

La notion de « bien commun » peut être considérée un concept éthique, une vision morale de ce qui est dans l'intérêt de la société. D'autre part, « les biens communs » sont définis comme des biens qui, quelle que soit leur origine, publique ou privée, sont caractérisés par une destination commune et sont nécessaires à la réalisation des droits fondamentaux de tous . Le bien commun est « constitué par des biens que les êtres humains partagent intrinsèquement, et communiquent entre eux tels que les valeurs, les vertus civiques et un sens de la justice » . Il s'agit d' « une association solidariste de personnes qui est davantage que le bien d'individus dans leur ensemble ». Il s'agit du bien qui consiste à être une communauté – « le bien atteint dans les relations mutuelles dans lesquelles et à travers lesquelles les êtres humains accèdent à leur bien-être. Les « biens communs » sont aussi définis comme

des « biens-ressources, ni privés ni publics, partagés et gérés par une communauté qui en définit les droits d'usage (droit d'accès, de partage, de circulation…) » . Le bien commun est par conséquent inhérent aux relations existantes entre les membres d'une société liés les uns aux autres dans un effort collectif. Les biens de cette catégorie sont donc intrinsèquement communs dans leur « production » ainsi que dans leurs bénéfices .

De manière générale, la notion de bien commun se définit par les caractéristiques suivantes:

- La dimension collective : du point de vue du « bien commun », ce n'est pas seulement la « vie harmonieuse » des individus qui importe, mais aussi l'harmonie de la vie que les humains ont en commun . Il ne s'agit pas d'un bien personnel ni d'un bien appartenant à un groupe restreint . Les biens communs réaffirment donc une dimension collective en tant qu'entreprise sociale commune.
- La diversité : on ne peut définir le bien commun qu'en fonction de la diversité des contextes et des conceptions du bien-être et de la vie commune. Chaque communauté aura ainsi sa propre compréhension d'un contexte spécifique du bien commun . Étant donné la diversité des interprétations culturelles de ce qui constitue un bien commun, les politiques publiques devraient prendre en compte et favoriser cette diversité de contextes, de visions du monde et de systèmes de savoirs tout en respectant les droits fondamentaux .
- Le processus participatif : le concept de bien commun met l'accent sur le processus participatif, qui est en lui-même un bien commun. L'action partagée est intrinsèque ainsi qu'instrumentale au bien lui-même . Les biens communs nécessitent donc un processus inclusif de formulation et de mise en œuvre des politiques publiques. Placer les biens communs au-delà de la dichotomie entre sphère publique et sphère privée implique de concevoir et de tendre vers de nouvelles formes (et institutions) de démocratie participative.
- L'éthique et la responsabilité: les biens communs sont des biens qui révèlent plus de l'être que de l'avoir . Ce concept exclut radicalement la polarité du sujet-objet, ainsi que toutes sortes d'approches économistes réductionnistes et quantitatives. Les paradigmes traditionnels expriment la « logique d'avoir » qui refuse de remettre en cause les conditions de possibilité d'une action de l'individu dans le monde. Au contraire, la notion du bien commun, qui dans une certaine mesure peut constituer un changement de paradigme, remet au centre les valeurs et la dignité humaine en tant qu'éléments essentiels à la réalisation du bien-être. En se fondant sur la relation que les hommes instaurent avec les ressources, les biens communs représentent à la fois un système de valeurs et de responsabilités partagées avec un engagement en faveur de la solidarité. « Chaque personne, individuellement et au sein des trois types d'acteurs, civils, publics et privés, porte sa part de responsabilité à l'égard du bien commun, qui peut être défini comme la jouissance des droits humains de chacun, inconcevables sans des systèmes sociaux qui optimisent les co-libertés et les co-responsabilités. »

Bien commun, identité culturelle et dignité

La dimension collective des biens communs représente le point fondamentale du processus de réappropriation de la dignité, soit personnelle, soit commune. Le bien commun se fonde en fait sur la nécessité d'assurer la participation des communautés dans la gestion des ressources matérielles et de la connaissance, qui signifie aussi de réaffirmer les liens de solidarité sociale affaiblis ou compromis pour en établir des nouveaux . Les biens communs sont en fait des ressources avec lesquelles un groupe entretient une relation vivante, c'est-à-dire des formes cognitives de pensée, de délibération, et de prise de décision . En exprimant une forme de connaissance, cette notion exprime aussi la forme de la conscience, où la connaissance se structure. Le travail autour des communs (biens communs) devient par conséquent un travail autour du commun (bien commun), expression de la volonté de plusieurs consciences faisant partie d'une même communauté ou collectivité.

Nécessaires à la réalisation des droits fondamentaux de la personne, notamment des droits culturels, les biens communs peuvent être considérés des laboratoires de développement de capacités, de liberté et de co-responsabilité, selon un modèle de développement basé sur les droits de l'homme . Les biens communs catalysent et incarnent l'identité culturelle d'une communauté, son sens, sa signification, que dans et à travers eux se reconnaît, se crée et récrée.   Ces biens deviennent pourtant les contextes de réalisation des droits fondamentaux et, encore plus, des droits culturels qui expriment la dignité de la personne et de la communauté. Il est nécessaire que les droits culturels soient respectés et les biens communs réalisés pour que l'identité culturelle puisse se réaliser comme « l'ensemble des références culturelles par lesquelles une personne, seule ou en commun, se définit, se constitue, communique et entend être reconnue dans sa dignité » .

Les biens communs deviennent des laboratoires à ciel ouvert qui permettent un véritable « travail d'institution » pour la définition des politiques publiques qui respectent les droits fondamentaux, en particulier les droits culturels, expression de la dignité de la personne. Le commun peut donc être considéré comme un principe de démocratie participative nouveau, à partir duquel il est possible de construire des biens communs et de se rapporter à eux pour les préserver, les étendre et les faire vivre . Ces biens deviennent l'expression de l'identité d'une communauté et permettent le respect de sa dignité. « Nulle institution, nulle 'loi' économique, sociale, culturelle ou raison d'Etat, ne peut se placer au-dessus de la dignité des personnes, ou la mettre entre parenthèses. Les acteurs doivent savoir partager les principes et les pouvoirs, faire interagir les diversités pour créer les conditions d'un développement équitable, où toute personne, reconnue en dignité et en identité, peut se développer dans un tissu d'interactions » . Cela peut se concrétiser dans la participations de tous les acteurs à la définition du bien commun. Seulement à travers ce processus participative il est possible pour une communauté de se rapproprier de sa propre dignité et de construire une société renouvelée, fondée sur les valeurs et sur l'identité de cette même communauté.

២. បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់យុវជនដើម្បីកសាងសង្គមកម្ពុជាក្នុងបរិបទអាស៊ាន (សាស្ត្រាចារ្យ ង៉ែត សុខា ជាប្រធានដេប៉ាតឺម៉ង់សង្គមកិច្ចនៃវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល)

Challenges for Cambodia's youth to build the society in the ASEAN context

By professor Ngeth Sokha and Students of Social Work Department, Saint Paul Institute

18 May 2015

១. និយមន័យ

- អង្គការសហប្រជាជាតិ៖ យុវជន(Youth)គឺជាបុគ្គលគ្រប់រូបដែលមានអាយុពី ១៥ ទៅ ឮ២៤ឆ្នាំ។ មនុស្សវ័យក្មេង(Young Peopleគឺជាបុគ្គលគ្រប់រូបដែលមានអាយុពី១០ទៅ២៤ឆ្នាំ។
- នាយកដ្ឋានយុវជននៃក្រសួងអប់រំកម្ពុជា៖ យុវជន (Youth) គឺជាបុគ្គលគ្រប់រូបដែល មានអាយុពី ១៤ ទៅ ៣០ ឆ្នាំ។

២. និន្នាការប្រជាសាស្ត្រយុវជន

- មនុស្សវ័យក្មេងដែលមានអាយុ ១០-២៤ ឆ្នាំគឺស្មើនឹង ៣៦% នៃចំនួនប្រជាជនកម្ពុជាសរុប។
- យុវជនកម្ពុជាអាយុពី ១៥-២៤ ឆ្នាំគឺស្មើនឹង ២៦% នៃចំនួនប្រជាជនសរុប ក្នុងនោះ ៥១% គឺបុរស ហើយ ៨៣% រស់នៅតំបន់ជនបទ។

៣. បរិបទសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម

- យុវជនប្រមាណ ៣០០,០០០ នាក់ជារៀងរាល់ឆ្នាំបានបញ្ចប់ការសិក្សាពីមហាវិទ្យាល័យ និងស្វែងរកការងារធ្វើជារៀងរាល់ឆ្នាំ។
- បញ្ហាប្រឈមនិងឱកាសដែលយុវជនជួបប្រទះបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាគឺត្រូវបានមើលឃើញក្នុងបរិបទនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដែលកំពុងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងកំពុងបង្កើននូវវិសមភាព។
- ការធ្វើចំណាកស្រុកពីជនបទមកទីក្រុង គឺកំពុងមានផលប៉ះពាល់ខ្លាំងដល់ការរៀបចំសង្គមរបស់កម្ពុជា និងយុវជនរបស់ខ្លួន។ ទោះបីជាការធ្វើចំណាកស្រុកបានផ្តល់នូវឱកាសការងារថ្មីក៏ដោយក៏ការធ្វើបម្លាស់ទីរបស់មនុស្សវ័យក្មេង ពីទីសុវត្ថិភាពនៃគ្រួសារ និងសហគមន៍បាននាំឲ្យពួកគេប្រឈមមុខនឹងអាកប្បកិរិយាគ្រោះថ្នាក់ខ្ពស់។

៤. ការបម្រើការងារ Employment

ធ្វើបទបង្ហាញដោយ និស្សិត ស៊ីន់ លាងឆេង និស្សិតឆ្នាំ២ ផ្នែកសង្គមកិច្ច

- បញ្ហាចំបងមួយកំពុងប្រឈមមុខសម្រាប់យុវជនកម្ពុជាសព្វថ្ងៃគឺបញ្ហាការងារ។ កម្លាំងពលកម្ម

កំពុងកើនឡើងច្រើនប្រមាណ ៣០០,០០០ (បីសែន) នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយនឹងកើនឡើងដល់ ៤០០,០០០ (បួនសែន) នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំពេលអនាគតឆាប់ៗខាងមុខនេះ។

- ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ ទេសចរណ៍ និងសំណង់ មិនកំពុងស្រូបយក កម្លាំងពលកម្មថ្មីអស់នោះទេ។
- ការបម្រើការងារក្នុងវិស័យកសិកម្ម គឺមានកម្រិតដោយសារតែគ្មានសន្តិសុខនៃការកាន់កាប់ដីធ្លី (insecure tenure) ការខ្វះខាតទុន ភាពមិនឆ្លើយតបគ្នារវាងទិន្នផលនិងចំណាយ ការខ្វះខាតហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងទីផ្សារ។
- អ្វីដែលត្រូវខិតខំបន្ថែមទៀត គឺត្រូវជំរុញឲ្យមានច្រើនឡើងនូវសហគ្រាសខ្នាតតូច និងមធ្យមព្រមទាំងការវិនិយោគផ្នែកកសិពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈការទាក់ទាញវិនិយោគទុនបរទេសក្នុងវិស័យកសិពាណិជ្ជកម្មព្រមទាំងពង្រឹងបរិស្ថានពាណិជ្ជកម្មឲ្យបានប្រសើរឡើង។
- បន្ថែមលើនេះទៀតរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់កំពុងមានការផ្លាស់ប្តូរ ដូច្នេះកម្ពុជាមិនមែនត្រឹមតែស្រូបយកនូវកម្លាំងពលកម្មដែលកំពុងតែកើនឡើងនោះទេ គឺត្រូវរៀបចំមនុស្សវ័យក្មេងសម្រាប់ការបង្កើតការងារបន្ទាប់។

៥. ការអប់រំ Education

បង្ហាញដោយ និស្សិត សួស សុបញ្ញារស្មីនិស្សិតឆ្នាំ២ ផ្នែកសង្គមកិច្ច

- អនក្ខរភាព គឺជាសន្ទស្សន៍មួយនៃសន្ទស្សន៍ចម្បងៗនៃភាពក្រីក្រ។
- អត្រាសិស្សបន្តការសិក្សាពីថ្នាក់បឋមសិក្សាទៅអនុវិទ្យាល័យបានកើនដល់ ៧.៦% ក្នុងឆ្នាំ២០០៥។ មាន១៤ស្រុកគ្មានអនុវិទ្យាល័យ និង៤៥ ស្រុកគ្មានវិទ្យាល័យ។ នេះជាសូចនាករមួយដែលជាការព្រួយបារម្ភដល់ការមិនទទួលបានការអប់រំដោយសារចម្ងាយផ្លូវឆ្ងាយទៅកាន់សាលារៀន និងការចំណាយសម្រាប់ធ្វើដំណើរ។
- ការចំណាយផ្សេងៗ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការចំណាយក្រៅផ្លូវការនានា គឺនៅបន្តជាឧបសគ្គ និងធ្វើឲ្យក្រុមងាយរងគ្រោះហួសអាយុ ឬយឺតយ៉ាវក្នុងក្នុងការចូលរៀន។
- អត្រានៃអនក្ខរភាពនៅបន្តមានខ្ពស់ ក្នុងក្រុមអាយុ ១៥ ទៅ ២៤ ឆ្នាំ ជាពិសេសក្នុងចំណោមក្មេងស្រី។
- ក្មេងប្រុសនិងក្មេងស្រីមកពីគ្រួសារក្រីក្របំផុតត្រូវប្រឈមមុខនឹងការបោះបង់ការសិក្សាត្រឹមថ្នាក់អនុវិទ្យាល័យ។
- យោបល់៖ កម្មវិធីសិក្សាត្រូវពិនិត្យមើល និងធ្វើកំណែទម្រង់ឡើងវិញ ដោយត្រូវបញ្ចូលបន្ថែមនូវមុខវិជ្ជាវិទ្យាសាស្ត្រ និងគណិតវិទ្យា ភាសាអង់គ្លេស និងជំនាញដោះស្រាយបញ្ហា។ មុខវិជ្ជាអនុវត្តដែលអាចកសាង និងពង្រឹងជំនាញកសិកម្ម និងវិជ្ជាជីវៈ។ បង្កើនការចូលរួមរបស់យុវជនក្រក្រី និងក្មេងស្រី ដោយបង្កើនធនធានសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍សាលារៀនផ្តល់ជំនួយសម្រាប់ឧបត្ថម្ភការរៀនសូត្រដល់សិស្សក្រីក្រ និងក្មេងស្រី។

៦. សុខភាព HEALTH

បង្ហាញដោយនិស្សិត សាក់ ស្រីខឹននិស្សិតឆ្នាំ ២ ផ្នែកសង្គមកិច្ច

- ការធ្វើចំណាកស្រុកពីជនបទទៅទីក្រុងរបស់មនុស្សវ័យ ក្មេងសម្រាប់ការងារនិងការសិក្សាបាន រួមចំណែកដល់ភាពប្រថុយប្រថាននៃសុខភាពបន្តពូជរបស់ពួកគេ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងអាកប្បកិរិយា ប្រថុយប្រថានដែលទាក់ទងនឹងការឆ្លងមេរោគអេដស៍ និងការប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់សុខភាព ផ្សេងទៀត ដូចជាការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និងអំពើហិង្សាទាក់ទងនឹងយេនឌ័រ។
- អាកប្បកិរិយាប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងទៀត មានការប្រើប្រាស់ថ្នាំជក់/បារី (១៣.៦% នៃក្មេងប្រុសអាយុពី១៥ ទៅ ២៤ឆ្នាំ និង ០.៨% នៃក្មេងស្រី)។ ការប្រើប្រាស់ភេសជ្ជៈមានជាតិអាល់កុល/ស្រា (២០.៩% នៃក្មេងប្រុស និង៧.៤% នៃក្មេងស្រី)។ យុវជនជាច្រើននិយាយថា ពួកគេបានចាប់ផ្តើមផឹកស្រានៅអាយុ១២ឆ្នាំ។ មនុស្សវ័យក្មេងបានរាយការណ៍ថា ពួកគេចាប់ផ្តើមផឹកស្រាយ៉ាងឆាប់រហ័សដោយសារសម្ពាធពីមិត្តភ័ក្តិចង់បញ្ចូលខ្លួនក្នុងបែបបទជីវិតថ្មីព្រមទាំងធ្វើតាមអាកប្បកិរិយារបស់មនុស្សចាស់។
- ការផលិត ការលក់ ការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន គឺកើនឡើង និងរាលដាលពេញផ្ទៃប្រទេស។ ច្រើនជាង៨០%នៃអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនដែលបានស្គាល់គឺមានអាយុក្រោម២៦ឆ្នាំ។ អ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនភាគច្រើនគឺគ្មានការងារធ្វើ ជាអ្នកបម្រើសេវាកម្មផ្លូវភេទសំណាង់ និងកុមាររស់នៅតាមចិញ្ចើមថ្នល់។
- យោបល់៖ រដ្ឋាភិបាល និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សាលារៀន ស្ថាប័នសាសនា និងអ្នកផ្តល់ សេវាសង្គមផ្សេងទៀត ត្រូវបន្តតស៊ូមតិ និងលើកម្ពស់ការយល់ដឹងសម្រាប់កម្មវិធីអប់រំសុខភាពទាំងកម្រិត បុគ្គល គ្រួសារ និងសហគមន៍។

៧. ការចូលរួម និងសិទ្ធិ Participation and Rights

បង្ហាញដោយនិស្សិត សែ ចន្ទុននិស្សិតឆ្នាំ២ ផ្នែកសង្គមកិច្ច

- សម្លេងរបស់យុវជនគឺមិនត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងដំណើរការរៀបចំផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ហើយមនុស្សវ័យក្មេងគឺកម្រត្រូវបានហៅឲ្យចូលរួមក្នុងការប្រជុំភូមិឃុំឡើយ។ ពួកគេជាញឹកញាប់មានអារម្មណ៍ថា ត្រូវបានបដិសេធ។ ទោះបីជាយុវជនជាច្រើនមានទំនោរស្ម័គ្រចិត្តធ្វើការងារដោយមិនយកប្រាក់កម្រៃ ក៏មានសន្ទស្សន៍បង្ហាញ ថាការងារស្ម័គ្រចិត្តអាចធ្វើបាននៅពេលដែលមានការគាំទ្រសមស្របពីសំណាក់អង្គការនានា និងស្ថាប័នសហគមន៍ផ្សេងៗដូចជាសាលារៀន វត្តអារាមវិហារសាសនាគ្រីស្តជាដើម។ នៅពេលដែលឱកាសសម្រាប់ការងារស្ម័គ្រចិត្ត ត្រូវបានរួមគ្នាជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍជំនាញ ឬវិជ្ជាជីវៈ នោះយុវជននឹងមានលទ្ធភាពច្រើនសម្រាប់បម្រើការងារសមស្រប ព្រមទាំងបង្កើនទំនួលខុសត្រូវនូវភាពជាពលរដ្ឋរបស់ពួកគេផងដែរ។

- វាមានការខ្វះខាតផងដែរនូវសេវាកម្មសហគមន៍នានាសម្រាប់យុវជន។
- ឪពុកម្តាយ និងអ្នកដឹកនាំក្នុងសហគមន៍ជាញឹកញាប់យល់ឃើញថា ឱកាសសម្រាប់យុវជន ដូចជា សកម្មភាពក្រុមកីឡា និងការចូលរួមសកម្មភាពសង្គមផ្សេងទៀត ថាជាការខ្ជះខ្ជាយពេលវេលា និងធនធាន។
- យុវជនអាចទទួលបានផលប្រយោជន៍ច្រើនពីសកម្មភាពទាំងនោះ ប្រសិនបើមានការគាំទ្រខ្លាំងពីសហគមន៍។ ឥរិយាបថ និងជំនឿមួយចំនួនរបស់មនុស្សចាស់ និងអ្នកដឹកនាំសហគមន៍ គឺត្រូវការការផ្លាស់ប្តូរដោយបញ្ចូលនូវការយល់ដឹងនៃគុណតម្លៃនៃការចូលរួមរបស់យុវជនទៅក្នុងកិច្ចការសង្គមនិងពលរដ្ឋ។
- ត្រូវ ពង្រឹងការចូលរួមរបស់យុវជននៅក្នុងផែនការអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្រិតមូលដ្ឋាន ហើយក៏បញ្ចូលជាចំណុចគន្លឹះនៃគោលនយោបាយជាតិអភិវឌ្ឍយុវជន។
- ឱកាសយុវជនសម្រាប់ការងារស្ម័គ្រចិត្តក៏ជាធាតុគន្លឹះនៅក្នុងការបង្កើតមូលដ្ឋាននៃការអភិវឌ្ឍសង្គម និងការពង្រឹងបទពិសោធការងារ និងទំនាក់ទំនង។

៨. អំពើហិង្សាផ្អែកលើយេនឌ័រ Gender-Based Violence

បង្ហាញដោយនិស្សិត ស៊ីម សុផាន់និស្សិតឆ្នាំទី២ ផ្នែកសង្គមកិច្ចការអប់រំអាចពង្រឹងសិទ្ធិអំណាចស្ត្រី

- ការអប់រំទាប និងអនក្ខរភាព គឺត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាមូលហេតុចំបងនៃភាពក្រីក្រនិងអំពើហិង្សានៅក្នុងសង្គម។ ដើម្បីជៀសវាងពីការរងគ្រោះដោយសារជំងឺសង្គមទាំងនេះស្ត្រីត្រូវតែទទួលបាននូវការអប់រំល្អមួយ។ ស្ត្រីគួរទទួលបានឱកាសបន្តការសិក្សាទៅថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា និង គ្រប់កម្រិតដែលពួកគេមានបំណង។ ការអប់រំអាចផ្តល់ស្ត្រីនូវការយល់ដឹង ចំណេះដឹង សមត្ថភាពក្នុងការបង្កើនមុខងារ ការរស់ក្នុងជីវភាពល្អ និងជួយលើកកម្ពស់គ្រួសារ។
- មានផ្នត់គំនិតបុរាណនៅកម្ពុជាដែលមិនបានគាំទ្រដល់ការពង្រឹងសិទ្ធិអំណាចស្ត្រី(កូនស្រីមិនចាំបាច់រៀនសូត្រទេ ព្រោះចុងក្រោយនឹងរៀបការ ហើយនៅផ្ទះ មើលថែទាំគ្រួសារ)។
- ដើម្បីជៀសវាងពីការជះឥទ្ធិពលដ៏ខ្លាំងក្លា ដោយសារវប្បធម៌ទៅលើតួនាទីរបស់ស្ត្រីនៅក្នុង សង្គមកម្ពុជាស្ត្រីត្រូវការអប់រំអំពីច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនៅកម្ពុជានិងសិទ្ធិស្ត្រី។ វានឹងចាប់ផ្តើមជួយស្ត្រីឲ្យយល់ដឹងពីតម្លៃពិតរបស់ពួកគេ និងទទួលបាននូវការការពារសមស្របតាមផ្លូវច្បាប់។
- យោងទៅតាម "ស្ថិតិយេនឌ័រនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា" របស់ក្រសួងកិច្ចការនារី នៅខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៩ បានលើកឡើងថា ច្រើនជាង ២០% នៃស្ត្រីអាយុលើសពី ១៥ ឆ្នាំធ្លាប់ទទួលរងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ។ លើសនេះទៀត យើងបានឃើញថា ទំព័រកាសែតនានាគឺពោរពេញទៅដោយអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងបន្ទុកនៃបញ្ហាហិរញ្ញវត្ថុរបស់ស្ត្រីបន្ទាប់ពីលែងលះ។
- ការបង្កើតគ្រួសារគឺចាំបាច់នៅក្នុងសង្គម ប៉ុន្តែមិនមែនមានន័យថា ស្ត្រីត្រូវឈប់រៀនឈប់ធ្វើ

ការ និងឈប់កសាងហិរញ្ញវត្ថុផ្ទាល់ខ្លួននោះទេ។ ស្ត្រីត្រូវតែទទួលបានការអប់រំល្អពីផែនការគ្រួសារ សិទ្ធិដើម្បីពង្រឹងសិទ្ធិអំណាចពួកគេ ដើម្បីការពារខ្លួនឯង និងបញ្ចប់ស្ថានភាពរំលោភបំពាន។

- ការពិភាក្សាអំពីសុខភាពផ្លូវភេទ និងសុខភាពបន្តពូជសម្រាប់ស្ត្រីមិនទាន់រៀបការគឺជាបំរាមមួយដែលបានដាក់ស្ត្រីនៅក្នុងស្ថានភាពមួយ ដែលពួកគេមិនមានចំណេះដឹងក្នុងការការពារខ្លួនរបស់ពួកគេចំពោះគ្រោះថ្នាក់នានាដែលអាចកើតឡើង ដូចជាជំងឺកាមរោគ និងការមានផ្ទៃពោះមិនតាមបំណងជាដើម។
- សង្គមកម្ពុជាត្រូវកែតម្រូវឥរិយាបថរបស់ខ្លួន ដើម្បីអប់រំអំពីសុខភាពផ្លូវភេទ និងសុខភាពបន្តពូជសម្រាប់ស្ត្រីដូច្នេះពួកគេអាចជៀសវាងពីអាកប្បកិរិយាប្រថុយប្រថាន និងអាចទទួលបានការថែទាំសុខភាពប្រកបដោយគុណភាព។

ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ

- កម្ពុជាមិនទាន់មានមូលនិធិសង្គម សម្រាប់អ្នកគ្មានការងារធ្វើទេ។ ទោះបីជាអ្នកមានការងារធ្វើបានបង់ពន្ធប្រាក់ខែដល់នាយកដ្ឋានពន្ធដារក៏ដោយ។ ស្ត្រីនឹងមិនទទួលបានការឧបត្ថម្ភហិរញ្ញវត្ថុឡើយក្នុងករណីក្នុងករណីដែលពួកគេគ្មានការងារធ្វើ ឬចូលនិវត្តន៍។ ដូច្នេះស្ត្រីដែលគ្មានការងារធ្វើ ត្រូវការការឧបត្ថម្ភហិរញ្ញវត្ថុពីការសន្សំផ្ទាល់ខ្លួន ឬ ពីគ្រួសារ ឬក៏ពួកគេត្រូវប្រឈមមុខនឹងការលំបាក។
- សន្តិសុខ និងឯករាជភាពផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុគឺជាកត្តាសំខាន់មួយក្នុងការមានអំណាច សម្រាប់ធ្វើការសម្រេចចិត្តក្នុងជីវិត។ដើម្បីរស់នៅក្នុងជីវិតមួយប្រកបដោយសេរីភាព ស្ត្រីត្រូវការមានអំណាចផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងភាពឯករាជផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ។
- ដើម្បីមានអំណាច និងភាពឯករាជផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ។ ស្ត្រីត្រូវទទួលបានការអប់រំខ្ពង់ខ្ពស់ និងមានរស់នៅប្រកបដោយសុខមាលភាពនិងមានគុណភាពជីវិត។

៩. យុវជនកម្ពុជាប្រឈមមុខនឹងវិបត្តិការងារ Youths in Cambodia face job crisis

បង្ហាញដោយនិស្សិត សែប រ៉ែននិស្សិតឆ្នាំ ២ ផ្នែកសង្គមកិច្ច

- តាមលោក Douglas Broderick អ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា បានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍ថា "ការវិភាគស្ថានភាពយុវជនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា" ថា កម្ពុជាមានមនុស្សវ័យក្មេងនិងកម្លាំងពលកម្មច្រើន ប៉ុន្តែពួកគេខ្វះជំនាញ និងការបណ្តុះបណ្តាលឲ្យមានសក្តានុពលពេញលេញនៅឡើយ។
- មនុស្សដែលមានអាយុពី ១០ ទៅ ២៤ ឆ្នាំបច្ចុប្បន្នកើនដល់ ៣៤.៧% នៃប្រជាជនសរុបគឺច្រើនជាង៣០០,០០០(បីសែន) នាក់ ដែលបានបញ្ចប់ការសិក្សា និងស្វែងរកការងារធ្វើក្នុងមួយឆ្នាំៗ ហើយការចូលរួមរបស់យុវជនក្នុងកម្លាំងពលកម្ម គឺមានខ្ពស់បំផុតនៅក្នុងតំបន់។ ទោះបីជាកំនើន

សេដ្ឋកិច្ចបានកើនឡើងខ្លាំងក្នុងរយៈពេលថ្មីៗនេះដោយផ្អែកលើវិស័យកាត់ដេរវិស័យសំណង់ និង វិស័យទេសចរណ៍ ក៏វិស័យទាំងនេះមិនបានផ្តត់ផ្គង់ដល់ការស្រូបយកចំនួន ធំធេងនៃអ្នកធ្វើការងារឡើយ។

- រដ្ឋាភិបាលត្រូវគិតគូរដល់ការផ្លាស់ទីក្នុងសង្គមដ៏ខ្លាំងដែលកើតឡើងនៅពេលមនុស្សវ័យ ក្មេងចំណាកស្រុកពីជនបទទៅទីក្រុង និងចំណាកស្រុកទៅក្រៅប្រទេស ក្នុងការស្វែងរកការងារធ្វើ។ អ្វីដែលយើងព្រួយបារម្ភគឺការជួញដូរមនុស្ស និងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស។
- ការបង្កើតកម្មវិធី និងឱកាសសម្រាប់មនុស្សវ័យក្មេង គឺបង្កើតជំនាញពាក់ព័ន្ធការងារ ដូចជាការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈនៅតាមសាលារៀន កម្មវិធីហាត់ធ្វើការងារ (apprenticeships, on-the-job training) និងឱកាសនានាក្នុងផ្នែក សេវាកម្មស៊ីវិល។
- បញ្ហាផ្សេងទៀតគឺគុណភាពអប់រំ។ "ទោះបីជាខិតខំរៀន ក៏និស្សិតដែលបញ្ចប់ការសិក្សាមិនមានជំនាញត្រឹមត្រូវសម្រាប់ទីផ្សារការងារដែរ។ កម្មវិធីសិក្សានិងវិធីសាស្ត្របង្រៀនផ្តោតច្រើនទៅលើទ្រឹស្តីមិនមានជំនាញគ្រប់គ្រាន់លើការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៅកន្លែងការងារដូចជាការវិភាគការដោះស្រាយបញ្ហា ការធ្វើការសម្រេចចិត្តជាដើម។
- នយោជកជាច្រើនជាញឹកញាប់និយាយថាជំនាញទន់ (soft skills) ដូចជាជំនាញទំនាក់ទំនងជាដើម គឺកំពុងខ្វះខាតក្នុងចំណោមនិស្សិតបញ្ចប់ការសិក្សា។ ភាគច្រើននៃពួកគេ កំពុងចូលរួមក្នុងទីផ្សារការងារបន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការសិក្សា គឺត្រូវបានធ្វើការមិនសមស្រប និងខ្វះមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាលេខ ខ្វះជំនាញកុំព្យូទ័រ និងភាសាបរទេសជាដើម។
- សិស្ស និស្សិតជាច្រើនត្រូវបានចុះឈ្មោះរៀននូវមុខវិជ្ជាខុស។ យ៉ាងច្រើននៃពួកគេបានចុះឈ្មោះរៀនមុខវិជ្ជាទាក់ ទងនឹងធុរកិច្ចនិងច្បាប់ ប៉ុន្តែមានតិចតួចបានចុះឈ្មោះរៀនផ្នែកវិស្វកម្ម។
- យុវជនជាច្រើនកំពុងបោះបង់ការសិក្សា និងចាប់យកការងារដោយមិនបានបញ្ចប់ការសិក្សារបស់ពួកគេ។ ដូច្នេះពួកគេមិនមានជំនាញច្រើនទេ បើប្រៀបធៀបជាមួយនឹងអ្នកធ្វើការនៃប្រទេសផ្សេងៗ។
- សិស្សនិស្សិតជាច្រើនចង់សិក្សាមុខវិជ្ជាដែលទាក់ទងនឹងការងារការិយាល័យ ហើយមិនផ្តោតលើការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសវិជ្ជាជីវៈទេ ដែលមានន័យថាប្រទេសដទៃផ្សេងទៀត បានយកការងារមួយផ្នែកធំលើជំនាញបច្ចេកទេសវិជ្ជាជីវៈ។
- ទោះបីជាថ្នាក់ឧត្តមសិក្សាបានផ្តត់ផ្គង់និស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាប័ត្រប្រមាណ ២២០,០០០ (ពីរសែនពីរម៉ឺន) នាក់រវាងឆ្នាំ២០០៩ និងឆ្នាំ ២០១៤ ក៏ទីផ្សារការងារបានស្រូបយកត្រឹមតែ ៨៦,០០០ (ប្រាំបីម៉ឺនប្រាំមួយពាន់) នាក់ប៉ុណ្ណោះ។ ជាលទ្ធផលមួយនិស្សិតដែលទើបបញ្ចប់ការសិក្សាថ្មីៗជាច្រើនបានរើសយកឱកាសដំបូងគឺចាកចេញពីប្រទេស។
- មូលហេតុនៃចំណាកស្រុកគឺដោយសារអវត្តមាននៃព័ត៌មានទីផ្សារការងារនិងអវត្តមាននៃឱកាសការងារនានានៅតំបន់ជនបទ ព្រមទាំងដោយសារការទាក់ទាញទឹកចិត្តនៃប្រាក់ខែខ្ពស់នៃការងារនៅបរទេស។

១០.និស្សិតកម្ពុជាភ័យខ្លាចបាត់បង់ការងារចំពោះប្រទេសអាស៊ានជិតខាង

Cambodian students fear losing jobs to ASEAN neighbours

- និស្សិតមួយចំនួនមានកង្វល់ថា និស្សិតនៅប្រទេសផ្សេងមានជំនាញ និងកម្រិតសិក្សាខ្ពស់ជាង។ និស្សិតខ្មែរដែលខ្សោយភាសាអង់គ្លេស ក៏មានការភ័យខ្លាចផងដែរចំពោះឱកាសការងារ ដែលនឹងត្រូវប្រជែងជាមួយនិស្សិតនៃបណ្តាប្រទេសដែលនិយាយភាសាអង់គ្លេស។
- ប្រសិនបើនិស្សិតកម្ពុជា មិនអាចប្រកួតប្រជែងជាមួយនិស្សិតនៃបណ្តាប្រទេសអាស៊ានបាន ប្រហែលជាកម្ពុជាក្នុងពេលអនាគត នឹងប្រឈមនឹងវិបត្តិការងារធ្វើបន្ទាប់ពីសមាហរណកម្មអាស៊ាន ។ ដូច្នេះនិស្សិតត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការរើសជំនាញរៀន និងខិតខំសិក្សាឲ្យបានពូកែនូវជំនាញរបស់ខ្លួន និងជំនាញគាំទ្រផ្សេងទៀតដូចជាភាសាអង់គ្លេសជាដើម ទើបពួកគេអាចប្រកួតប្រជែងទីផ្សារការងារក្នុងតំបន់ នៅពេលដែលសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន។
- នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមាន ៥០% នៃកម្លាំងពលកម្មគឺមិនបានបញ្ចប់បឋមសិក្សា។ សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន នឹងក្លាយជាឧបសគ្គមួយសម្រាប់កម្ពុជា។ កម្ពុជាអាចនឹងទ័លច្រកក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ទៅប្រទេសដទៃ ជាមួយនឹងកម្លាំងពលកម្មដែលគ្មានជំនាញ។

១១. ទីផ្សារការងារប្រទេសកម្ពុជា៖ បញ្ហាប្រឈម និងឱកាស

Job Market in Cambodia: Challenges and Opportunities

បង្ហាញដោយ និស្សិត ផន រស្មីនិស្សិតឆ្នាំទី ២ ផ្នែកសង្គមកិច្ច

- វិនិយោគិនជាច្រើនគឺកំពុងមកបណ្តាក់ទុននៅកម្ពុជា ដូច្នេះនឹងត្រូវការអ្នកធ្វើការងារច្រើនសម្រាប់បំពេញការងារ (Pich Sophoan, MLVT)។
- ឥឡូវនេះយើងត្រូវការមនុស្សមានជំនាញដើម្បីបំពេញការងារ។ ទីផ្សារការងារទាមទារអ្នកមានជំនាញ ហើយមនុស្សជាច្រើនកំពុងមានជំនាញផ្នែកគណនេយ្យ ឬទីផ្សារ (Noun Sophoan, ILO)។
- និស្សិតកម្ពុជាជាច្រើនបានបញ្ជាក់ថា ពួកគេភ័យខ្លាចមិនអាចរកការងារធ្វើបានបន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការសិក្សា។
- តាមការស្ទង់មតិរបស់ ILO ទៅលើនិស្សិត ៥០០ នាក់នៅឆ្នាំ ២០១៣ បានបង្ហាញថា ពាក់កណ្តាលនៃស្ថាប័នការងារ គឺមិនបានពេញចិត្តជាមួយនឹងជំនាញ សមត្ថភាព និងបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អ្នកបម្រើការងារឡើយ។ ការខ្វះជំនាញទំនាក់ទំនង ការខ្វះចំណេះដឹងភាសាអង់គ្លេស ការខ្វះជំនាញធ្វើការងារជាក្រុម និងការខ្វះសមត្ថភាព ឬគំនិតផ្តួចផ្តើម គឺជាកង្វះខាតក្នុងចំណោមនិស្សិតកម្ពុជាដែលបញ្ចប់ការសិក្សា។ ភាពខ្វះខាតសាលារៀននិងគ្រូ គឺបានកម្រិតដល់ការទទួលបានការអប់រំជាពិសេសក្នុងតំបន់ជនបទ។ ទោះបីមានសាលារៀនក៏ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលបម្រើដល់ការរៀនសូត្រគឺមិនមាន ឬមានក្នុងលក្ខខណ្ឌខ្វះខាត។ គ្រូមួយចំនួនមិនត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលត្រឹមត្រូវទទួលបានប្រាក់បៀវត្សទាប និងខ្វះការលើកទឹកចិត្តដើម្បីបង្រៀន។
- សិស្សនិស្សិតដែលមកពីគ្រួសារដែលមានជីវភាពធូរជាមួយចំនួនមិនឲ្យតម្លៃការសិក្សាអប់រំ។
- នៅក្នុងការអប់រំថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា ក៏ត្រូវបានប្រឈមមុខជាមួយនឹងបញ្ហាមួយចំនួនផងដែរ។ មាន

ការខ្វះខាតសាស្ត្រាចារ្យដែលមានជំនាញ ដែលអាចចែករំលែកបទពិសោធអនុវត្តជាមួយនិស្សិត។ ការបង្រៀនភាគច្រើនផ្អែកលើវិធី សាស្ត្របង្រៀនបែបបុរាណដែលគ្មានប្រសិទ្ធភាព ព្រោះវាមិនបានលើកកម្ពស់ស្វ័យសិក្សា (ការរៀនដោយខ្លួនឯង) គំនិតច្នៃប្រឌិត និងជំនាញគិតពិចារណាស៊ីជម្រៅឡើយ។

- ការសិក្សាស្រាវជ្រាវមួយរបស់ធនាគារពិភពលោក (World Bank) បានរកឃើញថា ចំនួនច្រើន(៤៨%) នៃនិស្សិតបានជ្រើសរើសមុខវិជ្ជារដ្ឋបាលពាណិជ្ជកម្ម (Business Administration) សម្រាប់ជាជំនាញរបស់ពួកគេ ហើយមានតែ ៤% ប៉ុណ្ណោះដែលជ្រើសរើសមុខវិជ្ជាកសិកម្ម និងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ថ្វីបើការពិតគឺវិស័យកសិកម្មបានគាំទ្រដល់ជីវភាពរស់នៅដល់ ៥៩% នៃប្រជាជនសរុប។ ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញទន់ (Soft skill) គឺកំពុងខ្វះខាត ហើយសកម្មភាពស្រាវជ្រាវក៏មានកម្រិតទាប ហើយជាទូទៅមិនត្រូវបានមើលឃើញថាជាបេសកកម្មស្នូលរបស់សាកលវិទ្យាល័យភាគច្រើននោះទេ។
- កំណែទម្រង់ក្នុងវិស័យអប់រំគឺជាភាពចាំបាច់។ ការកែទម្រង់គឺមានប្រសិទ្ធភាព នៅពេលដែលគ្រប់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ត្រូវបានអញ្ជើញឲ្យចូលរួម។ ពេលដែលរដ្ឋាភិបាលបំពេញតួនាទីដឹកនាំដៃគូសង្គមស៊ីវិល និងវិស័យឯកជនរួមគ្នាធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវវិស័យអប់រំ។ ជាតួយ៉ាងអង្គការសង្គមស៊ីវិលអាចជួយបំពេញបន្ថែមដល់វិស័យអប់រំ ដោយការផ្តល់ឲ្យនូវការបណ្តុះបណ្តាលក្រៅប្រព័ន្ធ និងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។ ពួកគេក៏អាចជួយបណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្រៀន និងរួបរួមធនធានរបស់សហគមន៍ដើម្បីកសាងសាលារៀនក្នុងតំបន់ជនបទដាច់ស្រយាល។
- វិស័យឯកជនតាមរយៈមូលនិធិសង្គមរបស់ពួកគេពួកគេអាចផ្តល់ឲ្យនូវអាហារូបករណ៍ដល់សិស្សនិស្សិត ឬផ្តល់នូវប្រាក់កម្ចីអប់រំ សម្រាប់ការបន្តការសិក្សានៅឧត្តមសិក្សា។ ពួកគេអាចធ្វើការជាមួយសាកលវិទ្យាល័យនិងមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈដើម្បីផ្តល់ឲ្យនូវកម្មសិក្សាឬការហ្វឹកហាត់ការងារដល់សិស្សនិស្សិត ដើម្បីទទួលបានបទពិសោធការងារជាក់ស្តែង។ រដ្ឋាភិបាលគួរបន្តកសាងសមត្ថភាពគ្រូបង្រៀន ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពកម្មវិធីសិក្សា និងវិធីសាស្ត្របង្រៀនដែលឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារការងារ។ ក៏គួរត្រូវការលើកកម្ពស់ផងដែរនូវជំនាញសិក្សាមួយចំនួនដូចជា៖

- វិស្វកម្ម
- វេជ្ជសាស្ត្រ
- វិទ្យាសាស្ត្រ
- កសិកម្ម និងមុខវិជ្ជាដែលផ្តោតលើបច្ចេកវិទ្យា។
- ជំនាញទន់ក៏គួរត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាហើយថវិកាគ្រប់គ្រាន់គួរត្រូវបានផ្តល់សម្រាប់សកម្មភាព ស្រាវជ្រាវ។

២. បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់យុវជនដើម្បីកសាងសង្គមកម្ពុជាក្នុងបរិបទអាស៊ាន (សាស្ត្រាចារ្យ ង៉ែត សុខា ជាប្រធានដេប៉ាតឺម៉ង់សង្គមកិច្ចនៃវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល)

Challenges for Cambodia's youth to build the society in the ASEAN context

By professor Ngeth Sokha and Students of Social Work Department, Saint Paul Institute

18 May 2015

The Cambodian economy is transforming rapidly. Most of the growth within the industrial and service sectors located in urban areas, where labour and access to markets tend to be concentrated.

And the prospect of higher incomes and educational opportunities in the cities has encouraged increasing levels of youth migration.

- Youth migration from rural to urban areas is both a factor and a result of growth and development. It is providing new avenues for rising out of poverty and connecting young people with job opportunities; but it also exposes some young people to certain risks.
- One in three Cambodians are between 15 and 29 years old, and 300,000 young people enter the workforce every year. Also according to National Institute of Statistics figures, about a quarter of the total Cambodian population are internal migrants: people who have moved from their district of origin for at least three months.
- Three quarters of them, about 2.5 million people, are youth aged 15 to 29.
- Away from familiar surroundings and trusted people, young migrants unfortunately can be exposed to all kinds of threats, from violence and exploitation to substance abuse and Sexually Transmitted Infections (STIs). Labour migration also places youth at risk from criminals, including those involved in human trafficking.
- The Cambodian Rural Urban Migration Project, developed by the Ministry of Planning with UN support, finds most migrant women are small business owners, or employed in garment factories or the entertainment and service industries.
- Having moved away from their usual support networks at home, these female youth migrants may be exposed to sexual and reproductive health risks such as STIs and unwanted pregnancies, as well as gender-based violence.
- In addition, many young female migrant workers have to leave their children

behind in their villages, where they often receive less than optimum care.

- On the other hand, the most common jobs for migrant men are in construction, day labouring and driving. They in turn may be exposed to amphetamine type-stimulants (ATS) due to its perceived benefits in working longer hours.
- Poor working conditions pose further risks, such as those associated with night work, heavy work, long hours and hot workplaces, as evidenced in a study by the Cambodia Development Resource Institute (CDRI).
- Finally, the high mobility of migrating youth makes the provision of medical treatment and social counseling more difficult.
- However, by making services youth-friendly and through continued cooperation, government, development partners, the private sector, youth groups, NGOs and civil society organizations can mitigate the pitfalls of migration, helping the new generation play its part in Cambodia's social and economic transformation.
- Together, we are working on boosting social protection systems; on providing accessible and affordable healthcare; on strengthening the legal framework; and on social counseling and drug treatment.
- Youth are being encouraged to acquire skills and provided with advice on their options. Targeted youth-friendly information services on subjects such as urban living, labour rights, reproductive rights, gender discrimination and violence, exploitation, health, nutrition, HIV/AIDS and substance use can arm young people with the tools they need, before and after they choose to move.
- Partners also continue to promote decent childcare facilities at workplaces to prevent separation of children from their mothers. In the meantime, we all have a role to play ensuring that health and safety standards are upheld in factories and construction sites.
- The United Nations in Cambodia continues working with the government and other partners on all these issues.
- Because Cambodia's burgeoning 'human capital is its biggest asset on the path to middle-income status and a better life for all, including future generations. Young people are hitting the road in search of the new prospects that growth presents, and already making a major contribution to national development.
- Let's keep working together to recognize the impact of this phenomenon, and take measures to ensure that, on balance, it works in favors of sustainable development.

According to the UN Development Program's Human Development Index, our country ranks second from the bottom among Southeast Asian nations.

- Furthermore, it has serious shortfalls in the areas of international diplomatic relations, economic and human resources, culture, education and sport.
- Cambodia remains a strong ally of China, its main donor, but other ASEAN countries are growing faster.
- The Royal Government has tried to gather a small number of graduates who studied in Southeast Asian and ASEAN countries to act as advisers to the government.
- But because of their low salaries, these specialists have to take second jobs teaching at universities to achieve a decent standard of living.
- Sadly, Cambodia has not promoted young leaders who could replace the older generation of ASEAN political experts.
- Cambodia still has a labour-force crisis. Many entrepreneurs complain that their staff lack skills.
- In a World Bank survey last year, 62 per cent of employers reported that vocational-training graduates did not have the appropriate skills. Seventy-three per cent of employers had the same complaint about university graduates.
- Higher-education graduates are more likely to work, and remain, in more developed countries causing a brain drain from Cambodia. All these issues are obstacles to the Kingdom's economic development.
- Culturally, what will Cambodia have to show and exchange in 2015 ?
- Watch any local TV channel, and all you'll see will be songs and dances copied and pasted from foreign styles, with no Khmer characteristics whatsoever.
- Even with classic dance styles, there is no innovation, and those styles are not shown frequently enough to educate younger generations about their place in our history and traditions.
- Cambodia's film industry is also forgotten. Even if we participate in ASEAN film festivals, we won't have many movies to submit.
- Every year, 10,000 students graduate from Cambodia's 99 public and private universities. There were 45,000 graduates in 2011, and there are 245,000 students enrolled in higher education.
- Even then, some senior government officials and entrepreneurs complain about

students'poor skills. Sometimes it's difficult to recruit staff to fill positions.

- Cambodia's education system compares poorly with those of other ASEAN nations, and the government struggles to achieve any step forward for higher education.
- Today, there are more foreign, and foreign-educated, teachers to support the local system, some universities provide English-language courses and students can choose any university they like.
- Is our poor standard of education the fault of university managements or of the students themselves? Do students put much effort into their assignments? Do they copy answers from documents during exams?
- If students complain about a lack of books to do research, this is an out-of-date complaint.
- Nowadays, every university library has many kinds of books, so the real question is how many students are reading those books.
- Young people are eager to seek out alcohol, nightclubs and karaoke, and some of them are brave in a fight, but they're afraid of completing their studies. How can bamboo shoots replace bamboos?
- In summary, Cambodia is far from prepared for ASEAN integration. The government should show some political will and consider opening a center for Southeast Asian studies at one of our universities.

៣ ព្រះពុទ្ធសាសនា ៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី ២១ ដើម្បីកសាងវិបុលភាព ក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា និងសន្តិភាព

(ព្រះតេជគុណ គូ សុភាព សាស្ត្រាចារ្យទស្សនវិជ្ជា នៃព្រះពុទ្ធសាសនា សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រភ្នំពេញ)

KEYS VALUES TO BUILD CAMBOIAN SOCIETY IN THE 21th CENTURY

From Buddhist Perspective

By Venerable Kou Sopheap

លក្ខណៈរបស់ប្រទេសសមគួរសម្រាប់រស់នៅ

- មានអាហារបរិភោគគ្រប់គ្រាន់	អាហារសប្បាយ	
- មានកន្លែងស្នាក់នៅសមរម្យ	សេនាសនៈសប្បាយ	
- មានកន្លែងផ្តល់ការអប់រំខ្ពស់	ធម្មសប្បាយ	
- មនុស្សមានសីលធម៌ខ្ពស់	បុគ្គលសប្បាយ	ការរំដោះខ្លួនពីភាពក្រីក្រ
- ប្រឹងស្វែងរកទ្រព្យ	ឧដ្ឋានសម្បទា	
- ចេះរក្សាទ្រព្យ	អារក្ខសម្បទា	
- សេពគប់មិត្តល្អ	កល្យាណមិត្តតា	
- ចិញ្ចឹមជីវិតស្មើ	សមជីវិតា	ភាពក្រីក្រជាមេរោគដ៏ធំបំផុត។

សាងទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនឯង

To be independent

១. មានចំណេះច្រើន	Having much experience and learning
២. មានសីលធម៌រស់នៅល្អ	Having good conduct and discipline
៣. សេពគប់មនុស្សល្អ	Associate with good friends
៤. ងាយប្រដៅ	Being easily spoken to
៥. ឈ្លាសវៃក្នុងកិច្ចការ	Making an effort with the group's activities
៦. ប្រាថ្នាធម៌ល្អ	Being a lover of truth
៧. ព្យាយាម	Having effort
៨. ពេញចិត្តនឹងអ្វីជារបស់ខ្លួន	Being content, knowing moderation
៩. មានសតិស្មារតីរឹងមាំ	Having firm mindfulness
១០. មានបញ្ញា	Wisdom

សុខភាព

Good health and Long life

- បរិភោគអាហារមានគុណភាព — Eat good food
- ហាត់ប្រាណ — Exercise
- ចេះធ្វើខ្លួនឲ្យសប្បាយ — Being happy
- ដឹងប្រមាណក្នុងការសប្បាយ — Being moderate in pleasure
- ធ្វើការងារតាមពេលវេលា — Acting accordingly
- មានសីលធម៌រស់នៅ — Self-discipline
- សេពគប់មិត្តល្អ — Associating with good friends

សុខភាពជាទ្រព្យសម្បត្តិដ៏ប្រសើរបំផុត។

របៀបរស់នៅក្នុងក្រុម

Living harmoniously in the group

- មេត្តាកាយកម្ម — Friendly actions
- មេត្តាវចីកម្ម — Friendly speech
- មេត្តាមនោកម្ម — Friendly thoughts
- ចេះចែករំលែក — Sharing
- មានសីលធម៌ — Moral harmony
- មានការយល់ឃើញប្រហាក់ប្រហែលគ្នា — Harmony of views

លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់អ្នកដឹកនាំល្អ

១) ចែករំលែកផលនៃសេដ្ឋកិច្ចឲ្យដល់ប្រជាជនទូទៅ (ទាន)
២) មានឥរិយាបថសមរម្យ ជាគំរូល្អ
៣) លះបង់សេចក្តីសុខផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីប្រជាជន
៤) ស្មោះត្រង់
៥) ទន់ភ្លន់
៦) មិនភ្លើតភ្លើន
៧) មិនក្រេវក្រោធ
៨) មិនចងគំនុំព្យាបាទអ្នកដទៃ
៩) មានការអត់ធ្មត់
១០) មិនរំលោភបំពានច្បាប់

ការសង្គ្រោះរបស់អ្នកដឹកនាំ

ចេះចែករំលែក	(Sharing)
សម្ដីពិរោះ	(Sweet and constructive words)
ធ្វើប្រយោជន៍	(Providing Benefit)
មិនលើកតម្កើងខ្លួន	(Being humble)

ការអភិវឌ្ឍសីលធម៌សង្គម

ការមិនបៀតបៀនបៀនជីវិតអ្នកដទៃ
ការមិនលួចទ្រព្យសម្បត្តិគេ
មិនប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
មិនកុហក
មិនផឹកទឹកស្រវឹង

Physical Development	ការអភិវឌ្ឍផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច Economic Growth
Mental Development	ការអភិវឌ្ឍផ្នែកអប់រំ Education Growth
Moral Development	ការអភិវឌ្ឍផ្នែកសីលធម៌ Character Growth
Wisdom Development	ការអភិវឌ្ឍផ្នែកបញ្ញាញាណ (Spiritual Growth)

៤. អ៊ិស្លាមសាសនា៖
គុណតម្លៃសម្រាប់កសាងវិបុលភាព
ក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នានិងសន្តិភាពនៅកម្ពុជាក្នុងសតវត្សទី២១
(ឯកឧត្តមអ៊ូងជីលីសាទីជាអ៊ីមាំប្រចាំខេត្តកំពត)
Islam ៖ Some keys Values for the Cambodian Society
in this 21th Century
to Build prosperity in harmony and peace?

ថ្ងៃនេះមានអត្ថន័យណាស់ យើងដែលជាកូនចៅព្រះជាម្ចាស់បានមកពិភាក្សាគ្នាក្នុងន័យស្វែងរកសន្តិភាព ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យសង្គមរបស់យើងទាំងមូលទទួលលបានសេចក្តីសុខតាមបែបផែននៃសាសនា។ ថ្ងៃនេះប្រធានបទពិក្សារបស់យើងគឺ "គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី២១ដើម្បីកសាងវិបុលភាពក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នានិងសន្តិភាព" ដើម្បីឲ្យយើងដែលជាបរិស័ទនៃសាសនាផ្សេងៗគ្នាចេះរួមគ្នាចុះសម្រុងគ្នាដើម្បីកសាងសន្តិភាពជូនប្រទេសកម្ពុជាយើង ធ្វើឲ្យប្រទេសយើងទាំងមូលក្លាយទៅជាប្រទេសដែលគ្មានបញ្ហាណាមួយកើតឡើងដោយសារសាសនា ជាប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍដោយមានការចូលរួមពីគ្រប់ស្ថាប័ននៃសាសនាបញ្ចៀសបាននូវហេតុផលនៃសាសនាដែលធ្វើឲ្យមានអស្ថេរភាពនៅក្នុងសង្គមរបស់យើង។

មនុស្សយើងកើតមកពីដី ហើយស្លាប់ទៅក៏ក្លាយជាដីវិញដែរ ព្រោះថាអ៊ីស្លាមសាសនិកដែលស្លាប់ទៅគេយកទៅកប់ក្រោយមកត្រឡប់ទៅជាដីវិញ។ គ្រប់សាសនាទាំងអស់តែងតែទូន្មានអំពីបុណ្យនិងបាបតាមរបៀបរៀងៗខ្លួន ដូច្នេះសូមឲ្យមនុស្សយើងខិតខំធ្វើបុណ្យហើយបញ្ចៀសបាប។ អាឡស់មានព្រះបន្ទូលថា "អ្វីដែលយើងធ្វើថ្ងៃនេះ មិនមែនសម្រាប់តែថ្ងៃនេះទេគឺសម្រាប់ថ្ងៃក្រោយផង"។ ពីដំបូងឡើយ អាឡស់បានបង្កើតឲ្យមានបុរសម្នាក់និងស្ត្រីម្នាក់ ហើយឲ្យមានសញ្ជាតិ មានជនជាតិ ដើម្បីឲ្យមនុស្សទាក់ទងគ្នាយ៉ាងងាយស្រួលក្នុងការរកស៊ី។ ព្រះជាម្ចាស់បង្កើតយើងមក មិនមែនដើម្បីឲ្យយើងឈ្លោះប្រកែកគ្នាទេ ដ្បិតថាជម្លោះជាជំងឺដែលសាហាវជាងជំងឺអេដស៍ទៅទៀត។

កើតមកជាមនុស្ស យើងមិនត្រូវមានអំនួតទេអ្នកណាកោតខ្លាចព្រះជាម្ចាស់ជាងគេអ្នកនោះនឹងទទួលបានរង្វាន់ពីឋានសួគ៌។ ស្រា ជាផ្លូវមួយដែលណែនាំមនុស្សឲ្យឈ្លោះគ្នា ប្រព្រឹត្តហិង្សា ណែនាំឲ្យសង្គមអស្ថេរភាព។ យើងត្រូវដឹងថាតើសាសនាជាអ្វី? ហើយយើងជាអ្វី? នោះទើបយើងអាចរកវិធីការពារខ្លួនឲ្យទៅជាមនុស្សល្អបាន។ ឧទាហរណ៍ ទឹកមិនមែនជាកែវទេ ហើយកែវក៏មិនមែនជាទឹកដែរ តែទឹកត្រូវការកែវដើម្បីរក្សាតុល្យភាពនិងលំនឹង។ ត្រីត្រូវការទឹកដើម្បីរស់ឯទឹកមិនត្រូវការត្រីទេ។ ដូច្នេះសាសនាជារបស់ដែលព្រះបានផ្តល់ឲ្យយើង នោះយើងដែលជាអ្នកបម្រើរបស់ព្រះត្រូវតែចូលខ្លួននៅក្នុងសាសនារបស់ព្រះដើម្បី

ឲ្យយើងបានសេចក្តីសុខ។ អ៊ីស្លាម តម្រូវយ៉ាងចាំបាច់ឲ្យបុគ្គលម្នាក់ៗត្រូវតែការពារខ្លួនត្រូវចេះ សម្របខ្លួន និងចូលខ្លួនបម្រើរួមចំណែកអភិវឌ្ឍសង្គមឲ្យបានល្អ ដោយត្រូវអនុវត្តដូចតទៅ៖

១/ បើខ្លួនមានសាសនា ត្រូវប្រណិប័តន៍តាមសាសនា អនុវត្តតាមគោលការណ៍សាសនាឲ្យបានល្អ។

២/ ត្រូវចេះការពារខ្លួនឲ្យបានល្អ កុំធ្វើខ្លួនឲ្យទៅជាមនុស្សដែលនាំទុក្ខដល់អ្នកដទៃ។ គ្រប់ទំនាក់ទំនងទាំងការធ្វើដំណើរទាំងការបរិភោគ ទាំងការស្នាក់អាស្រ័យនៅ ត្រូវតែគិតគូរជាចាំបាច់ដល់ការរួមចំណែក ក្នុងការកសាងសន្តិភាពនៅក្នុងសង្គមរបស់យើង។ សង្គមមានសន្តិភាព គឺត្រូវចាប់ផ្តើមពីយើងម្នាក់ៗ ដោយយើងគោរពច្បាប់របស់សង្គម។

៣/ ព្រះជាម្ចាស់បង្កើតយើងឲ្យមានប្រាជ្ញាស្មារតីមាំមួនល្អណាស់ ដែលអាចបង្កើតអ្វីៗបានទាំងអស់ ដូច្នេះ ចាំបាច់យើងត្រូវតែការពារប្រាជ្ញាស្មារតីរបស់យើងឲ្យបានល្អ។ កាលណាយើងការពារបានល្អហើយ យើងអាចប្រើវាដើម្បីរួមចំណែកក្នុងការកសាងសង្គមឲ្យមានការអភិវឌ្ឍឲ្យមានស្ថេរភាព។ បើយើងខ្វះការការពារប្រាជ្ញាស្មារតីរបស់យើងនោះហាក់បីដូចយើងបំផ្លាញសង្គមដែរ។ ការពារប្រាជ្ញាស្មារតីមានចំណុចមួយចំនួនដូចជា៖

- ទីមួយ កុំពិសាស្រាព្រោះស្រាវាពង្វក់ស្មារតី។ ស្រាបង្កើតបញ្ហាក្នុងគ្រួសារ ក្នុងទំនាក់ទំនងជាមួយមិត្តភ័ក្តិដែរ។
- ទីពីរ មិនត្រូវសេពគ្រឿងញៀនដែលមិនត្រឹមតែបំផ្លាញខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះទេ តែវាបំផ្លាញសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារទៀត។ សំខាន់បំផុតគឺមេដឹកនាំសាសនា ត្រូវតែគោរពឲ្យបានតាមគម្ពីររបស់ខ្លួន។
- ទីបី ត្រូវចេះរក្សាពូជពង្សសាវតា។ បើយើងទៅទាក់ទងនារីណាម្នាក់មករួមបវេណី តើយើងបានគិតទេថាបើមានគេប្រព្រឹត្តបែបនេះមកលើបងប្អូនយើង លើម្តាយយើងតើយើងមានអារម្មណ៍បែប ណា?។ បើមនុស្សគ្រប់គ្នាគិតបែបនេះការជួញដូរមនុស្ស ការចម្លងជំងឺអេដស៍លែងមានទៀតហើយហើយវានឹងរួមចំណែកក្នុងការកសាងសង្គមការពារស្ថេរភាពសង្គម ថែមទាំងជួយដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសង្គមទៀតផង។
- ទីបួន ត្រូវចេះការពារខ្លួនដោយមិនប្រព្រឹត្តអំពើគួរឲ្យអៀនខ្មាស។ ត្រូវផ្តល់កិត្តិយសឲ្យខ្លួនដោយរស់នៅក្នុងភាពថ្លៃថ្នូរ។ ត្រូវការពារមាត់កុំឲ្យនិយាយដើមគេ ការពារចិត្តកុំឲ្យឈ្នានីសអ្នកដទៃការបំផ្លាញអ្នកដទៃ កុំច្រណែនអ្នកដទៃ។ ត្រូវដឹងថាខ្លួនយើងនៅទន់ខ្សោយដែលត្រូវខិតខំបន្ថែមទៀតដើម្បីឲ្យបានដូចអ្នកដទៃដែលគេមាំមួនជាងយើង។ នេះជាការរួមចំណែកក្នុងការកសាងសង្គម។ គោលការណ៍របស់សាសនាអ៊ីស្លាមដែលនាំទៅរកស្ថេរភាពគឺការសន្ទនា។
- ទីប្រាំ កុំឲ្យទ្រព្យដែលយើងរកបានក្លាយទៅ ជាអាវុធសម្លាប់យើងនោះយើងត្រូវគិតអំពីរបៀបចំណាយ។អ្វីដែលយើងមិនចាំបាច់យើងមិនត្រូវចំណាយឡើយ ដូចជាទៅលេងល្បែងស៊ីសងទៅស៊ីផឹកស្រីញីដែលណែនាំឲ្យយើងអស់ទ្រព្យ និងបង្កើតទៅជាហិង្សាក្នុងគ្រួសារទៀតផង។

អស់អ្នកដែលព្រះជាម្ចាស់ផ្តល់ជម្រកឲ្យជ្រកកោននៅក្នុងផែនដីនេះមានកាតព្វកិច្ចៈ

- **ទីមួយ** ត្រូវគោរពព្រះដឹងគុណព្រះ។ អ៊ីស្លាមបរិស័ទ គោរពព្រះតាមកំណត់ដូចតទៅៈ

    គោរពទី១នៅពេលចេញទៅរកស៊ី

    គោរពទី២បន្ទាប់ពេលថ្ងៃត្រង់

    គោរពទី៣ថ្ងៃបាក់រសៀលពេលម៉ោង៣:៣០

    គោរពទី៤ពេលថ្ងៃលិច

    គោរពទី៥មុនពេលចូលគេង។ រយៈពេលគោរពម្តងៗ១០នាទី។

- **ទីពីរ** ត្រូវបរិច្ចាគទានដល់អ្នកក្រ។ តាមគោលការណ៍របស់សាសនាអ៊ីស្លាម មួយឆ្នាំត្រូវធ្វើទានម្តងប៉ុន្តែមិននិយាយអំពីការធ្វើទានផ្សេងៗទៀតឡើយ ។មុនធ្វើទាន តម្រូវឲ្យបរិស័ទអ៊ីស្លាមបួសជាមុនសិនដើម្បីយល់ដឹងជាក់ស្តែងពីការលំបាក។ រយៈពេលបួសមួយខែដោយតម្រូវឲ្យបរិភោគអាហារខុសទម្លាប់ពេលដែលធ្លាប់ហូបពេលថ្ងៃមកហូបនៅពេលយប់វិញ។ មូលហេតុដែលធ្វើដូច្នេះ ដើម្បីឲ្យយើងយល់ដឹងថានៅពេលយើងអត់អាហារតើយើងមានការលំបាករបៀបណាខ្លះ? គ្រាន់តែយើងដូរពេលហូបអាហារ យើងពិបាកប៉ុណ្ណឹងទៅហើយ តើគេលំបាកប៉ុណ្ណា?។ ពេលយើងស្គាល់ទុក្ខវេទនារបស់អ្នកក្រហើយ នោះយើងនឹងដាក់ទានដោយចិត្តស្មោះ។
- **ទីបី** ត្រូវចេះអប់រំគ្នាឲ្យធ្វើអំពើល្អ។
- **ទីបួន** ត្រូវចេះជួយការពារគ្នាពីអំពើអាក្រក់។

សរុបសេចក្តីមក មានតែការអប់រំឲ្យស្គាល់ខុសត្រូវទេដែលណែនាំឲ្យមនុស្សប្រព្រឹត្តអំពើល្អបាន។ យើងត្រូវតែរៀនតាំងពីតូចរហូតដល់យើងស្លាប់ គឺរៀនដើម្បីធ្វើអំពើល្អ។ ដូច្នេះឪពុកម្តាយសំខាន់ណាស់ព្រោះមានតួនាទីអប់រំកូនឲ្យបានល្អ និងធ្វើជាគម្រូល្អសម្រាប់កូនដែរ។បន្ទាប់មកគឺលោកគ្រូអ្នកគ្រូដែលត្រូវបង្ហាត់បង្រៀនក្នុងការប្រព្រឹត្តអំពីល្អឲ្យចេះប្រវត្តិសាស្ត្រ ចេះវិទ្យាសាស្ត្រ។ ពេលចប់បាក់ឌុបគឺយើងរៀនអំពីបច្ចេកទេស រៀនតាមអ្វីដែលយើងចង់រៀន ក្នុងគោលដៅកសាងសុខសន្តិភាពសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាយើង និងសម្រាប់ពិភពលោកយើងទាំងមូល។

៥. គ្រីស្ទសាសនា ៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី ២១ ដើម្បីកសាងវិបុលភាព ក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា និងសន្តិភាព(លោកអភិបាល អូលីវីយេ ម៉ីរ៉ែលម៉ារីឌ្មីតហាស្លេ ជាអភិបាលព្រះសហគមន៍កាតូលិកភូមិភាគភ្នំពេញ និងជានាយកនៃវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល)

Christianity: Some Keys Values for the Cambodian Society in this 21th Century to build properity in harmony and peace?

Mgr Olivier Schmitthaeusler

១.មនុស្សជាបុគ្គលមានតម្លៃថ្លៃថ្នូរ (អំណរសប្បាយ និងសេចក្តីសង្ឃឹម មហាសន្និបាតវ៉ាទីកង់ទី២-១២, ១/២៥,១)

១២- មនុស្សជារូបតំណាងរបស់ព្រះជាម្ចាស់

១.អ្នកផ្ញើជីវិតលើព្រះជាម្ចាស់ ជាច្រើនមានយោបល់ស្របគ្នាអំពីចំណុចនេះថា អ្វីៗទាំងអស់នៅលើផែនដីទាំងមូលមានទិសដៅ និងអត្ថន័យដោយសារមនុស្សដែលជាស្នូលនិងជាកំពូលនៃពិភពលោក។

២៥-បុគ្គលម្នាក់ៗ និងសង្គមមនុស្សជំពាក់ជំពិនជាមួយគ្នា

១.មនុស្សមានលក្ខណៈជាសង្គម។ លក្ខណៈនោះបង្ហាញយ៉ាងជាក់ច្បាស់ ថាការអភិវឌ្ឍបុគ្គលម្នាក់ៗ និងការអភិវឌ្ឍសង្គមជំពាក់ជំពិនគ្នាទៅវិញទៅមក។ បុគ្គលម្នាក់ៗតាមសភាពរបស់ខ្លួនជាមនុស្សត្រូវរស់នៅក្នុងសង្គមជាតម្រូវការដ៏ចាំបាច់ ។ ប៉ុន្តែមនុស្សជា(និងត្រូវជា) ដើមកំណើតជាប្រធាននិង ជាទិសដៅរបស់ស្ថាប័នទាំងអស់។ ការរស់នៅក្នុងសង្គមមិនមែនបន្ថែមអ្វីលើលក្ខណៈមនុស្សទេ។ មនុស្ស ចម្រើនឡើងគ្រប់វិស័យ និងអាចទៅដល់ទិសដៅកំណត់របស់ខ្លួនបាន លុះត្រាតែខ្លួនមានទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកដទៃជួយបម្រើគ្នាទៅវិញទៅមក និងនិយាយសន្ទនាគ្នាជាមួយមនុស្សជាបងប្អូន ។

២.ផលប្រយោជន៍រួម (លទ្ធិនៃគ្រិស្តសាសនាតាមព្រះសហគមន៍កាតូលិក១៩០៦-១៩០៩)

១៩០៦.ពាក្យ "ប្រយោជន៍រួម" មានន័យថា" លក្ខណៈទាំងប៉ុន្មានក្នុងសង្គមដែលហុចឲ្យទាំងពួកក្រុមផ្សេងៗ ព្រមទាំងសមាជិកនីមួយៗនៃក្រុមទាំងនោះអាចបានពេញលក្ខណៈ គ្រប់គ្រាន់ និងឆាប់ជាងមុន"(GS ២៦,១)។ ក្នុងការរស់នៅមនុស្សទាំងអស់ចាប់អារម្មណ៍នឹងផលប្រយោជន៍រួម។ មនុស្សម្នាក់ៗ ជាពិសេសអស់អ្នកកាន់អំណាចត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នដើម្បីបានប្រយោជនរួម។ ផល

១.មនុស្សជាបុគ្គលមានតម្លៃថ្លៃថ្នូរ (អំណរសប្បាយ និងសេចក្តីសង្ឃឹម មហាសន្និបាតវ៉ាទីកង់ទី២-១២, ១/២៥,១)

១២- មនុស្សជារូបតំណាងរបស់ព្រះជាម្ចាស់

១.អ្នកផ្ញើជីវិតលើព្រះជាម្ចាស់ និងអ្នកដែលផ្ញើជីវិតលើព្រះអង្គជាច្រើនមានយោបល់ស្របគ្នាអំពីចំណុចនេះថាអ្វីៗទាំងអស់នៅលើផែនដីទាំងមូល មានទិសដៅនិងអត្ថន័យដោយសារមនុស្សដែល ជាស្នូលនិងជាកំពូលនៃពិភពលោក។

២៥-បុគ្គលម្នាក់ៗ និងសង្គមមនុស្សជំពាក់ជំពិនជាមួយគ្នា

១. មនុស្សមានលក្ខណៈជាសង្គម។ លក្ខណៈនោះបង្ហាញយ៉ាងជាក់ច្បាស់ ថាការអភិវឌ្ឍបុគ្គលម្នាក់ៗ និងការអភិវឌ្ឍសង្គមជំពាក់ជំពិនគ្នាទៅវិញទៅមក។ បុគ្គលម្នាក់ៗតាមសភាពរបស់ខ្លួនជាមនុស្សត្រូវរស់នៅក្នុងសង្គមជាតម្រូវការដ៏ចាំបាច់ ។ ប៉ុន្តែមនុស្សជា(និងត្រូវជា) ដើមកំណើតជាប្រធាននិង ជាទិសដៅរបស់ស្ថាប័នទាំងអស់។ ការរស់នៅក្នុងសង្គមមិនមែនបន្ថែមអ្វីលើលក្ខណៈមនុស្សទេ។ មនុស្ស ចម្រើនឡើងគ្រប់វិស័យ និងអាចទៅដល់ទិសដៅកំណត់របស់ខ្លួនបាន លុះត្រាតែខ្លួនមានទំនាក់ទំនងជា មួយអ្នកដ៏ទៃជួយបម្រើគ្នាទៅវិញទៅមក និងនិយាយសន្ទនាគ្នាជាមួយមនុស្សជាបងប្អូន ។

២.ផលប្រយោជន៍រួម (លទ្ធិនៃគ្រិស្តសាសនាតាមព្រះសហគមន៍កាតូលិក១៩០៦-១៩០៩)

១៩០៦.ពាក្យ "ប្រយោជន៍រួម" មានន័យថា" លក្ខណៈទាំងប៉ុន្មានក្នុងសង្គមដែលហុចឲ្យទាំងពួកក្រុមផ្សេងៗ ព្រមទាំងសមាជិកនីមួយៗនៃក្រុមទាំងនោះអាចបានពេញលក្ខណៈ គ្រប់គ្រាន់ និងធូរធារ"(GS ២៦,១)។ ក្នុងការរស់នៅមនុស្សទាំងអស់ចាប់អារម្មណ៍នឹងផលប្រយោជន៍រួម។ មនុស្សម្នាក់ៗ ជាពិសេសអស់អ្នកកាន់អំណាចត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នដើម្បីបានប្រយោជនរួម។ ផលប្រយោជន៍រួមមានលក្ខណៈចាំបាច់បីយ៉ាង៖

ក. ការគោរពបុគ្គលម្នាក់ៗ (១៩០៧)

១៩០៧. មុនដំបូងត្រូវតែគោរពសិទ្ធបុគ្គលនីមួយៗ។ ក្នុងនាមនៃប្រយោជន៍រួម អាជ្ញាធរត្រូវតែគោរពសិទ្ធិមនុស្សជាគ្រឹះ ដែលមិនអាចលក់ដូរបានទេ។ សង្គមត្រូវឲ្យសមាជិករបស់ខ្លួនម្នាក់ៗបំពេញការ ត្រាស់ហៅខ្លួន។ ជាពិសេសប្រយោជន៍រួមស្ថិតក្នុងល័ក្ខខ័ណ្ឌគោរពសេរីភាពពីកំណើតដែលជាចាំបាច់ ដើម្បីឲ្យការត្រាស់ហៅរបស់មនុស្សរីកចម្រើន ៖ "មានសិទ្ធិធ្វើតាមមនសិកាដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់ខ្លួន មានសិទ្ធិការពារ ជីវភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងមានសេរីភាពត្រឹមត្រូវមានសេរីភាពខាងសាសនាជាដើម" (GS ២៦,២) ។

ខ. សុខុមាលភាពសង្គម (១៩០៨)

១៩០៨.ទីពីរ ប្រយោជន៍រួមទាមទារឲ្យមនុស្សរស់នៅក្នុងសង្គមប្រកបដោយសុខុមាលភាព ហើយឲ្យក្រុមរបស់ខ្លួនរីកចម្រើន។ ការអភិវឌ្ឍជាសេចក្ដីសង្ខេបនៃភារកិច្ចទាំងអស់នៃសង្គម។ ក្នុងនាមប្រយោជន៍ រួមអាជ្ញាធរពិតជាត្រូវតែសម្រេចចិត្តរវាងប្រយោជនបុគ្គលផ្សេងៗ ប៉ុន្តែត្រូវរកមធ្យោបាយធ្វើយ៉ាងណាឲ្យ មនុស្សអាចឈានទៅដល់អ្វីៗដែលខ្លួនត្រូវការដើម្បីរស់នៅសមរម្យនឹងឋានៈខ្លួនជាមនុស្សដ៏ពិតប្រាកដ។ ឧទាហរណ៍៖ ឲ្យគេមានចំណីអាហារ សម្លៀកបំពាក់ផ្ទះនៅសិទ្ធិជ្រើសរើសរបៀបរស់នៅសិទ្ធិក្នុងការបង្កើតក្រុមគ្រួសារជាដើម (GS ២៦,២) ។

គ. សុខសន្តិភាព (១៩០៩)

១៩០៩.ត្រូវឲ្យមានសន្តិភាព គឺឲ្យមានរបៀបរៀបរយដ៏ត្រឹមត្រូវយូរអង្វែង និងប្រកបដោយសុវត្ថិភាពត្រឹមត្រូវដើម្បីបានប្រយោជន៍រួម។ ដូច្នេះអាជ្ញាធរត្រូវតែធានាសន្តិសុខនៅក្នុងសង្គម និងចំពោះសមាជិក ម្នាក់ៗរបស់សង្គមនេះដោយប្រើមធ្យោបាយត្រឹមត្រូវ។ ម្យ៉ាងទៀតដោយសារប្រយោជន៍រួមម្នាក់ៗ និងទាំងអស់គ្នាមានសិទ្ធិការពារខ្លួនឯងផងដែរ ។

៣. មនុស្សទាំងអស់មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ក្នុងលោក (អំណរសប្បាយ និងសេចក្ដីសង្ឃឹម-មហាសន្និបាតវ៉ាទីកង់ទី ២-១២,៦៩,១)

ភោគទ្រព្យទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងលោកនេះ ត្រូវហូរមកដល់មនុស្សទាំងអស់តាមសេចក្ដីត្រូវការរបស់ពួកគេ និងត្រូវតាមក្បួនយុត្តិធម៌ដែលបំបែកពីសេចក្ដីស្រឡាញ់មិនបាន។ ទោះបីកម្មសិទ្ធិមានរបៀបផ្សេងៗស្របតាមការចាត់ចែងដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់ប្រជាជាតិនីមួយៗ និងតាមកាលៈទេសៈផ្សេងៗដែលតែងតែប្រែប្រួលក្ដីក៏ត្រូវនឹកចងចាំជានិច្ចថា ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងប៉ុន្មានដែលខ្លួនបានតម្រូវឲ្យមនុស្សទាំងអស់ប្រើប្រាស់។ ហេតុនេះហើយបានជាពេលមនុស្សម្នាក់ប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិ គេមិនត្រូវចាត់ទុកថាទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលខ្លួនមានតាមច្បាប់ត្រឹមត្រូវនោះជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួនទេតែត្រូវចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិរួមវិញ។

ហេតុនេះមិនគ្រាន់តែខ្លួនគេទេអាចប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះបាន តែមនុស្សឯទៀតៗក៏អាចប្រើប្រាស់បានដែរ។ ម្យ៉ាងទៀតមនុស្សទាំងអស់មានសិទ្ធិនឹងបានទ្រព្យសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ល្មមសម្រាប់ខ្លួនរបស់គេ និងសម្រាប់ក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេដែរ។ អស់គ្រូបាធ្យាយនិងបណ្ឌិតដែលបានបង្រៀនកាលពីដើម តែងមានគំនិតដូច្នោះដែរ គឺអស់លោកតែប្រៀនប្រដៅថា គ្រីស្តបរិស័ទត្រូវជួយអ្នកក្រីក្រមិនគ្រាន់តែដោយយកអ្វីដែលគេសេសសល់ប៉ុណ្ណោះឡើយ តែដោយយកអ្វីដែលជាចាំបាច់សម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ខ្លួនយកទៅចែកដល់អ្នកក្រីក្រវិញ។ រីឯអ្នកខ្វះខាតទ័លក្រវិញគេក៏មានសិទ្ធិយកទ្រព្យសម្បត្តិដ៏សម្បូររបស់គេមកទប់ទល់នឹងសេចក្ដីត្រូវការដ៏ចាំបាច់របស់ខ្លួន។ ដោយមហាសន្និបាតឃើញថា មនុស្សខ្វះអាហារបរិភោគច្រើនក្រៃលែងក្នុងពិភពលោក នោះមហាសន្និបាតសូមអំពាវនាវចំពោះមនុស្សទាំងអស់ ជាពិសេសចំពោះអ្នកកាន់អំណាចសូមនឹកដល់ពាក្យរបស់គ្រូបាធ្យាយដែលថែងថា "ចូរចែកអាហារដល់អ្នកដែលស្រេក

ឃ្លានជិតដាច់ពោះទៅ ប្រសិនបើអ្នកមិនចែកអាហារឲ្យគេបរិភោគទេ អ្នកដូចជាប្រហារជីវិតគេហើយ"។

៤. គោលការណ៍ជំនួស (លទ្ធិនៃគ្រិស្តសាសនាតាមព្រះសហគមន៍កាតូលិក-១៨៨៣)

តាមគោលការណ៍នេះ "សង្គមដែលមានកម្រិតខ្ពស់ មិនត្រូវធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងការរស់នៅខាងក្នុងនៃសង្គមដែលមានកម្រិតទាប ដោយដកសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនចេញបានទេ ប៉ុន្តែសង្គមដែលមានកម្រិតខ្ពស់ត្រូវតែគាំទ្រសង្គមដែលមានកម្រិតទាប ក្នុងពេលជាចាំបាច់ និងជួយសង្គមនេះឲ្យបានចាត់ចែងកិច្ចការរបស់ខ្លួនជាមួយនឹងផ្នែកផ្សេងៗដែលនៃសង្គមនេះដើម្បីផលប្រយោជន៍រួម"។ គោលការណ៍ជំនួសប្រឆាំងនឹងសមូហភាពនិយមគ្រប់បែបយ៉ាង និងបង្ហាញកំណត់ព្រំដែននៃអន្តរាគមន៍របស់រដ្ឋអំណាច។ គោលការណ៍នេះតម្រង់ទិសឲ្យទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្ស និងសង្គមរួបរួមជាមួយគ្នាបានល្អប្រសើរ ហើយតម្រង់ទិសឲ្យការចាត់ចែងរបៀបរៀបរយជាអន្តរជាតិយ៉ាងពិតប្រាកដ។

៥. ការទទួលខុសត្រូវ និងការចូលរួម(អំណរសប្បាយ និងសេចក្តីសង្ឃឹមមហាសន្និបាតវ៉ាទិកង់ទី ២-៣១,១;៣)

១. ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់អភិវឌ្ឍន៍វប្បធម៌ ដោយប្រើមធ្យោបាយដ៏ធំៗជាច្រើន ដែលមនុស្សលោកសព្វថ្ងៃមាន ដើម្បីឲ្យម្នាក់ៗអាចទទួលខុសត្រូវចំពោះខ្លួនឯង និងចំពោះក្រុមផ្សេងៗដែលខ្លួនជាសមាជិកនោះ។ ជាបឋមត្រូវចាត់ចែងការអប់រំយុវជនទោះជាមានឋានៈវណ្ណៈណាក្តីក្នុងសង្គមដើម្បីឲ្យអាចបង្កើតជនជាន មនុស្សទាំងប្រុសទាំងស្រីមិនគ្រាន់តែឲ្យគេមានចំណេះដឹងច្រើនប៉ុណ្ណោះទេ តែគេអាចមានបុគ្គលិកលក្ខណៈរឹងប៉ឹងជ្បិតសម័យឥឡូវ ត្រូវការមនុស្សបែបនេះយ៉ាងខ្លាំងជាងគេ ។

២. ហេតុនេះត្រូវដាស់តឿនមនុស្សទាំងអស់ឲ្យមានបំណងចង់រួមចំណែកក្នុងកិច្ចការរួម។ ត្រូវសរសើរប្រជាជាតិខ្លះដែលនាំប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនឲ្យរួមចំណែកក្នុងកិច្ចការរដ្ឋ ដោយមានសេរីភាពយ៉ាងពិតប្រាកដ។ ក៏ប៉ុន្តែត្រូវនឹកដល់សភាពការណ៍ប្រជាជននីមួយៗ និងនឹកគិតថារដ្ឋអំណាចក៏ត្រូវការកាន់អំណាចយ៉ាងរឹងមាំដែរ។ ត្រូវឲ្យប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់យល់ថាក្រុមទាំងប៉ុន្មានក្នុងសង្គម កាន់តែមានឧត្តមគតិដែលទាក់ទាញចិត្តគេ គឺឲ្យបម្រើប្រជាពលរដ្ឋដូចគ្នា ទើបប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់មានបំណងចង់រួមចំណែកក្នុងការរស់នៅរបស់ក្រុមទាំងនោះ។ គួរឲ្យនឹកយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា អនាគតអាស្រ័យលើអស់អ្នកដែលផ្តល់ឲ្យមនុស្សតំណក្រោយៗ ឲ្យគេមានមូលហេតុចង់រស់តទៅទៀត និងមានសេចក្តីសង្ឃឹម។

៦. សាមគ្គីភាពរបស់មនុស្ស (លទ្ធិនៃគ្រិស្តសាសនាតាមព្រះសហគមន៍កាតូលិក ១៩៤០-១៩៤១)

១៩៤០.ជាដំបូងមនុស្សរួមសាមគ្គីនឹងគ្នា ក្នុងការចែកទ្រព្យសម្បត្តិ និងការផ្តល់ប្រាក់បៀវត្សនៃការងារ។ ម្យ៉ាងទៀតដោយសារគេរួមសាមគ្គីនឹងគ្នា មនុស្សត្រូវតែខិតខំពង្រឹងរបៀបរៀបរយក្នុងសង្គម ឲ្យកាន់តែប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ដែលនឹងកាត់បន្ថយភាពតានតឹង និងដែលជាភាពងាយស្រួលក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់។

១៩៤១.មានតែនៅពេលដែលមនុស្សរួមសាមគ្គីនឹងគ្នាគ្រប់បែបយ៉ាង ទើបអាចដោះស្រាយបញ្ហា ក្នុងសង្គម និងខាងសេដ្ឋកិច្ចគឺឲ្យជនក្រីក្ររួមសាមគ្គីរវាងគ្នានឹងគ្នា ឲ្យអ្នកមាននិងអ្នកក្រួបរួមគ្នា ឲ្យកម្មកររួមជាមួយគ្នាឲ្យថៅកែនឹងបុគ្គលិកក្នុងសហគ្រាសរួមសាមគ្គីគ្នា ឲ្យមានសាមគ្គីភាពរវាងប្រជាជាតិនិងប្រជាជននានា។ របៀបរៀបរយខាងសីលធម៌ ទាមទារឲ្យមានសាមគ្គីភាពអន្តរជាតិ។ សន្តិភាពក្នុងពិភពលោកពឹងផ្អែកលើសាមគ្គីភាពនេះម្យ៉ាងដែរ។

៧. ត្រូវជ្រើសរើសយកប្រយោជន៍អ្នកក្រីក្រ មុនរកប្រយោជន៍អ្នកឯទៀតទាំងអស់ (សម្តេចប៉ាប ហ្វ្រង់ស៊ិស្វ, អំណរសប្បាយដែលហូរមកពីដំណឹងល្អ)

១៨៧. ព្រះជាម្ចាស់ត្រាស់ហៅគ្រីស្តបរិស័ទម្នាក់ៗ និងត្រាស់ហៅសហគមន៍នីមួយៗឲ្យទៅជាគ្រឿងឧបករណ៍របស់ព្រះអង្គដើម្បីរំដោះ និងលើកស្ទួយជនក្រីក្រ។ ធ្វើដូច្នេះអ្នកក្រីក្រអាចចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងសង្គមបាន។ យើងត្រូវតែយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ សូរសម្រែករបស់ជនក្រីក្រហើយសង្គ្រោះគេទៀតផង។

៨.ភាតរភាពជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងជាផ្លូវនាំមកនូវសន្តិភាព (សារលិខិតរបស់សម្តេចប៉ាប ហ្វ្រង់ស៊ិស្វ នៃទិវាសន្តិភាព ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៤)

- ភាតរភាពជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងជាផ្លូវនាំមកនូវសន្តិភាព
- ភាតរភាពជាលក្ខខណ្ឌដំបូងប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភាពក្រីក្រ
- ការស្វែងយល់ភាតរភាពនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច
- ភាតរភាពពន្លត់សង្គ្រាម
- អំពើពុករលួយ និង គម្រោងឧក្រិដ្ឋកម្មគំរាមកំហែងដល់ភាតរភាព
- ភាតរភាពជួយការពារ និងរក្សាធម្មជាតិ។

សរុបសេចក្តី

យើងដឹងហើយថា ព្រះបិតានឹងសួរយើងម្នាក់ៗថា "តើអ្នកបានប្រព្រឹត្តយ៉ាងណាចំពោះបងប្អូន?" (កណ ៤,៩-១០)។មនុស្សជាច្រើនក្នុងសកលលោក មិនអើពើនឹងជួយមនុស្សសោះ។ដូច្នេះគេបណ្តាលឲ្យការរស់នៅរបស់បងប្អូនជាច្រើនអនេកត្រូវវេទនា។ ហេតុនេះយើងត្រូវតែណែនាំមនុស្សកាន់តែច្រើនឲ្យរួមសាមគ្គីគ្នា និងសម្តែងភាតរភាពវិញ ដែលអាចផ្តល់ឲ្យបងប្អូនទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ឃឹមឡើងវិញ អាចមានសេចក្តីក្លាហានឡើងវិញ អាចធ្វើដំណើរតាមផ្លូវនាសម័យឥឡូវ ទោះបីគេត្រូវជួបបញ្ហាជាច្រើនក្តី ឲ្យគេមានទីដៅថ្មីតាមផ្លូវនោះ ដែលព្រះបិតាប្រគល់នៅក្នុងដៃរបស់យើង ។

ព្រះសហគមន៍កាតូលិក សូមបកស្រាយពន្យល់ថា៖

- មនុស្សជាបុគ្គលមានតម្លៃដ៏ថ្លៃថ្នូរមនុស្សជារូបតំណាងរបស់ព្រះ និងបុគ្គលម្នាក់ៗឬក៏សង្គមមនុស្ស

ជំពាក់ជំពិនជាមួយគ្នា។

- ផលប្រយោជន៍រួម គឺការធ្វើអ្វីៗដោយគិតទៅដល់មនុស្សទាំងអស់គ្នាដែលរស់នៅលើលោកនេះ។ ហើយផលប្រយោជន៍រួមមានលក្ខណៈចាំបាច់បីយ៉ាងមាន៖
  + ការគោរពបុគ្គលម្នាក់ៗ
  + សុខុមាលភាពសង្គម
  + សុខសន្តិភាព។
- មនុស្សទាំងគ្នាមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ក្នុងលោក គឺមនុស្សម្នាក់ៗអាចប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិ ឬក៏អ្វីៗដែលមាននៅលើលោកនេះបាន ប៉ុន្តែត្រូវរកដោយយុត្តិធម៌។
- គោលការណ៍ជំនួស គឺជាគោលការណាន៍មួយដែលបង្កើតឡើងជួសជុលឬជំនួសគោលការណ៍មុន។
- ការទទួលខុសត្រូវនិងការចូលរួម គឺការទទួលនូវអ្វីដែលយើងធ្វើនិងប្រព្រឹត្ត។ ការចូលរួមគឺការផ្តល់សិទ្ធិឲ្យពួកគេចូលរួមបញ្ចេញមតិ នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេស ហើយដោយមិនមានការរើសអើង។
- សាមគ្គីរបស់មនុស្ស គឺជាការរួបរួមគ្នាជាកម្លាំងដើម្បីសម្រេចគោលដៅរួម។
- ត្រូវជ្រើសរើសប្រយោជន៍អ្នកក្រីក្រ មុនពេលរកប្រយោជន៍របស់អ្នកឯទៀតទាំងអស់ គឺយើងត្រូវគិតឬមើលពីផលប្រយោជន៍របស់ជនក្រីក្រជាមុន ហើយទើបយើងទៅជួយអ្នកដទៃទៀត។
- ភាតរភាពជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងជាផ្លូវនាំមកនូវសន្តិភាព
- ភាតរភាពជាលក្ខខណ្ឌដំបូងប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភាពក្រីក្រ
- ការស្វែងយល់ពីភាតរភាពនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច
- ភាតរភាពពន្លត់សង្គ្រាម
- អំពើពុករលួយ និងគម្រោងឧក្រឹតកម្មគំរាមគំហែងដល់ភាតរភាព
- ភាតរភាពជួយការពារ និងរក្សាធម្មជាតិ។

៤. គ្រីស្ទសាសនា ៖ គុណតម្លៃសម្រាប់សង្គមកម្ពុជានៅក្នុង សតវត្សទី ២១ ដើម្បីកសាងវិបុលភាព ក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា និង សន្តិភាព(លោកអភិបាល អូលីវីយេ មីឆែលម៉ារីឆ្មិតហាស្លេ ជាអភិបាលព្រះសហគមន៍កាតូលិកភូមិភាគភ្នំពេញ និងជានាយកនៃវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល)

Christianity: Some Keys Values for the Cambodian Society in this 21th Century to build properity in harmony and peace?

Mgr Olivier Schmitthaeusler

1. Human Being : *(GAUDIUM ET SPES 12,1,3-5/25,1)*

12.1 According to the almost unanimous opinion of believers and unbelievers alike, all things on earth should be related to man as their center and crown.

12.3 For Sacred Scripture teaches that man was created "to the image of God," is capable of knowing and loving his Creator, and was appointed by Him as master of all earthly creatures(1) that he might subdue them and use them to God's glory.(2) "What is man that you should care for him? You have made him little less than the angels, and crowned him with glory and honor. Youhave given him rule over the works of your hands, putting all things under his feet" (Ps. 8:5-7).

12.4 But God did not create man as a solitary, for from the beginning "male and female he created them" (Gen. 1:27). Their companionship produces the pri mary form of interpersonal communion. For by his innermost nature man is a social being, and unless he relates himself to others he can neither live nor develop his potential.

12.5 Therefore, as we read elsewhere in Holy Scripture God saw "all that he had made, and it was very good" (Gen. 1:31).

25.1 Man's social nature makes it evident that the progress of the human person and the advance of society itself hinge on one another. For the beginning, the subject and the goal of all social institutions is and must be the human person which for its part and by its very nature stands completely in need

of social life.(3) Since this social life is not something added on to man, through his dealings with others, through reciprocal duties, and through fraternal dialogue he develops all his gifts and is able to rise to his destiny.

2. The common good *(Catechism of the Catholic Church, cc.1906-1909)*

1906. By common good is to be understood "the sum total of social conditions which allow people, either as groups or as individuals, to reach their fulfillment more fully and more easily."26 The common good concerns the life of all. It calls for prudence from each, and even more from those who exercise the office of authority. It consists of three essential elements:

- Respect for the individual – *(cc.1907)*

1907. First, the common good presupposes respect for the person as such. In the name of the common good, public authorities are bound to respect the fundamental and inalienable rights of the human person. Society should permit each of its members to fulfill his vocation. In particular, the common good resides in the conditions for the exercise of the natural freedoms indispensable for the development of the human vocation, such as "the right to act according to a sound norm of conscience and to safeguard . . . privacy, and rightful freedom also in matters of religion."27

- Welfare-social – *(cc.1908)*

1908. Second, the common good requires the social well-being and development of the group itself. Development is the epitome of all social duties. Certainly, it is the proper function of authority to arbitrate, in the name of the common good, between various particular interests; but it should make accessible to each what is needed to lead a truly human life: food, clothing, health, work, education and culture, suitable information, the right to establish a family, and so on.

- Peace – ***(cc.1909)***

1909. Finally, the common good requires peace, that is, the stability and security of a just order. It presupposes that authority should ensure by morally acceptable means the security of society and its members. It is the basis of the right to legitimate personal and collective defense.

3. The universal destination of goods – ***(GAUDIUM ET SPES 69,1)***

Under the leadership of justice and in the company of charity, created goods should be in abundance for all in like manner.(8) Whatever the forms of property may be, as adapted to the legitimate institutions of peoples, according to diverse and changeable circumstances, attention must always be paid to this universal destination of earthly goods. In using them, therefore, man should regard the external things that he legitimately possesses not only as his own but also as common in the sense that they should be able to benefit not only him but also others.(9) On the other hand, the right of having a share of earthly goods sufficient for oneself and one's family belongs to everyone.

If one is in extreme necessity, he has the right to procure for himself what he needs out of the riches of others

Since there are so many people prostrate with hunger in the world, this sacred council urges all, both individuals and governments, to remember the aphorism of the Fathers, "Feed the man dying of hunger, because if you have not fed him, you have killed him,"

4. Subsidiary – (Catechism of the Catholic Church, cc.1883)

1883. The teaching of the Church has elaborated the principle of subsidiarity, according to which "a community of a higher order should not interfere in the internal life of a community of a lower order, depriving the latter of its functions, \ but rather should support it in case of need and help to co- ordinate its activity with the activities of the rest of society, always with a view to the common good."

5. **Responsibility and participation – (GAUDIUM ET SPES 31,1;3)**

31.1 In order for individual men to discharge with greater exactness the obligations of their conscience toward themselves and the various group to which they belong, they must be carefully educated to a higher degree of culture through the use of the immense resources available today to the human race. Above all the education of youth from every social background has to be undertaken, so that there can be produced not only men and women of refined talents, but those great-souled persons who are so desperately required by our times.

31.3 Hence, the will to play one's role in common endeavors should be everywhere encouraged. Praise is due to those national procedures which allow the largest possible number of citizens to participate in public affairs with genuine freedom. Account must be taken, to be sure, of the actual conditions of each people and the decisiveness required by public authority. If every citizen is to feel inclined to take part in the activities of the various groups which make up the social body, these must offer advantages which will attract members and dispose them to serve others. We can justly consider that the future of humanity lies in the hands of those who are strong enough to provide coming generations with reasons for living and hoping.

6. **Solidarity – *(Catechism of the Catholic Church, cc.1940-1941)***

1940. Solidarity is manifested in the first place by the distribution of goods and remuneration for work. It also presupposes the effort for a more just social order where tensions are better able to be reduced and conflicts more readily settled by negotiation.

1941. Socio-economic problems can be resolved only with the help of all the forms of solidarity: solidarity of the poor among themselves, between rich and poor, of workers among themselves, between employers and employees in a business, solidarity among nations and peoples. International solidarity is a requirement of the moral order; world peace depends in part upon this.

7. **The preferential option for the poor –** ***(Pope Francis, Evangelli Gaudium)***

187. Each individual Christian and every community is called to be an instrument of God for the liberation and promotion of the poor, and for enabling them to be fully a part of society. This demands that we be docile and attentive to the cry of the poor and to come to their aid.

8. **FRATERNITY, THE FOUNDATION AND PATHWAY TO PEACE (Pope Francis, Message for the Peace Day, January 2014)**

a. Fraternity, the foundation and pathway to peace
b. Fraternity, a prerequisite for fighting poverty
c. The rediscovery of fraternity in the economy
d. Fraternity extinguishes war
e. Corruption and organized crime threaten fraternity
f. Fraternity helps to preserve and cultivate nature

CONCLUSION

We know that God will ask each of us: What did you do for your brother? (cf. Gen 4:9-10). The globalization of indifference, which today burdens the lives of so many of our brothers and sisters, requires all of us to forge a new worldwide solidarity and fraternity capable of giving them new hope and helping them to advance with courage amid the problems of our time and the new horizons which they disclose and which God places in our hands. (Pope Francis, Message for Peace, 1st January 2015)

៦. ទស្សនវិស័យ និងផែនការសកម្មភាពដើម្បីក្លាយជាតួរអង្គអភិវឌ្ឍនៃសង្គមកម្ពុជា (លោក សន ជ័យ ប្រធានបណ្ដាញគណនេយ្យភាពសង្គម)

Perspectives and Action Plan to Social development Actor in Cambodia
20 May, 2015
Saint Paul Institute, Takeo
Presented by SAN Chey, ANSA-EAP
Perspectives and Action Plan to Social development Actor in Cambodia

ABOUT ANSA-EAP

- Regional network (Foundation) registered in 2011
- Promote citizen monitoring of Government performance to foster quality of public service for better social welfare and people's rights
- Putting Social Accountability in practice
- Anti-Corruption

CURRENT PROJECTS

- Checkmyschool- regional initiative working with KIND Cambodia, TI Indonesia, DEMO Mongolia
- CPA Citizen Participatory Audit- Philippines
- Capacity Building-Partner
- Social Accountability Institute-Regional
- Training service-Regional
- Education Monitoring- Cambodia
- Public service monitoring-Anti-Corruption

CAMBODIAN PROFILE

- Cambodia is one of the developing countries in ASEAN with poverty line at 38%.
- Population of 14 million and foreigners in both legal and illegal status
- Three separation powers of judiciary, legislature and Govt. Prime minister is the chief of executing body.
- There are two main administrations of national and (Provincial and Communal level) sub national administration.
- Public procurement law, anti-corruption law,

- High rank of corruption
- Absence of access to information law
- Draft cyber law and NGO law
- Bribery in public service delivery
- Failure to monitor public service delivery lead to poor quality and poor social welfare
- Around 63% of population are youth
- National Policy for youth development

YOUTH CHALLENGES

- Limit access to education service and drop out
- Youth policy is not proper enforced
- Migration , local and international
- Poor leadership and life skill
- Limited involvement in politics-decision making
- Challenges for higher education for poor students
- Low capacity in using foreign language- ASEAN Economic Community
- Alcohol and drug

STATUS OF CSO IN CAMBODIA

- Right to association mention in the constitutional law of Kingdom of Cambodia
- Legal NGO required to register at the Ministry of Interior
- Nearly 4000 NGOs were registered but only around 1000 are in good operation in sectors education, health, NRM.
- 4 kinds of NGOs are seen, independent, pro-Govt, pro-opposition party and informal group
- Partnership between CSO and Government are still mentioned in the political plat-form
- Remaining sensitivity and controversial between NGOs and Govt

STRENGTH AND CONTRIBUTION TO SOCIAL ECONOMIC DEVELOPMENT AND GOVERNANCE

- Organized community for better family economy
- NGO alliance, Coalition and individual NGOs
- Some initiatives appreciates by Govt
- Continue work even refusal or threaten by the Govt
- Area of NGO work in Human rights, good governance, Social Accountability, anti-corruption, policy monitoring, community development and social services and services.
- Some NGOs transforms as the private sector such as becoming private

university and banks
- Coalition building for key issue- ASEAN, Report to UN
- Regional coordination group for specific project and cases

PERCEPTION BY GOVT AND PRIVATE SECTOR TO CSO
- Supporting Government program and partnership in being a part of Govt plan
- Support opposition party for right group- land right, environment and NRM, democracy (election monitoring), policy monitoring and anti-corruption
- Constructive engagement in good governance and Social Accountability
- Private sector looks reluctant to cooperate with and support NGOs, especially the advocacy group

MAJOR CHALLENGES
- Shortage of Access to information in budgeting, development program
- Narrow space for engagement and monitoring Govt program
- Draft NGO Law
- Draft Cyber law
- Political stability and Corruption
- NGO dependency on fund from donors
- Limit NGO professional

FUTURE OUTLOOK FOR YOUTH
- Provision of leadership and innovation
- Vocational training and English course for rural youth
- Engaging youth to politics for better decision making
- Opportunity for youth exchange
- Internship opportunity
- Advocate to a proper enforcement of Youth policy
- Support and provide specific skill development
- Youth sustaining income generation from Govt and CSO
- Youth movement to hold Govt more accountable and responsive

CSO

- NGO sustainability in both income generation and fund from donors
- Promote the role of CSO as the constructive engagement and evidence based advocacy
- Strengthening the more independent role of CSO and capacity in monitoring Govt build more stronger network
- Joint intervention to postpone draft NGO law and cyber law
- Strengthen more collaboration between national to regional group and global level to influence Govt on the cases of local and cross countries.
- Exchange good practice and experience
- Engage Govt for more public accountability and transparency.

RECOMMENDATION

- Govt, CSO and private sector work together for youth
- Set up the vocational training center for drop out group
- Local labor market plan
- Social land concession for youth and resource allocation to run business
- Build a capable and organized youth group
- Promotion of local product and urban market access

II. សិក្ខាសាលារដើម្បីសំយោគសិក្ខាសាលា និងពិភាក្សាក្រុម Workshops

ក. តម្លៃ និងសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា

យោងតាមទស្សនវិទូ ប៉ូល រីកឺរ (Paul Ricoeur) គោលគំនិតនៃសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរសំដៅចំពោះគំនិតដែលថា "អ្វីៗគឺ បណ្ដាលមកពីមនុស្ស ដោយហេតុតែមានសភាវជាមនុស្ស"។

តាមការពិតឫសគល់នៃពាក្យ Dignitas សំដៅដល់អ្វីដែលថ្លៃថ្នូរ គុណធម៌ កិត្តិយស ការពិចារណា ការរាប់អាន។ ហើយជួនកាលពាក្យ Dignitas ធ្វើឲ្យយើងគិតដល់ការគោរពដែលមនុស្សម្នាក់ៗសមនឹងទទួលបាន និងជួនកាលសំដៅទៅដល់សេចក្ដីគោរពចំពោះខ្លួនឯងវិញ ។

ជាតុពិតទៅលើភាពថ្លៃថ្នូរ គឺជាគុណសម្បត្តិមួយ ពីព្រោះវាអះអាងពីមនុស្ស អះអាងពីធនធាន និងគុណសម្បត្តិសជ្ឈន្តិកៈ និងជាកម្លាំងនៃគំនិតដែលធ្វើឲ្យមនុស្សក្លាយទៅជាគុណសម្បត្តិមួយដែលត្រូវគោរព និងជាគុណសម្បត្តិឯកឯងមួយដែលត្រូវការពារ ។

កិត្តិយសនៃសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ គឺជាកត្តាមួយដែលសំខាន់បំផុតសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា ។ ហើយតម្លៃថ្លៃថ្នូរគឺកើតចេញពីការទំនាក់ទំនង គ្នារវាងបុគ្គលម្នាក់ទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀតដោយរាក់ទាក់ និងពីសង្គមមួយទៅសង្គមទៀត ។

ខ.ផលប្រយោជន៍រួម

ផលប្រយោជន៍ជាកត្តាដែលចាំបាច់បំផុតសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម និងប្រទេសជាតិទាំងមូល ។ ពីព្រោះមនុស្សម្នាក់ៗ មិនអាចរស់នៅម្នាក់ឯងបានឡើយ ។ ទ្រព្យសម្បត្តិសមូហភាព/ផលប្រយោជន៍រួមនេះបានទទួលឡើងវិញនូវតួនាទីដ៏សំខាន់បំផុតនៅក្នុងការពិចារណា ស្ដីពីអធិបតេយ្យភាពប្រជាជន និងស្ដីពីអភិបាលកិច្ចប្រជាធិបតេយ្យ ។ សញ្ញាណនេះត្រូវបានគេលើកឡើងយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងកម្រិតផ្សេងៗ នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សារបស់អ្នកឯកទេសមុខវិជ្ជាសេដ្ឋកិច្ច អ្នកច្បាប់ និងទស្សនវិទូ ដែលមើលឃើញពីភាពចាំបាច់ក្នុងការស្វែងរកឲ្យឃើញនូវគោលគំនិតមួយដែលអាចនឹងតំណាងឲ្យការកែប្រែគំរូ នៅក្នុងការកំណត់គោលនយោបាយនានាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ដោយបរិយាប័ណ្ណមួយ ។ ហើយយើងម្នាក់ៗចូលរួមក្នុងសង្គមយ៉ាងសំខាន់ ដោយបុគ្គលម្នាក់ៗចេះ និងមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ មានស្មារតី កម្លាំងប្រាជ្ញាបញ្ចូលសកម្មភាពទាំងអស់នៃផលប្រយោជន៍រួម ។

គ.ការប្រឈមមុខរបស់ប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងប្រទេស

ការប្រឈមមុខរបស់ប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងប្រទេស គឺមានការប្រឈមមុខខ្លាំងជាមួយនឹងបរិបទសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ។ យុវជនប្រមាណជាជាង ៣០០,០០០ នាក់ជារៀងរាល់ឆ្នាំ បានបញ្ចប់ការសិក្សាពីមហាវិទ្យាល័យ និងស្វែងរកការងារធ្វើជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។ បញ្ហាប្រឈម និងឱកាសដែលយុវជនជួបប្រទះបច្ចុប្បន្ននៅប្រទេសកម្ពុជា គឺត្រូវបានមើលឃើញក្នុងបរិបទនៃកំណើតសេដ្ឋកិច្ច ដែលកំពុងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ

និងកំពុងបង្កើតនូវវិសមភាព។ ការធ្វើចំណាកស្រុករបស់ប្រជាជន ពីជនបទទៅកាន់ទីក្រុង គឺនឹងកំពុងបានជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់ការរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គមកម្ពុជា និងយុវជនរបស់ខ្លួន ។

បញ្ហាចំបងមួយដែលជះឥទ្ធិពលទៅដល់យុវជនកម្ពុជាគឺបញ្ហាការងារ។ កម្លាំងពលកម្មគឺកំពុងកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សប្រមាណជាង ៣០០,០០០ នាក់ (បីសែននាក់)ក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយវានឹងអាចកើនឡើងរហូតដល់ជាង ៤០០, ០០០ (បួនសែន)នាពេលអនាគត។ ភាពមិនឆ្លើយតបចំពោះទិន្នផល និងចំណាយ ការខ្វះខាតហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនិងទីផ្សារ។ អ្វីដែលត្រូវខិតខំបន្ថែមទៀតនោះ គឺត្រូវជំរុញឲ្យមានច្រើននូវសហគ្រាសខ្នាតតូច និងមធ្យមព្រមទាំងការវិនិយោគផ្នែកកសិពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈការទាក់ទាញវិនិយោគទុនបរទេសក្នុងវិស័យកសិពាណិជ្ជកម្ម ព្រមទាំងពង្រឹងផ្នែកបរិស្ថាន។ ក្នុងនោះដែរអាត្រាអនក្ខរភាពបានជះឥទ្ធិពលដល់យុវជនប្រទេសកម្ពុជាប្រសិនបើអ្នកជាអ្នកអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជាសូមជ្រើសរើសគំនិតបីដើម្បីអភិវឌ្ឍដោយជោគជ័យ។ ចូរពន្យល់ចំណុចនីមួយៗឲ្យបានក្បោះក្បាយ។

គំនិតក្នុងការបកស្រាយតាមរយៈការបកស្រាយពីក្រុមនីមួយៗ គឺ

- ការធ្វើកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធអប់រំ ដោយធ្វើទៅលើគុណភាពជំនាញ ភាសា ការអប់រំមនុស្ស និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ
- ពង្រឹងការអប់រំពីថ្នាក់មត្តេយ្យរហូតដល់ថ្នាក់ខ្ពស់
- បំណិនជីវិត ក្រមសីលធម៌
- បង្កើតគំនិតច្នៃប្រឌិត។
- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស
- កត្តាអប់រំ
- កត្តាសង្គម
- កត្តាខ្លួនឯង
- កត្តាគ្រួសារ។
- ពង្រឹងប្រសិទ្ធិភាពប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ដោយធ្វើការបង្កើតជាសហគ្រាសខ្នាតតូច និងខ្នាតមធ្យម។
- ពង្រឹងប្រព័ន្ធនយោបាយ ដោយគោរពទៅតាមបទបញ្ញត្តិរបស់សង្គម
- កសាង និងវិសោធនកម្មច្បាប់ដែលចាំបាច់
- ធ្វើឲ្យច្បាប់មានតម្លៃជាសកល
- គោរពទស្សនៈនយោបាយ (គោរពមតិ)
- គោរពនយោបាយច្បាស់លាស់ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។
- អភិវឌ្ឍវិស័យទីផ្សារសេដ្ឋកិច្ច និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ៖
- បង្កើតការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ
- បង្កើតប្រព័ន្ធជារាសាស្ត្រ សម្រាប់អភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម

- បង្កើតផលិតផលក្នុងស្រុក
- ទាក់ទាញវិនិយោគទុនបរទេសមកដាក់ទុនក្នុងស្រុករបស់យើង។
- ពង្រឹងវិស័យបច្ចេកទេស ដោយបណ្តុះបណ្តាលវគ្គខ្លីនៃជំនាញវិជ្ជាជីវៈ
- វិស័យច្បាប់ (យុត្តិធម៌សង្គម)
- ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ឲ្យបានច្បាស់លាស់
- ការផ្សព្វផ្សាយអំពីច្បាប់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ និងបំបាត់អំពើពុករលួយ។
- ពង្រឹងវិស័យសុខាភិបាល គឺព្យាយាមជំរុញ និងបណ្តុះបណ្តាលអំពីវិជ្ជាជីវៈផ្នែកសុខាភិបាលឲ្យបានច្បាស់លាស់ពង្រឹងផ្នែកសីលធម៌ក្នុងការទទួលអ្នកជំងឺ និងផ្តល់សេវាកម្មដ៏ទុកចិត្តក្នុងការថែទាំអ្នកជំងឺ
- ពង្រឹងនូវវប្បធម៌របស់ខ្មែរឲ្យបានរឹងមាំ សិល្បៈ សិប្បកម្ម តម្បាញសូត្រ
- ទំនាក់ទំនងល្អជាមួយប្រទេសជិតខាង
- ពង្រឹងការថែរក្សាបរិស្ថានធម្មជាតិ ដូចជាទឹក បឹង ស្ទឹង ព្រៃឈើឲ្យបានគង់វង្ស និងផ្សព្វផ្សាយឲ្យមានការដាំឡើងវិញ
- ពង្រឹងច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក

ការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិជាកត្តាសំខាន់ សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋដែលត្រូវតែចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ទាំងស្មារតីប្រាជ្ញា ដោយស្វែងយល់ពីផលប្រយោជន៍រួម និងការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ក្នុងធុរកិច្ចរបស់ខ្លួន។

III. សរុបសេចក្តី Final Statement

យើងជាអ្នកចូលរួម ...យើងជឿថា...គោលការណ៍

យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាដែលជាសិក្ខាកាមចំនួន១៦៥ នាក់ ដែលជានិស្សិត បុគ្គលិក សាស្ត្រាចារ្យនៃវិទ្យាស្ថាន សន្តប៉ូល នាយកវិទ្យាល័យទាំង១២ ក្នុងខេត្តតាកែវ តំណាងអង្គការសង្គមស៊ីវិល តំណាងការិយាល័យព្រះសហគមន៍កាតូលិក សាស្ត្រាចារ្យតំណាងសាកលវិទ្យាល័យ ប៉ីហ្គាម៉ូ រួមជាមួយវត្តមានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់លោកអភិបាល អូលីវីយេ មីឆែល ម៉ារីផ្មិតហស្លេ អភិបាលព្រះសហគមន៍កាតូលិកភូមិភាគភ្នំពេញ និងជានាយកវិទ្យាស្ថានសន្តប៉ូល ។

យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា បានចូលរួមសិក្ខាសាលាស្រាវជ្រាវស្តីអំពី "គុណតម្លៃដើម្បីកសាងសង្គមកម្ពុជានៅសតវត្សទី២១ " ចាប់ពីថ្ងៃទី១៨ ដល់ ២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥ ដែលរៀបចំដោយវិទ្យាស្ថាន សន្តប៉ូល ក្រោមការសហការជាមួយអង្គការយូណេស្កូ ផ្នែកសិទ្ធិមនុស្ស និងសាកលវិទ្យាល័យប៉ីហ្គាម៉ូ នៃប្រទេសអ៊ីតាលី ។

សិក្ខាកាមទាំងអស់ដែលបានចូលរួមយល់ឃើញថា "មនុស្សមានតម្លៃនិងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរស្មើៗគ្នាដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន ហើយមនុស្សជាស្នូលនៃគុណតម្លៃក្នុងគ្រប់ការសម្រេចចិត្តទាំងអស់ដែលនាំឲ្យរកឃើញនូវផលប្រយោជន៍រួមតាមរយៈការគោរពសិទ្ធិ តម្លៃ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ និងការចូលរួមជួយគ្នាទៅវិញទៅមកយ៉ាងសកម្មក្នុងសាមគ្គីភាព និងភាតរភាព..." ។

យោងតាមអត្ថន័យខាងលើនេះ ក្នុងបរិបទដើម្បីចូលរួមចំណែកកសាងអភិវឌ្ឍសង្គមកម្ពុជានិងសហគមន៍អាស៊ីអាគ្នេយ៍(អាស៊ាន) ដែលនឹងធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចវប្បធម៌រួមគ្នានៅសតវត្សទី២១ នេះយើងសូមផ្តល់គោលការណ៍សំខាន់ៗសម្រាប់ចូលរួមអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា និងអាស៊ានដែលមានដូចជា៖

គោលការណ៍សម្រាប់ចូលរួមអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា៖

- ពង្រឹងលើការចូលរួមវេទិកាសាធារណៈ
- លើកកម្ពស់សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា
- លើកកម្ពស់សមត្ថភាពដល់អ្នកមានគំនិតច្នៃប្រឌិតថ្មី និងជំនាញ
- រៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធ និងភាពជាដៃគូជាមួយប្រទេសជិតខាង
- បង្កើតប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម និងគោលនយោបាយអប់រំល្អ
- ពង្រឹងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត
- អនុវត្តគោលនយោបាយសហវិមជ្ឈការ
- Self Development កម្មវិធីអភិវឌ្ឍផ្ទាល់ខ្លួន

ជំរុញឪពុកម្តាយឲ្យបញ្ជូនកូនទៅសាលារៀន
កំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធអប់រំ ឲ្យស៊ីជម្រៅ
ពង្រឹងកម្មវិធីអន្តរសាសនា
ពង្រឹងភាពជាអ្នកដឹកនាំលើគ្រប់វិស័យ
បំបាត់អំពើពុករលួយ
ពង្រឹងប្រព័ន្ធសុខាភិបាលក្នុងប្រទេស និងគ្រប់មូលដ្ឋាន
គិតពីប្រយោជន៍រួម និងមានសេរីភាពបញ្ចេញមតិ
ពង្រឹងសីលធម៌សង្គម និងសន្តិសុខសង្គម
ពង្រឹងសមភាពយេនឌ័រក្នុងស្រុក
អភិវឌ្ឍសហគមន៍ និងឲ្យមានការចូលរួមកិច្ចការសង្គម
ចូលរួមកែទម្រង់ប្រព័ន្ធតុលាការ និងអនុវត្តច្បាប់
លើកកម្ពស់សិទ្ធិក្នុងការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា
បង្កើតការជួបជុំអន្តរសាសនា តាមមូលដ្ឋាន
តាមដានស្ថានភាពនយោបាយ
បង្កើតក្លឹបកីឡា និងសិក្សាដល់យុវជន
បង្កើតទីផ្សារការងារក្នុងស្រុក (មានប្រាក់ឈ្នួលសមរម្យសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ)
សេរីភាពសារពត៌មាន និងសិទ្ធិទទួលបានសេវាព័ត៌មាន
គាំទ្រយុវជនក្នុងការចូលរួមអភិវឌ្ឍសហគមន៍
លើកកម្ពស់សិទ្ធិទទួលបានសេវាសាធារណៈ
អភិរក្សវប្បធម៌
ការអនុវត្តច្បាប់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ
ពង្រឹងវិស័យសុខាភិបាល

Final Statement

165 people attended a seminar "Research on Key Values to Build Cambodian Society in the 21st Century ". The participants were staff members and professors of St. Paul's Institute including 13 high school principals from Takeo province, along with them were the representatives of civil society, of the pastoral office and of the Bergamo University of Italy. Bishop Olivier Schmitthaeusler of the Apostolic Vicariate of Phnom Penh and the principal of the Institute coordinated the seminar.

The seminar took place from the 18th to the 20th May 2015 organised by St. Paul's Institute, in cooperation with the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) and the Bergamo University.

All the participants, who attended the seminar, discovered that humans are the core of values in any decision-making process that lead to discover the benefits of respecting human rights, values and dignity in the spirit of responsibility and enthusiastic involvement with solidarity and fraternity.

In the context of contributing to the development by the Cambodian society and the Association of South-East Asian Nations whose members are Indonesia, Malaysia, Thailand, Singapore, Vietnam, Brunei, Laos, Cambodia, Myanmar, and the Philippines (ASEAN), the fundamental principles are as follows:

- Strengthen a public forum with participation by all;
- Promote the right to education for all;
- Enhance the capacity for creativity and skills;
- Organise structures and partnerships with neighboring countries;
- Formulate social media networks and good education policies.
- Strengthen physical infrastructures;
- Implement co-decentralization policies;
- Foster self-development;
- Urge parents to send their children to school;
- Initiate a sweeping change in the education system;
- Encourage inter-religious dialogue;
- Strengthen leadership in all sectors;
- Eliminate corruption at all levels;

- Strengthen the health system in the country
- Freedom of expression for the common good of all.
- Initiate social morality and security;
- Strengthen gender equality;
- Develop community and socially oriented programmes;
- Participate in the judicial system reforms and law enforcement;
- Follow political developments;
- Form sporting and study clubs for youth;
- Create jobs for the local market (decent wages for citizens);
- Freedom of the press and access to information;
- Support youth in community development;
- Promote access to public services;
- Preserve cultures and traditions
- Apply laws equally without fear or favour.

IV. សុន្ទរកថាក្នុងឱកាសបិទសិក្ខាសាលារបស់លោកអភិបាល អូលីវីយេ

នេះជាពេលដែលយើងបិទសិក្ខាសាលារយៈពេលបីថ្ងៃ អំពី"គុណតម្លៃសម្រាប់ការកសាងសង្គមកម្ពុជាក្នុងសតវត្សទី២១"។ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះការចូលរួមយ៉ាងសកម្មអស់ រយៈពេលបីថ្ងៃ ពីសំណាក់លោកសាស្ត្រាចារ្យ បុគ្គលិក លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ នាយកសាលា និងនិស្សិតទាំងអស់ ព្រមទាំងបងប្អូនដែលអញ្ជើញមកពីភ្នំពេញ ពីអង្គការនានា និងពីការិយាល័យនានា...។

រយៈពេលបីថ្ងៃនេះ ទាំងនៅក្នុងអង្គប្រជុំដើម្បីស្តាប់វាគ្មិនណែនាំ ទាំងនៅក្នុងក្រុមការងារ បងប្អូនទាំងអស់គ្នាបានចូលរួមយ៉ាងសកម្ម។ ខ្ញុំមានកាដូពិសេសសម្រាប់ជូនអ្នកគ្រូStefaniaGandolfi និងសហការីរបស់គាត់មកពីប្រទេសអ៊ីតាលី ដែលបានបង្រៀន និងបានឧបត្ថម្ភកម្មវិធីរបស់យើងព្រមទាំងបានជួយលើកទឹកចិត្តយើងយ៉ាងច្រើនក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃនេះ។ខ្ញុំសូមអរគុណចំពោះលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ និងសាស្ត្រាចារ្យនៃវិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូល ដែលបានរៀបចំសិក្ខាសាលានេះ ដោយបានយកចិត្តទុកដាក់លើកទឹកចិត្តដល់និស្សិតដែលជួយណែនាំតាមក្រុមផ្សេងៗ ក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃនេះ។ សូមអរគុណ ក្រុមដែលបានណែនាំក្រុមការងារ និងក្រុមដែលបានជួយឲ្យយើងមានសុខមាលភាព គឺក្រុមចុងភៅ ក្រុមអនាម័យ ក្រុមនិស្សិតដែលណែនាំឲ្យសិក្ខាសាលារបស់យើងទទួលជោគជ័យ។

ខ្ញុំគិតថា លទ្ធផលនៃសិក្ខាសាលានេះ ជាឧទាហរណ៍មួយដាក់ស្តែងបង្ហាញថាយើងចេះសហការគ្នា។ គ្រប់សកម្មភាពដែលយើងធ្វើរយៈពេល ៣ថ្ងៃកន្លងមកនេះយើងបានខិតខំសហការគ្នាហើយការសហការនេះណែនាំឲ្យយើងទទួលជោគជ័យរួមគ្នា។ ដូចនេះវាជាមោទនភាពសម្រាប់យើងទាំងអស់គ្នានិងខ្ញុំគិតថារបៀបដែលយើងបានសហការគ្នារបៀបដែលយើងបានជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ជារបៀបមួយបង្កើត "ផលប្រយោជន៍រួម" ។ នៅក្នុងសិក្ខាសាលានេះ យើងមានបទពិសោធន៍ដាក់ស្តែងអំពីផលប្រយោជន៍រួមជាអ្វី?។ ប្រធានបទថ្ងៃទី១ យើងបានចាក់គ្រឹះមូលដ្ឋាននៃសិក្ខាសាលាយើងគឺបុគ្គលជាស្នូលនិងជាកំពូលនៃអ្វីៗទាំងអស់។ចាប់ពីថ្ងៃចាប់ផ្តើមរហូតដល់ថ្ងៃបញ្ចប់យើងបានរកឃើញថា បុគ្គលជាស្នូលជាកំពូលដែលណែនាំការរិះគិតរបស់យើងគ្រប់ពេលវេលា។យើងបានរិះគិតអំពីតម្លៃថ្លៃថ្នូរ និងសិទ្ធិរបស់មនុស្សយើងបានខិតខំបើកចិត្តគំនិតរបស់យើងស្វែងយល់អំពីសាសនានានា និងយើងបានខិតខំសម្លឹងមើលពីការប្រឈមដែលយើងត្រូវតែជួបនៅសតវត្សទី២១សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាយើង ក៏ដូចជាអាស៊ានទាំងមូល។

ដូច្នេះទាំងអស់នេះណែនាំឲ្យយើងទទួលបានផលប្រយោជន៍រួមគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ដូចលោកគ្រូ គុលបញ្ញា បានលើកឡើងថា សហគមន៍អាស៊ានយើងគិតអំពីគម្រោងការនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច តែគ្មានអ្នកណាដែលគិតអំពីការកសាងចិត្តមនុស្ស និងអំពីសិទ្ធិមនុស្សទេ។ តែអ្វីដែលយើងបានខិតខំធ្វើ គឺជាថ្មមួយយ៉ាងតូចជាថ្មដែលមានតម្លៃដើម្បីឲ្យយើងទៅមុខបាន។ រួមជាមួយគ្នាយើងបានខិតខំស្វែងរកឲ្យឃើញ

សេចក្តីពិត និងស្វែងយល់ពីសេចក្តីពិតនោះ ហើយនេះក៏ជាគោលដៅនៃសាកលវិទ្យាល័យនីមួយៗដែរ។

ដូច្នេះ ខ្ញុំមានសំណូមពរសម្រាប់វិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូលដូចតទៅ៖

- **ទីមួយ** ខ្ញុំសង្ឃឹមថា វិទ្យាស្ថាននឹងទៅជាកន្លែងមួយដើម្បីបើកចិត្តគំនិតឲ្យទូលំទូលាយ និងឲ្យយើងរៀនសូត្រអំពីរបៀបដែលយើងអាចទទួលមនុស្សដែលប្លែកពីយើង។ ពេលយើងនិយាយថាទទួលស្វាគមន៍មនុស្សដែលប្លែកពីគ្នានោះមានន័យថាយើងចង់បង្កើតសាកលវិទ្យាល័យមួយជាសង្គមតូចមួយដែលនិស្សិតទាំងអស់មានកន្លែងដើម្បីនៅ។យើងមិនគិតតែនិស្សិតដែលមានសមត្ថភាពតែយើងគិតពីនិស្សិតដែលគ្មានសមត្ថភាពដែរគឺគិតដល់និស្សិតទាំងអស់ដើម្បីឲ្យកន្លែងរបស់យើងទៅជាកន្លែងស្វាគមន៍គ្នាទៅវិញទៅមក។
- **ទីពីរ** ឲ្យវិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូល ទៅជាកន្លែងមួយដែលណែនាំឲ្យយើងយល់អំពីវប្បធម៌នានាដែលមាននៅក្នុងពិភពលោកទាំងមូល។ លើសពីនេះទៀតឲ្យវិទ្យាស្ថានទៅជាកន្លែងមួយដែលយើងស្រាវជ្រាវយ៉ាងពិតប្រាកដ។វិទ្យាស្ថានយើងមានបណ្ណាល័យ មានអ៊ីនធើណេត និងមានឧបករណ៍ផ្សេងៗទៀតជាច្រើនដើម្បីជួយក្នុងការស្រាវជ្រាវរបស់យើងឲ្យយើងស្វែងយល់អំពីវប្បធម៌នានា។
- **ទីបី** ខ្ញុំសង្ឃឹមថាវិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូលនឹងទៅជាកន្លែងមួយកែច្នៃគំនិត និងប្រឌិតនូវគំនិតថ្មីៗ។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថាក្លិបទេពកោសល្យរបស់យើង នឹងជួយឲ្យវិទ្យាស្ថានយើងទៅជាកន្លែងមួយដែលមានគំនិតថ្មីៗ ដើម្បីអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា។
- **ទីបួន** ឲ្យវិទ្យាស្ថានទៅជាកន្លែងមួយ ដែលបញ្ចេញពន្លឺរស្មីខាងផ្លូវវិញ្ញាណ ជាកន្លែងមួយជួយឲ្យសាសនានីមួយៗយល់ចិត្តគ្នាថែមទៀត ជាកន្លែងមួយផ្តល់នូវកម្លាំងឲ្យយើងបន្តការសន្ទនាអន្តរសាសនាក្នុងចំណោមបងប្អូនជាពុទ្ធបរិស័ទ បងប្អូនជាគ្រីស្តបរិស័ទ និងបងប្អូនជាអ៊ីស្លាមបរិស័ទហើយក៏ឲ្យយើងអាចរកឃើញនូវប្រភពដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិតខាងផ្លូវវិញ្ញាណរបស់យើងទាំងអស់គ្នាដែរ។ បើផ្លូវវិញ្ញាណរបស់មនុស្សយើងស្ថិតរីងស្ងួត នោះយើងមិនអាចធ្វើជាផ្កាមួយទងយ៉ាងស្រស់ស្អាតដើម្បីឲ្យពិភពលោករបស់យើងមានភាពស្រស់ស្អាតនោះបានឡើយ។
- **ទីប្រាំ** ឲ្យវិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូលទៅជាកន្លែងមួយឲ្យនិស្សិតទាំងអស់គ្នាទទួលជោគជ័យទាំងនិស្សិតពូកែនិងនិស្សិតដែលមិនពូកែដែរ គឺឲ្យនិស្សិតទាំងអស់អាចបញ្ចេញអស់ពីសមត្ថភាពរបស់គេម្នាក់ៗក្នុងការសិក្សា។ សំខាន់និស្សិតដែលខ្សោយជាងគេឲ្យគាត់មានឱកាសបញ្ចេញសមត្ថភាពដោយអស់ពីសមត្ថភាពរបស់គាត់។ សូមឲ្យវិទ្យាស្ថានរបស់យើងទៅជាកន្លែងមួយដែលផ្តល់ជោគជ័យដល់និស្សិតទាំងអស់ក្នុងការសិក្សាក្នុងការកសាងជីវិតរបស់គេដោយឲ្យម្នាក់ៗមានឱកាសបញ្ចេញទេពកោសល្យ របស់គេដោយអស់ពីសមត្ថភាពរបស់គេ។

ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើយើងរួមគ្នា ទាំងបុគ្គលិក ទាំងសាស្រ្តាចារ្យ ទាំងនិស្សិត នោះយើងអាចបញ្ចេញអស់ពីសមត្ថភាពរបស់យើងដើម្បីថែរក្សាទស្សនៈរបស់យើងជាទស្សនៈរួមដែលណែនាំឲ្យម្នាក់ៗយកចិត្តទុកដាក់និងទទួលខុសត្រូវយ៉ាងខ្ពស់ដែលណែនាំឲ្យយើងអាចទទួលបានជោគជ័យ។ ទស្សនៈរួមរបស់យើងគឺស្វែងរកសេចក្តីពិតនៅក្នុងធម៌មេត្តាករុណា។ បើយើងថែរក្សាទស្សនៈរួមនេះបាននោះខ្ញុំគិតថាវិទ្យាស្ថានសន្តៈប៉ូលយើងនឹងទៅជាកន្លែងដ៏អស្ចារ្យសម្រាប់យុវជនយុវនារីឲ្យគេកសាងប្រទេសកម្ពុជាយ៉ាងល្អអស្ចារ្យ។

ខ្ញុំសូមអរគុណនិងសូមជូនពរ សូមតទៅមុខទៀតឲ្យយើងស្ថិតនៅក្នុងអំណរសប្បាយ នៅក្នុងសេចក្តីសុខសាន្តដោយថែរក្សាសេចក្តីពិតនិងការទទួលខុសត្រូវមួយយ៉ាងខ្ពស់ជានិច្ច។

Mercredi 20 mai 2015

Chers amis.

Notre séminaire sur les valeurs pour construire notre société du 21ème siècle, s'achève.

Grand merci à tous pour votre participation active.

Merci à madame Gandolfi et à Rita.

Merci à l'équipe enseignante de saint Paul.

Merci aux invités. Aux animateurs de workshops.

Merci à l'équipe de l'ombre qui a permis que nous mangions bien, que nous ayons électricité et confort.

La réalisation de ce séminaire est un bel exemple de collaboration où chacun a pu donner le meilleur de lui-même pour le succès de l'ensemble.

C'est une façon de travailler au bien commun.

Dès lundi, nous avons voulu dire combien la personne était centrale et devait être mise au cœur de toute notre réflexion.

Nous avons parlé de dignité humaine et des droits de l'homme.

Nous avons ouvert nos esprits et nos cœurs à la pensée des religions.

Nous avons essayé de lire les défis auxquels la société est confrontée.

Dans quelques instants, nous lirons les actes de ce colloque qui sont le ré sultat d'un travail collectif.

Nous avons essayé sincèrement de chercher la vérité.

C'est bien le but de l'université.

Je souhaite que notre université puisse devenir un pôle d'ouverture et d'éducation à la diversité. (rencontre avec d'autres pays de l'ASEAN, échanges d'étudiants)

Je souhaite que notre université devienne un pôle culturel ouvert sur le monde. (Conférences, séminaires de recherche , bibliothèque, internet)

Je souhaite que notre université devienne un pôle d'innovation (clubs agri

culture, informatique et d’autres à inventer)

Je souhaite que notre université devienne un pôle de rayonnement spirituel où chacun puisse venir comprendre la religion de l’autre et puiser des forces intérieures pour se construire.

Je souhaite que notre université devienne un pôle d’excellence où chacun est pris en compte pour se développer au maximum de ses capacités.

Nous y réussirons si, ensemble, équipe éducative et administrative avec tous les Etudiants, nous donnons le meilleur de nous mêmes dans cette vision commune qui nous rassemble et nous met fasse à nos responsabilités: vérité et charité !

De tout cœur, MERCI à tous !

+ Olivier Schmitthaeusler

ឧបត្ថម្ភដោយ

ASSOCIAZIONE
VITTORINO
CHIZZOLINI
COOPERAZIONE INTERNAZIONALE- ONLUS

UNESCO
Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture

uniTwin
Chaire UNESCO en droits de l'homme et éthique de la coopération internationale

CATTEDRA UNESCO
Université de Bergame

ភូមិអង្គគីរ ឃុំតាមភេម ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ
032 639 00 03 / 032 639 00 02